

ສັລະລຸາເລກທີ RDG5140028

รายงานฉบับສນູຮັ້ນ

ໂຄງກາຣຍາວິຊຍປະວັດທິຄາສຕ່າງໆທົ່ວໂລມຈິນຈັງຫວັດລຳປາງ

ຄະະຝົວຈີຍ

ຫຼຸດມາ ຄຳນູ້ມູ້

ສູກາພ ຕັ້ງໄຈ

ອຸບລພຣຣນ ວຣຣນສ້ຍ

ທັດພິຈາ ຂລວິສູຕຣ

ຕຸລາກຣນ ແສນປຣນ

ສນູນໂດຍສໍານັກງານກອງທຸນສນູນກາຣວິຊຍ (ສກວ).ແລະ

ສາທັນະລຸນາມຈິຕຕີ ຮ່ວມກັນ ຄະະຄຽດຄາສຕ່າງໆ

ມາວິທຍາລັຍຮາຈກັງລຳປາງ

ສາທັນະລຸນາມຈິຕຕີ
RAMAJITTI INSTITUTE

กิตติกรรมประกาศ

“โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง” ได้รับความร่วมมือจากบุคคล
หลายฝ่าย ในฐานะหัวหน้าโครงการวิจัย ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.)
ดร.สีลากරณ์ บัวสาย ผู้อำนวยการฝ่ายชุมชนและสังคม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.)
ที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนโครงการวิจัย ขอขอบคุณสถาบันรามจิตติ ดร.อมรวิชช์ นารตรรพ
ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ รองศาสตราจารย์ ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรณู
อรรฐานเมศร์ ผู้ทรงคุณวุฒิจากชุดโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ ที่ได้ให้กำลังใจ
กำปรึกษา ข้อคิดเห็น คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย

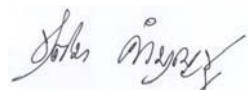
ขอขอบคุณ คุณนวีรัตน์ เกษตรสุนทร เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ที่ให้การสนับสนุนโครงการและ
กิจกรรมการอบรม “สร้างสรรค์ เติมแต่ง สารคดียุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง
โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม” ร่วมกับโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของสำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย (สกอ.) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยของเยาวชนในมิติประวัติศาสตร์
ท้องถิ่นเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะในด้านการผลิตสื่อเผยแพร่ และส่งเสริม
การผลิตสื่อเผยแพร่ของยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ขอขอบคุณยุววิจัย คุณครูที่ปรึกษาทีมยุววิจัย ชุมชนพื้นที่ที่yuวิจัยสนใจศึกษา ผู้ปกครอง
ผู้ห่วงใยyuวิจัยทุกท่าน ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด
ลำปาง เขต 1-3 ที่ร่วมดำเนินงาน โครงการและสนับสนุนการดำเนินงาน โครงการด้วยความตั้งใจ
เสียสละ และทุ่มเทในการดำเนินงานอย่างดีเยี่ยม

ขอขอบคุณอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางที่สนับสนุนให้คณาจารย์ในมหาวิทยาลัย
ดำเนินโครงการวิจัยร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.) และโรงเรียนในสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1-3 จนถึงวันรายงานผลการดำเนินงาน โครงการระยะ 6 เดือนที่สอง

ขอขอบคุณ คุณอาภา อนันตภูล นักวิชาการจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
ดร.อุพากรณ์ นาเสถียรวงศ์ คุณเก็นตักดี ศรีสวาย นักวิชาการจากสถาบันรามจิตติ คุณสรรษัย
หนองครุด “ครูใหญ่โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม” และนักวิชาการ “คุณครูโรงเรียนทำหนัง
วัฒนธรรม” ที่มีสารคดีของสถาบันรามจิตติทุกท่าน ขอขอบคุณนักวิจัยในทีมประสานงานทุกท่าน
ที่ช่วยดำเนินงาน โครงการด้านต่างๆ ด้วยความทุ่มเทตั้งใจย่างยิ่ง และท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำลอง คำนุญชู ที่ให้กำลังใจ กำปรึกษาการดำเนินงานวิจัยทางด้าน
ประวัติศาสตร์ชุมชน และข้อคิดจากประสบการณ์การวิจัย “ชีวิตในอดีต” และ “โครงการกล่องข้าว
ดำเนินเมืองมาย อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ฯ”

คำขอบคุณ ณ หน้ากระดาษนี้ ไม่อาจเทียบได้กับ “น้ำใจ” “องค์ความรู้” ที่ทีมงานวิจัยได้รับจาก “ทุก ๆ ท่าน ที่ได้อ่านมาทั้งหมด” และ ไม่อาจเทียบได้กับ “ความรู้สึกปิติ...ความหวังอันสดใส” ที่ได้รับจากพัลังแห่งความดีงามและความอุตสาหะของยุววิจัยจังหวัดลำปาง “ความทรงจำที่ประทับใจจากการร่วมกิจกรรมในวันนวนที่ผ่านมานั้น” เป็น “กำลังใจ” ให้ทีมประสานงานโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ห้องถินจังหวัดลำปาง ดำเนินงานวิจัยด้วยกำลังใจอันอบอุ่นจนเสริฐลื่นโครงการ เพื่อ “พลิกฟื้นประวัติศาสตร์ ประการศอตถกษณ์ ประจักษ์ภูมิปัญญา สารคุณค่า yuvawichay” บนเส้นทางแห่งการเรียนรู้ yuvawichay ประวัติศาสตร์ห้องถินและสามารถยืนหยัดบนพื้นที่ที่ดีในจังหวัดลำปางอย่างแข็งแกร่ง

(อาจารย์ชุติมา คำบุญชู)

หัวหน้าโครงการ

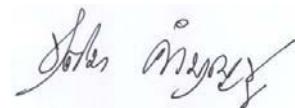
ความนำ

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปางดำเนินงานพร้อมกับการเรียนรู้แนวทางในการดำเนินงานบนผืนแผ่นดินจังหวัดลำปางมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประสานงานติดตามและสนับสนุนให้เยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดลำปาง ทำวิจัยในแนวประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์และวิถีชีวิตในเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่น ภายใต้ชุดโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และการถอดบทเรียนระหว่างเยาวชน นักวิจัย นักวิชาการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ โดยมีการประสานงานกันเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษาและชุมชน ตลอดจนเป็นกatal ใจสนับสนุนการวิจัยให้กับเยาวชน เพื่อสังเคราะห์และประมวลองค์ความรู้อันจะนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาระบวนการเรียนรู้การวิจัยของเยาวชน และด้านการพัฒนาท้องถิ่น

ในวันนี้จังหวัดลำปางมีต้นไม้ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 71 โครงการย่อย จาก 24 โรงเรียน บนเส้นทางแห่งการเรียนรู้กระบวนการประสานสายสัมพันธ์ให้ก่อเกิดทีมยุววิจัยและประกอบประคองให้ต้นไม้ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปางต้นเล็ก ๆ ค่อย ๆ เติบโตและขยายตื้นอย่างเข้มแข็งนั้น พบว่าต้นไม้ยุววิจัยที่หยังรากและเติบโตบนผืนแผ่นดินของจังหวัดลำปาง มีได้เติบโตอย่างโดดเดี่ยว ทว่ามีพลังแห่งความรัก ความปรารถนาดี และพลังแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน จากเครือข่ายผู้ให้力 ใจดีหลากหลายเครือข่าย กระบวนการเรียนรู้ของยุววิจัยจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันด้วยความรักและความสุข ระหว่างทีมยุววิจัย ครูที่ปรึกษา ชุมชน นักวิชาการ โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม สื่อผู้ให้ความสนใจ ทีมประสานงาน บนพื้นที่แห่งความทรงจำร่วมกัน ในชุมชนของยุววิจัย โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาของทีมยุววิจัย ๆ แต่ละโรงเรียนให้ความสนับสนุนอย่างเต็มที่ และปัจจัยสนับสนุนที่เพิ่มเครือข่ายมาอีกนั่นเป็นปัจจัยสนับสนุนที่เข้มแข็งและน่ารัก คือเครือข่ายคุณพ่อคุณแม่ ครอบครัวของยุววิจัย

จากการสำรวจความพึงเมื่อ 480 วันที่ผ่านมา ความหวัง ความจริง และความสำเร็จขั้นต้นในการดำเนินงานนั้น ไม่อาจแบ่งแยกให้เห็นชัดเจนเป็นรูปธรรมในลักษณะที่แยกออกจากกัน โดยสิ้นเชิง เนื่องจาก ความผันผวน ความหวัง ความจริง และความสำเร็จ ยังมีเงาที่ทางทันและทางประกาย ต่อเนื่องกันมาจนถึงวันนี้และวันต่อ ๆ ไป แม้เมื่อสิ้นสุดโครงการแล้ว ผู้เขียนยังมีความหวังต่อไป อีกว่า การสังเคราะห์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ในระหว่างการดำเนินงาน โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง จะสามารถสนับสนุนการเรียนรู้ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและ

กระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุขอย่างต่อเนื่อง และทีมประสานงานจะพยายามดำเนินงาน
บนเส้นทางแห่งการเรียนรู้ “ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท่องถิ่นจังหวัดลำปาง” ด้วยความตั้งใจ
ประสานงานกับทีมยุววิจัยของโรงเรียน ให้เกิดงานวิจัยประวัติศาสตร์ท่องถิ่นที่มีคุณภาพต่อไป

(อาจารย์ชุติมา คำบุญชู)

หัวหน้าโครงการ

โครงการวิจัยเรื่อง	โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง
ผู้สนับสนุนทุนวิจัย	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
คณะผู้วิจัย	นางชุติมา คำบุญชู (หัวหน้าโครงการ) นายสุภพ ตี๊ใจ นางสาวอุบลพรรณ วรรณสัย นางสาวทัตพิชา ชลวิสูตร นางสาวตุลาการณ์ แสนปกรณ์
ปีที่ทำการวิจัย	พ.ศ. 2551-2553

บทคัดย่อ

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อประสานงาน ติดตามและสนับสนุนให้เยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดลำปาง ทำวิจัยในแนวประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์และวิถีชีวิตในเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่น เกิดกระบวนการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ การอุดหนุนเรียนระหว่างเยาวชน นักวิจัย นักวิชาการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ โดยมีการประสานงานกันเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษาและชุมชน ตลอดจนเป็นกลไกสนับสนุนการวิจัยให้กับเยาวชน เพื่อสังเคราะห์และ ประมวลองค์ความรู้อันจะนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้การวิจัยของเยาวชน และด้านการพัฒนาท้องถิ่น

การดำเนินงาน โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปางมีกิจกรรมและผลการดำเนินงานที่ทำให้เกิดการประสานงานและการจัดประชุมเพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยสำหรับยุววิจัยในจังหวัดลำปาง มีการประชาสัมพันธ์โครงการและแนวทางการพิจารณาสนับสนุน โครงการยุววิจัยฯ ผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำปางเขต 1-3 เว็บไซต์ www.childwatchlanna.com, www.lpru.ac.th และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น มีกระบวนการพิจารณาสนับสนุนข้อเสนอโครงการ ยุววิจัยฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและทีมประสานงาน ร่วมกันพิจารณาจากเกณฑ์พิจารณาใน 3 ด้าน คือ เรื่องที่เสนอ มีคุณค่าและความน่าสนใจ ความหลากหลายและกระจายของหัวข้อที่เสนอในพื้นที่ ระดับจังหวัด และความสามารถของทีมวิจัยและครุภัณฑ์ที่มีทักษะที่จะทำวิจัยให้สำเร็จและบรรลุ วัตถุประสงค์ตามข้อเสนอ โครงการ มีการจัดประชุมชี้แจงเพื่อปรับปรุง แก้ไขข้อเสนอ โครงการ ให้มี ความสมบูรณ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและทีมประสานงาน นอกจากนี้มีการประชุมประสานงานครุภัณฑ์ที่ปรึกษา และยุววิจัย (นักเรียน) ในแต่ละ โครงการ ครุภัณฑ์ที่ปรึกษาได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปแนวทาง

บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาโครงการร่วมกันและได้เสนอแนวคิดในการจัดทำแผนการดำเนินงานร่วมกัน เกิดกิจกรรมการประชุมปฏิบัติการกลุ่มย่อยเรื่อง วิธีการวิจัย การเก็บข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งกลุ่มย่อยตามพื้นที่โรงเรียนที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน 6 กลุ่มย่อย และการประสานงานติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานโครงการวิจัยแต่ละโครงการด้วยการติดตามประเมินผลการเก็บข้อมูลและผลของการฝึกปฏิบัติเก็บข้อมูล และการสังเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม ในการประชุมกลุ่มย่อยทั้ง 6 กลุ่ม โครงการวิจัยระดับโรงเรียนมีความก้าวหน้าอยู่ในระดับขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแต่ละโครงการได้เริ่มต้นการวิจัยข้าก่าวแผนที่กำหนด เพราะต้องปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอโครงการ

การดำเนินงานสามารถสังเคราะห์กระบวนการและผลัังในการประสานงานเพื่อพัฒนาให้เกิดทีมยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปางได้ดังนี้

1. กระบวนการประสานงานด้วยการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผ่านทางหนังสือราชการและพัฒนาเครือข่ายเว็บไซต์

2. กระบวนการประสานงานด้วยกิจกรรมการมีส่วนร่วมกับ Child Watch ภาคเหนือ ตอนบน

3. กระบวนการประสานสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ และเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียน ครูผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการ และทีมประสานงาน

4. กระบวนการประสานสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ และเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียน ครูนักวิชาการ ความทรงจำร่วม และทีมประสานงาน โดยการสนับสนุนกำลังใจจากผู้บริหาร

5. กระบวนการประสานสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ และเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียน ครูชุมชน ความทรงจำร่วม และทีมประสานงาน โดยการสนับสนุนกำลังใจจากผู้บริหาร

6. กระบวนการประสานสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ และเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียน ครูชุมชน ผู้ปกครอง ความทรงจำร่วม นักวิชาการ โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม สื่อผู้ให้ความสนใจ และทีมประสานงาน โดยการสนับสนุนกำลังใจจากผู้บริหาร

มีกิจกรรมประชุมเรียนรู้ร่วมกันกับเครือข่ายยุววิจัย ครูที่ปรึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ชุมชน นักวิชาการ สื่อ และผู้ปกครอง บนพื้นฐานของ “ก้าวย่างมิตรทางวิชาการยุววิจัย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” และผลการดำเนินงานที่ทำให้มีโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จังหวัดลำปาง ระดับโรงเรียน รวม 24 โรงเรียน รวมจำนวนโครงการย่อย 71 โครงการย่อย รวมจำนวนยุววิจัย 281 คน และรวมคุณครูที่ปรึกษา 62 ท่าน

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
ความนำ	ก
บทคัดย่อ	จ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
เป้าหมายการดำเนินงานวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
ยุทธศาสตร์และกลไก	3
การกิจและบทบาทของทีมประสานงาน (ระดับจังหวัด)	4
การกิจและบทบาทของทีมวิจัยโครงการ (ระดับโรงเรียน)	4
การเสนอโครงการยุววิจัย	5
เกณฑ์พิจารณาให้ทุนสนับสนุนโครงการยุววิจัย	6
ระยะเวลาดำเนินการ	6
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	7
การศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	7
1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	7
2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยกระบวนการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	11
3. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยกระบวนการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	14
บทที่ 2 การเดินทางของยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง :	17
กลไกการประสานงาน	
การเดินทางของต้นกล้ายุววิจัย	17
กระบวนการการประสานงานด้วยการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผ่านทางหนังสือ	18
ราชการ	
กระบวนการมีส่วนร่วมกับกิจกรรม Child Watch ภาคเหนือตอนบน	19
กระบวนการประสานสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ และเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง	20
เครือข่ายกลาโหมมิตรทางวิชาการ	

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	50
บทที่ ๓ คือมือผู้เลี้ยงสละและความห่วงใยจากหัวใจ บนเส้นทางการเรียนรู้ : กลไกครูที่ปรึกษาและบริบทยุววิจัย	58
กำลังใจจากครูที่ปรึกษา	58
มือที่เสียสละ กำลังใจเสริมการเรียนรู้ ด้วยสายใยครอบครัว	59
มือที่เสียสละ กำลังใจเสริมการเรียนรู้ ด้วยแรงเสริมจิตวิทยา	60
มือที่เสียสละ กำลังใจเสริมการเรียนรู้ ด้วยการย้ำเน้นวิชาการ	61
มือที่เสียสละ กำลังใจเสริมการเรียนรู้ ด้วยการให้อิสระและคอยช่วยเหลือ เมื่อทดท่อ	62
4 ข้อคิด...วรรณทอง คุ่นนานกับแนวทางในการเรียนรู้ร่วมกับยุววิจัย	62
“มองกำลังใจ พบ ได้เสมอ เพื่อเรียนรู้และแก้ปัญหา”	62
“สนใจในเรื่องเดียวกัน คุยปัญหา ได้สนับสนุนมาก”	64
“ชุดประกายจากห้องเรียน สู่ความภาคภูมิใจในชุมชน”	66
“สัมผัสประสบการณ์จริง เรียนรู้วิชาการด้วยชีวิต”	67
กำลังใจจากผู้บริหารสถานศึกษา	70
กำลังใจจากนักวิชาการ	72
กำลังใจจากชุมชน	98
กำลังใจจากเครือข่ายผู้ปกครอง	100
สารบัญ	101
บทที่ ๔ ประวัติศาสตร์ลำปางในมุมมองของยุววิจัย ๑ ลำปาง	102
การดำเนินดิชุมชนและการสร้างบ้านแปงเมือง	101
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นประวัติศาสตร์สังคมของยุววิจัย ๑ ลำปาง	108
ด้านความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม	108
อาชีพของชุมชน	122
ภาษา ศิลปะ และวัฒนธรรม	123
ความภาคภูมิใจในตนเอง...เครือข่ายก้าลยาณมิตร สู่การเรียนรู้ยุววิจัย ๑	131
สารบัญ	133

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๕ เครือข่ายยุววิจัยฯ ขยายผล	134
ประชาสัมพันธ์...เรียนรู้...ดำเนินงาน ร่วมกับเครือข่าย Child Watch ภาคเหนือ	134
ตอนบน	
ประชาสัมพันธ์...เรียนรู้...ดำเนินงาน ร่วมกับเครือข่ายเว็บไซต์	135
ประชาสัมพันธ์...เรียนรู้...ดำเนินงาน ร่วมกับเครือข่ายนักวิชาการผู้อี้อารี	136
ประชาสัมพันธ์...เรียนรู้...ดำเนินงาน...ขยายผล ร่วมกับเครือข่ายสื่อ	139
ร่วมกับเครือข่ายยุววิจัยฯ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	141
ร่วมกับเครือข่ายโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน	144
เรียนรู้อุดหนเพื่อผ่านพ้นอุปสรรค	147
บรรณานุกรม	149
ภาคผนวก	155
ภาคผนวก ก การพัฒนาเว็บไซต์ โครงการยุววิจัยฯ จังหวัดลำปาง	
ภาคผนวก ข การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารของโครงการ	
ภาคผนวก ค ประวัตินักวิจัยโครงการยุววิจัยฯ จังหวัดลำปาง	

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

เรื่องราวความเป็นมาของผู้คนในสังคมท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ซึ่งอาจจะมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อ ความคิด มีวิวัฒนาการของแต่ละสังคมท้องถิ่นมาอย่างยาวนานนั้น ได้หล่อหลอมให้เกิดสำนึกร่วมกันขึ้นเป็นคนในท้องถิ่นเดียวกัน มีอัตลักษณ์ ศักดิ์ศรีของสังคมท้องถิ่น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของผู้คนที่มีประวัติศาสตร์ท้องถิ่นร่วมกัน

ในระยะแรกของการรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมผ่านสื่อต่าง ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ หากขาดการศึกษาและสืบทอดประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไปสู่เยาวชนแล้ว ประวัติศาสตร์เรื่องราวและวิถีวัฒนธรรมอันมีคุณค่าก็จะลุกเลือนหายไปตามกระแสความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชนได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จึงเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม วัฒนธรรมเพื่อรับแรงบันดาลใจอย่างมั่นคง

กระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ผ่านการวิจัย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของเยาวชนเป็นการเรียนรู้เรื่องราวเพื่อให้รู้จักความเป็นมาของตนเองและท้องถิ่น กระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นด้วยกระบวนการวิจัยของเยาวชน จึงเป็นการศึกษาความรู้และสำนึกร่างกายประวัติศาสตร์เพื่อสร้างอัตลักษณ์และศักดิ์ศรีความเป็นชุมชนท้องถิ่น

นอกจากนี้แล้วการส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชนศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนรุ่นเก่ากับเยาวชน ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้ได้ใช้ชุมชนท้องถิ่นเป็นพื้นที่การเรียนรู้ของโรงเรียน โดยมีชุมชนเป็นเวทีแห่งการเรียนรู้ และเป็นการส่งเสริมบทบาทการทำงานร่วมกันของคนรุ่นเก่า เยาวชน นักเรียน ครู โรงเรียน และชุมชน ที่ช่วยส่งเสริมความรักความผูกพัน โดยมีประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นสายสัมพันธ์ระหว่างกัน

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปางจึงมีได้เป็นเพียงการเรียนรู้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเท่านั้น หากแต่ยังเป็นพลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนเชื่อมโยงความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่น เชื่อมโยงปัญหาปัจจุบันกับความเป็นมาของท้องถิ่นให้รู้ที่มาที่ไปของตนเอง เกิดความสำนึกรักในตนเองและคุณค่าทางสังคมวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อพัฒนารอบแนวคิดการวิจัยและโจทย์การวิจัยภายใต้โครงการ “โครงการยุววิจัย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง”
- เพื่อประสานงานติดตามและสนับสนุนให้เยาวชนทำวิจัยในแนวประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สร้างความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์และวิถีชีวิตในเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่น ภายใต้โครงการยุววิจัย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง
- เพื่อจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และการถอดบทเรียนระหว่างเยาวชน นักวิจัย นักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง
- เพื่อประสานงานให้เกิดการส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษาและชุมชน ในการเป็นกลาง สนับสนุนการวิจัยให้กับเยาวชน
- เพื่อสังเคราะห์และประมวลองค์ความรู้ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้การวิจัยของเยาวชน และด้านการพัฒนาท้องถิ่น

เป้าหมายการดำเนินงานวิจัย

- มีการพัฒนาโครงการวิจัยภายใต้โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง เกิดขึ้นจากกลุ่มเป้าหมาย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 1 เขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 2 และเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 3 ตลอดจนองค์กรเอกชน ชุมชนในจังหวัดลำปาง จำนวน 30 โครงการ (จำนวน 30 โรงเรียน)
- มีการประชุมสัมมนา/อบรม และพัฒนานักวิจัย/บุคลากร โครงการ/ชุด โครงการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยและการพัฒนาสื่อเพื่อการเผยแพร่องค์ความรู้จากการวิจัย อย่างน้อย 1 ครั้ง
- มีการประชุมเพื่อถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในโครงการวิจัย อย่างน้อย 1 ครั้ง
- มีการจัดเวทีรายงานความก้าวหน้าของโครงการต่าง ๆ ในระยะ 3 เดือน 3 ครั้ง
- มีการจัดเวทีมหกรรมงานวิจัยท้องถิ่นระดับจังหวัด นำเสนอผลงานวิจัย การจัดประกวดสื่อ vcd สารคดีประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 1 ครั้ง
- มีการจัดเวทีให้ทีมยุววิจัยแต่ละทีม ได้จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวออกสู่สาธารณะตามโอกาส และสถานที่ต่าง ๆ อย่างน้อย 1 ครั้ง
- มีการพัฒนาเว็บไซต์ 1 เว็บ
- มีสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารอย่างน้อย 5 ชิ้น

ขอบเขตของการวิจัย

- กรอบประเด็นการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง อาทิ ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์สถานที่/โบราณสถาน ประวัติอาชีพ ประวัติสังคม/เครือญาติ ประวัติการใช้ชีวิตร่วมกันของชุมชน ประวัติเหตุการณ์สำคัญ ประวัตินุคคล และมีความสัมพันธ์กับความทรงจำร่วมกันของคนในชุมชน สมบัติร่วมกันของคนในชุมชน และการเปลี่ยนแปลงของชุมชน
- กระบวนการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และการตอบดูบทเรียนในการศึกษาวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นระหว่างเยาวชน ครู ชุมชน นักวิจัย นักวิชาการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
- กระบวนการการนำเสนอองค์ความรู้ การตรวจสอบเพิ่มเติมข้อมูล องค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและการเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้จากการวิจัย

ยุทธศาสตร์และกลไก

- โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดลำปางเป็นฐานการทำวิจัย โดยมีนักเรียนเป็นนักวิจัย มีครูเป็นที่ปรึกษานักวิจัย และมีทีมประสานงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เป็นทีมประสานงานโครงการ ทั้งนี้เปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนหรืออยู่ในความดูแลขององค์กรเอกชน ชุมชน เข้าร่วมเป็นนักวิจัยชั่วคราวกับเด็กนักเรียนในระบบโรงเรียน
- ตั้งโจทย์วิจัยในกรอบประเด็นการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง อาทิ ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์สถานที่/โบราณสถาน ประวัติอาชีพ ประวัติสังคม/เครือญาติ ประวัติการใช้ชีวิตร่วมกันของชุมชน ประวัติเหตุการณ์สำคัญ และประวัตินุคคล โดยเน้นให้เด็กนักเรียนเป็นผู้ตั้งโจทย์ด้วยตนเองตามความต้องการและสนใจในประเด็นเรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่อยู่กับปัญหาปัจจุบันหรือศักยภาพด้านอาชีพ สร้างประเด็นโจทย์วิจัยสำหรับครูที่ปรึกษาคือวิธีการจัดการเรียนรู้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และประเด็นโจทย์วิจัยสำหรับทีมประสานงานคือสังเคราะห์เนื้อหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตอบบทเรียนการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- ประสานงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินงานตามแผนงานของชุดโครงการและโครงการต่างๆ
- ใช้การจัดกิจกรรมประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ การสัมมนาอบรมเพื่อพัฒนานักวิจัยและครูที่ปรึกษาอย่างต่อเนื่อง นักวิจัยแต่ละโครงการร่วมกันจัดกิจกรรมขับเคลื่อนขยายผลการวิจัยสู่ชุมชน
- ร่วมมือกับโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ภาคเหนือตอนบน ชีง สกอ. และ สสส. ให้การสนับสนุน โดยอาศัยพลังเด็กและเยาวชนจัดกิจกรรม

ขับเคลื่อนในพื้นที่ให้เกิดการเสริมสร้างปัจจัยคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนในด้าน “การศึกษา คุณภาพ พื้นที่คุณภาพ สื่อคุณภาพ ครอบครัวคุณภาพ” เช่น โครงการถนนเด็กเดิน และยุทธศาสตร์ เมืองน่าอยู่สำหรับเด็กและเยาวชน เป็นต้น

การกิจและบทบาทของทีมประสานงาน (ระดับจังหวัด)

1. วางแผนปฏิบัติการของสำนักงานทีมประสานงาน โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จังหวัดลำปาง เพื่อให้เป้าหมายของโครงการบรรลุผล
2. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานทีมประสานงาน โครงการและตามแผน การดำเนินงานของโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง เพื่อให้ดำเนินงานเป็นไปตาม แผนที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการติดตามประสานงานพัฒนาโครงการวิจัยภายใต้ โครงการและการกำกับติดตามการดำเนินงานของโครงการที่ได้รับการพัฒนาขึ้น เช่น การพัฒนาตั้ง โจทย์วิจัยสำหรับนักเรียน โจทย์วิจัยสำหรับครูที่ปรึกษา โจทย์วิจัยสำหรับทีมประสานงาน การจัดเวที ถอดบทเรียนและเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ การจัดเวทีติดตามความก้าวหน้าของโครงการวิจัย แต่ละ โครงการ เป็นต้น
3. ดำเนินการพัฒนา/อบรมนักวิจัยใน โครงการเพื่อให้การดำเนินงาน โครงการวิจัยบรรลุผล ตามเป้าหมายของชุด โครงการ/โครงการ
4. ดำเนินงานให้เกิดกิจกรรมการขับเคลื่อนขยายผลจากการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ใน จังหวัดลำปางในรูปแบบต่าง ๆ
5. สังเคราะห์และประมวลชุดความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง และชุดความรู้ กระบวนการเรียนรู้ด้วยการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

การกิจและบทบาทของทีมวิจัยโครงการ (ระดับโรงเรียน)

1. โครงการวิจัยระดับโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยทีมวิจัยอยู่ 3-4 ทีม แต่ละทีมประกอบด้วย นักเรียน 2-4 คน ครูที่ปรึกษา 1 คน วางแผนปฏิบัติการประสานงานทีมวิจัยในโครงการระดับโรงเรียน เพื่อพัฒนาการตั้ง โจทย์วิจัยและแนวคิดกระบวนการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และประสานงานกับทีม ประสานงาน โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง เพื่อให้เป้าหมายของโครงการ บรรลุผล
2. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของ โครงการและสรุปรายงานความก้าวหน้าของโครงการ ทุก 3 เดือน

3. เข้าร่วมกิจกรรมประชุมสัมมนา/อบรมนักวิจัยในโครงการเพื่อให้การดำเนินงานโครงการวิจัยบรรลุผลตามเป้าหมายของชุดโครงการ/โครงการ เช่น กระบวนการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การเขียนสารคดี การผลิตสื่อเผยแพร่ เป็นต้น

4. ร่วมดำเนินงานกิจกรรมการขับเคลื่อนขยายผลจากการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในจังหวัดลำปางในรูปแบบต่าง ๆ กับชุดโครงการ/โครงการอื่น ๆ

5. ประมวลชุดความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และชุดความรู้กระบวนการเรียนรู้ด้วยการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

การเสนอโครงการยุววิจัย

1. โรงเรียน (หรือองค์กรเอกชน ชุมชน) ที่เข้าร่วมโครงการ เสนอโครงการขอรับทุนสนับสนุนโรงเรียนละ 1 โครงการ โดยมีทีมนักวิจัยเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย และมีครูเป็นที่ปรึกษา

2. โครงการที่เสนอ (โครงการระดับโรงเรียน) ควรมีทีมนักวิจัยจำนวน 3-4 ทีม ทีมละ 2-4 คน โดยแต่ละทีมเสนอโครงการย่อยภายใต้โครงการระดับโรงเรียนและทุกทีมมีครูที่ปรึกษาทีมละ 1 คน

3. โครงการที่เสนอ (โครงการระดับโรงเรียน) ควรกำหนดระยะเวลาในการทำวิจัย 12 เดือน และกำหนดงบประมาณโครงการละ 15,000 บาท

4. การกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของโครงการที่เสนอ ควรมีโจทย์วิจัยทั้งในส่วนของนักเรียน (นักวิจัย) และในส่วนของครู (ที่ปรึกษา)

4.1 ประเด็นโจทย์วิจัยสำหรับนักเรียนคือ เรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่โยงกับปัญหาปัจจุบันหรือโยงกับศักยภาพด้านอาชีพ โดยเน้นให้เด็กนักเรียนเป็นคนตั้งโจทย์วิจัยตามความสนใจของทีมวิจัย

4.2 ประเด็นโจทย์วิจัยสำหรับครูที่ปรึกษา คือ วิธีการจัดการการเรียนรู้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

5. การประกาศรับข้อเสนอโครงการเพื่อพิจารณาสนับสนุนทุนการวิจัยนั้นชุดโครงการจะแจ้งประกาศผ่านทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางทุกเขต และผ่านทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.)

6. ระยะเวลาการรับข้อเสนอโครงการและพิจารณาให้ทุนสนับสนุนโครงการระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2551

7. ระยะเวลาดำเนินการ โครงการวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุน 12 เดือน ระหว่างเดือนกันยายน 2551 – สิงหาคม 2552

8. แนวทางการวิจัย

- 8.1 เน้นประวัติศาสตร์บอร์กเล่า (Oral history)
- 8.2 ใช้การสัมภาษณ์เรื่องราวจากตัวบุคคลเป็นหลัก
- 8.3 นำเสนอรายงานวิจัยในรูปแบบความเชิงสารคดีขนาดสั้น
- 8.4 เน้นความสามารถในการเผยแพร่ในรูปแบบการนำเสนอ/เว็บไซต์/vcd (โดยนำเสนอในงานมหกรรมวิจัยท้องถิ่นซึ่งจะจัดขึ้นเมื่อทำวิจัยเสร็จ)

8.5 อาจเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะโดยร่วมกิจกรรมในงานถนนเด็กเดินในจังหวัดที่มีการจัดถนนเด็กเดินของโครงการ Child Watch

9. การเสนอโครงการใช้รูปแบบเสนอโครงการ (แบบฟอร์ม) ตามที่โครงการกำหนด

10. นักวิจัยและที่ปรึกษาของโรงเรียนที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจะได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างที่ทำวิจัย อาทิ

10.1 เข้าร่วมกิจกรรมประชุมสัมมนา/อบรมนักวิจัยในโครงการ เช่น กระบวนการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การเขียนสารคดี การผลิตสื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย เป็นต้น

10.2 ร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้รวมทั้งการขับเคลื่อนขยายผลจากการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในจังหวัดลำปางในรูปแบบต่าง ๆ กับนักวิจัยชุดโครงการ/โครงการอื่น ๆ

10.3 ประมวลชุดความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และชุดความรู้กระบวนการเรียนรู้ด้วยการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

11. การเสนอโครงการใช้รูปแบบเสนอโครงการ(แบบฟอร์ม)ตามที่ชุดโครงการกำหนดสามารถ download จาก www.childwatchlanna.com

เกณฑ์พิจารณาให้ทุนสนับสนุนโครงการยุววิจัย

1. หัวข้อเรื่องที่เสนอ มีคุณค่าและมีความน่าสนใจ
2. ความหลากหลายและกระจายของหัวข้อที่เสนอในพื้นที่ระดับจังหวัด
3. ความสามารถของทีมวิจัยและครุภัณฑ์ที่ปรึกษาที่จะทำวิจัยสำเร็จตามข้อเสนอโครงการ

ระยะเวลาดำเนินการ

1. ระยะเวลาการดำเนินงานของทีมประสานงานโครงการ (ระดับจังหวัด)

รวม 15 เดือน

(สิงหาคม 2551 – ตุลาคม 2552)

2. ระยะเวลาการดำเนินงานของโครงการ (ระดับโรงเรียน)

รวม 12 เดือน

(กันยายน 2551 – สิงหาคม 2552)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ชุดความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง จากผลงานการวิจัยของเยาวชนซึ่งเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา

2. เกิดการตอบบทเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการทำวิจัยร่วมกันของนักเรียน ครู และชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การบูรณาการในการเรียนการสอนของครู และการเสริมสร้างบทบาทความร่วมมือระหว่างโรงเรียน กับชุมชน

3. ได้ชุดความรู้จากการสังเคราะห์และประมวลองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาระบวนการเรียนรู้ การวิจัยของเยาวชนและด้านการพัฒนาท้องถิ่น

4. เกิดภาคีเครือข่าย>yuvawijaya และภาคีเครือข่ายครูที่ปรึกษาหรือครูผู้สอนซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตลอดจนการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมและวัฒนธรรมให้กับเยาวชนในวงกว้างต่อไป

การศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ในการดำเนินงานโครงการ>yuvawijaya ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ทีมประสานงานผู้วิจัย ศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย รวม 3 แนวคิดใหญ่ ๆ คือ

- แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการวิจัย
- แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ>yuvawijaya ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนับเป็นแนวการศึกษาที่ค่อนข้างใหม่สำหรับแวดวงการศึกษา ด้านประวัติศาสตร์ ทึ่งในแม่ของการเก็บข้อมูลจากคำบอกเล่า เรื่องราวของคนในท้องถิ่นผ่านเวทีเสนาณัณ เป็นการเริ่มใช้ “พยาน” นาประกอบกับ “หลักฐาน” ที่เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ ยิ่งไปกว่านั้น การเล่าเรื่องราวของ “ท้องถิ่น” ก็ยังเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ เช่นเดียวกัน เพราะส่วนใหญ่เรื่องราวประวัติศาสตร์ของชาติไทยมักเป็นเรื่องของผู้คนที่เป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ชาติ และราชวงศ์

ต่าง ๆ การหันมาให้ความสำคัญกับคนในห้องถินและเรื่องราวของห้องถินจึงเป็นการหักเลี้ยวที่สำคัญ เป็นการเริ่มต้นของการยอมรับความหลากหลายของห้องถินต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้นมาเป็น ราชอาณาจักร ไทย เป็นการทำให้ลูกหลานยุคปัจจุบันได้เริ่มเรียนรู้และเห็นความสำคัญของรากรแห่งชาติ ผ่านรากที่ไปที่มาของเข้า อันนำไปสู่การสร้างสำนึกของความผูกพันและรักห้องถินแผ่นดินเกิด และ เป็นการทำให้ทุกฝ่ายได้หันไปค้นหา “พลังของห้องถิน” ที่เคยมีมาแต่เดิม ไม่ว่าจะเป็นความรู้ภูมิปัญญา ฐานทรัพยากร หรือสายใยความผูกพันของผู้คนที่จะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาห้องถินต่อไปในอนาคต (การประชุมวิชาการ “ประวัติศาสตร์ห้องถิน : เส้นทางสู่อนาคต. 2548)

การศึกษาประวัติศาสตร์ห้องถิน โดยคนในห้องถิน เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์นักอเล่า (มุขประชาน) เป็นข้อมูลจากประสบการณ์ ความทรงจำของบุคคล และความทรงจำร่วมของชุมชน การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตผู้คนในห้องถินอย่างมีพลัง และจะก่อให้เกิดการยอมรับศักยภาพ ของคนในห้องถิน โดยการส่งเสริมให้คนในห้องถินเป็นผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ห้องถินของตนเอง ซึ่ง เป็นการแสดงการยอมรับต่อศักดิ์ศรีของคนในห้องถิน นอกจากนี้การศึกษาประวัติศาสตร์ห้องถินช่วย สร้างกระแสเกี่ยวกับจิตสำนึกห้องถินให้เกิดความรัก ความภูมิใจต่อห้องถิน อีกทั้งเป็นกระบวนการ เรียนรู้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานในห้องถิน นักวิชาการ นักพัฒนา และชาวบ้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พ.ศ.2540 มาตรา 289 กล่าวถึง องค์กรปกครองส่วน ท้องถิน ย่อหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จาริตระบบที่มีภูมิปัญญาท้องถิน หรือวัฒนธรรมอันดีของ ท้องถิน และมาตรา 46 กล่าวถึงบุคคลซึ่งร่วมกันเป็นชุมชนห้องถินดังเดิมย่อหนึ่งชื่อ ลิทธิอนุรักษ์หรือพื้นที่ จาริตระบบที่มีภูมิปัญญาท้องถิน ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีของห้องถินและของชาติ

ดังนั้นควรส่งเสริมให้ชุมชนห้องถินศึกษา รวมรวมข้อมูลและเรื่องราวต่าง ๆ รวมทั้งหลักฐาน ที่เป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอื่น ๆ เพื่อนำรักษา สืบสาน และถ่ายทอด เรื่องราวต่าง ๆ ของห้องถิน โดยคนในห้องถิน

นักวิชาการกับเรื่องราวของประวัติศาสตร์ห้องถินที่นำมาสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เช่น การศึกษาประวัติศาสตร์ห้องถินของ อาณันท์ กัญจนพันธ์ นำมาสู่ ครอบความคิดเรื่องป้าชุมชน ในมิติ ด้านวัฒนธรรมชุมชน (อาณันท์ กัญจนพันธ์. 2538) นอกจากนี้มีการศึกษาในมิติของประวัติศาสตร์ ชุมชนในด้านเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญจากการเปลี่ยนแปลงของชุมชน หรือหมู่บ้านในแต่ละช่วงที่ สมัยพันธ์กับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (นัตรทิพย์ นาสุภา. 2546) นัตรทิพย์ นาสุภา ได้สะท้อนให้ เห็นว่าการศึกษาที่พยายามค้นหาอุดมการณ์แกนหลัก ของชุมชน นำไปสู่การค้นคว้าเรื่องสังคมและ วัฒนธรรมกีดกัน “การนำประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนมาทำให้มันมีความหมาย เพราะหาก ชุมชนมีประวัติศาสตร์จะสามารถอ้างความชอบธรรมได้ สิ่งนี้เป็นการต่อสู้กับรัฐทางอุดมการณ์ การรื้อ ฟื้นความทรงจำ คือ ความเข้าใจตนเอง ชุมชนจะมีบทบาทเป็นอย่างไรถ้าไม่เข้าใจตนเอง และจะเข้าใจ

ตนเองได้อ่าน “ไร้ลักษณะทำลายความทรงจำไปหมดแล้ว เมื่อเรามองเห็นประวัติศาสตร์ชุมชน จะเห็นว่า ความสัมพันธ์ทางตั้งที่รัฐจัดตั้งขึ้นมีความสำคัญลดลง และได้พบว่าเครื่องข่ายความช่วยเหลือกันระหว่างชุมชน มิใช่ระบบตลาดแต่เป็นความช่วยเหลือซึ่งมีการอ่อนโยน อาทัตอันทั้งในชุมชนและระหว่างชุมชน นั้นตระทิพย์ กล่าวว่า “ตนเอง เคยศึกษามาแบบประวัติศาสตร์ของรัฐ ต่อมานี้ได้กะเทาเปลี่ยนของรัฐ ออกไปแล้วเห็นว่าประวัติศาสตร์ที่เป็นอยู่นั้นไม่ได้อธิบายสังคมได้ทั้งหมด เพราะฉะนั้นการวิพากษ์รัฐ เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เพราะสามารถทำให้ลงไปสู่หมู่บ้าน เห็นหมู่บ้านอย่างอิสระ” (นัตตระทิพย์ นาถสุภา. 2546)

การศึกษาประวัติศาสตร์ก็ต้องไปศึกษาชุมชน เพราะชุมชนลูกทำลายความทรงจำประวัติศาสตร์ชุมชนไม่ปราฏในประวัติศาสตร์ในแง่บุนของรัฐ การรื้อฟื้นประวัติศาสตร์ชุมชนจึงสำคัญมาก รัฐได้อ้างความชอบธรรมโดยอ้างความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นการจะเพิ่มพลังให้กับชุมชนจะต้องนำประวัติศาสตร์กลับมาเป็นของชุมชน เ雷พยาณบัณฑิรัตนธรรมส่วนกลาง ครอบงำไว้ จิตสำนึกของชนชาติต่าง ๆ ยังคงแข็งแรงอยู่ สังคมไทยประกอบด้วยคนหลายชนชาติ ดังนั้นต้องปล่อยให้ชนชาติทั้งหลายรักษาและพัฒนาวัฒนธรรมของเขาย่างอิสระรวมทั้งให้สิทธิการปกครองตนเองให้มากขึ้นในบางลักษณะด้วย นัตตระทิพย์ นาถสุภา (2546) เห็นว่าการศึกษาในรูปแบบที่เป็นประวัติศาสตร์ท่องถินจะทำให้เข้าใจวัฒนธรรมคีนี อธิบายเบื้องหลังวัฒนธรรมได้ ถ้ารามงุหังหวังที่จะอธิบาย หรือให้ที่ยืนแก่ชนกลุ่มน้อยในสังคมใหญ่ ความรู้เรื่องประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์มีความสำคัญที่สุด ยิ่งรู้ประวัติศาสตร์ลึกซึ้งรู้ถึงศักดิ์ศรี และมีที่ยืน เข้าใจที่ยืนและบทบาทของการมีความรู้ ถ้าเพียงแต่บันทึกประเพณีหรือพิธีกรรมเพียงอย่างเดียวย่อมไม่เป็นพลังมากเท่ากับความสามารถบรรยายความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง ถ้าชาวบ้านยิ่งรู้ประวัติศาสตร์ของเข้าไปนานเท่าไร เขายิ่งมีจิตสำนึกที่จะรักษาชุมชนนั้น ๆ จะช่วยให้ท่องถินตอบโต้ภัยนอก

ดังนั้นควรเพิ่ม การศึกษาประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ โดยเพิ่มจากเดิมที่มีการศึกษาวัฒนธรรมที่เป็นการเล่าเรื่องประเพณีปฏิบัติ วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ แต่เพียงอย่างเดียว การศึกษาประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์เป็นแนวทางอันสำคัญในการรักษาวัฒนธรรมของคนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

นัตตระทิพย์ นาถสุภา (2546) สรุปการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนว่า “มีความสำคัญสูงสุด เพราะนอกจากจะหมายถึง การทำให้ชุมชนมีความหมาย เป็นพลังให้ชุมชน แล้วยังหมายถึงการปรับปรุงรัฐให้เป็นรัฐของชุมชนอีกด้วย” ส่วนวิธีการวิจัย มีกรอบคิดในการศึกษา 3 แนวทางคือ

1. การใช้วิธีวิเคราะห์ผ่านทางประวัติศาสตร์ ถือว่าทุก ๆ สิ่งมีสิ่งที่เป็นสิ่งเดิมอยู่ จะเข้าใจปัจจุบันได้จะต้องเข้าใจสิ่งที่มีอยู่เดิมซึ่งเป็นของที่เป็น แกนใน คือถ้าเข้าถึงแกนในมากเท่าได้เราจะยิ่งเข้าใจชุมชนมากขึ้นเท่านั้น เพราะทั้งหมดของปัจจุบัน คือ สายธารของอดีตที่ทับถมซ้อนกันมา

2. การศึกษาเปรียบเทียบ เช่น เปรียบเทียบกลุ่มคนไทยด้วยกัน เปรียบเทียบในพื้นที่ต่างๆ

3. การพยากรณ์ประกอบความรู้จากทุก ๆ แหล่งข้อมูลเพื่อให้ได้โครงสร้างเช่นการศึกษาชนชั้น ควรจะเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นหรือศึกษาชนชั้นอื่นด้วยภาพรวมมีความสำคัญมาก เช่น ภาพรวมในแง่ความสัมพันธ์ทางชนชั้น

แนวทฤษฎีที่นัตรทิพย์ใช้ในการศึกษาชุมชนหมู่บ้านก็คือแนวการศึกษาแบบเศรษฐศาสตร์ การเมือง เป็นการศึกษาแบบอาชญากรรมเป็นแกนกลาง และศึกษาแบบเจาะลึก เน้นรูปธรรมท้องถิ่น และถือว่ากระบวนการที่เกิดในท้องถิ่นเป็นตัวกระทำด้วยเช่นกัน อันดับต่อไปต้องโยงเศรษฐกิจกับสังคมภายนอก สิ่งที่ห้องถิ่นลูกกระทบ เพราะห้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจการเมืองและวัฒนธรรมของประเทศและอาจโยงต่อไปถึงระดับโลก การคืนประวัติศาสตร์ให้กับชุมชนทำให้ชาวบ้านเกิดความคิดความรู้เป็นระบบเข้าใจฐานะของตนในประวัติศาสตร์และสังคมดีขึ้น รู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับคนกลุ่มอื่นในสังคม และรู้จักโลกภายนอกมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนจะรับແน้นเข้า (นัตรทิพย์ นาดสุภา. 2546)

ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม ได้อธิบายประวัติศาสตร์ท้องถิ่นว่า เป็นผลมาจากการสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ที่เป็นชาวบ้านและสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศน์รอบ ๆ ตัว หล่อหลอมจนกลายเป็นโครงสร้างทางสังคมและระบบความเชื่อในระดับต่าง ๆ (นิธิ เอี่ยวศรีวงศ์, ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม และ เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2537) และ นิธิ เอี่ยวศรีวงศ์ ได้ทำให้ชาวบ้านได้มีพื้นที่ และมี ตัวตน ในเวทีประวัติศาสตร์ของชาติในรูปแบบของประวัติศาสตร์แบบชาวบ้าน ซึ่งจะสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (นิธิ เอี่ยวศรีวงศ์. 2537)

ยศ สันติสมบัติ เสนอว่าข้อสำคัญ คือ “ท่าทีของการศึกษาที่ต้องทำความเข้าใจว่าการสัมภាយณ์ชุมชนเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์จากจุดยืนของคนธรรมชาติ ทำให้ฐานะของการศึกษาประวัติศาสตร์เปลี่ยนไป เพราะถ้าชาวบ้านรับรู้ประวัติศาสตร์ของเข้า ซึ่งเขาก็จะมีจิตสำนึกในเอกลักษณ์ของตนร่วมกันสูงขึ้น มันคือการฟื้นฟูเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของชาวบ้านนั่นเองยังก่อให้เกิดผลทางด้านความเข้าใจระหว่างปัญญาชนกับชาวบ้านมีสัมพันธภาพแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น” (ยศ สันติสมบัติ. 2542)

อันันท์ กาญจนพันธุ์ ได้เสนอความคิดทางประวัติศาสตร์ว่า “การศึกษาประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาได้สร้างปัญหาแก่การเข้าใจสังคมไทย ดังนี้คือการเหงาของปัญหาเช่น ลัทธิความชำนาญพิเศษ เป็นการศึกษา ประวัติศาสตร์อาชีพ ที่เน้นเหตุการณ์เท่านั้นว่าเป็นข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้ ผลที่ตามมาคือ ทำให้ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวเฉพาะของสถาบันหรือมนahanรุษ” (อันันท์ กาญจนพันธุ์. 2535) พัฒนาการของสังคมประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาแบ่งวิชาออกเป็นสาขาโดยไม่ทำความเข้าใจ

เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมมนุษย์หรือที่เรียกว่าการศึกษาแบบอาชีพ ซึ่งเข้ามานีบทบาทต่อประเทศไทยพร้อมกับการขยายตัวของจักรวรรดินิยมของอังกฤษดังนั้นจึงมีแนวคิดขึ้นมาว่าการศึกษาข้ามสาขาจะทำให้มีเอกภาพของวิชาการมากขึ้นจึงเกิดการศึกษาประวัติศาสตร์ที่เขื่อมโยงกับวิธีการทางมนุษยวิทยา

จากการทบทวนแนวคิดและทิศทางการศึกษาประวัติศาสตร์ท่องถินต่าง ๆ ของนักคิดนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ข้างต้น พอจะสรุปวิธีการทางประวัติศาสตร์หลัก ๆ ได้ดังนี้

ประการแรก ต้องเปลี่ยนแปลงมุมมองจากประวัติศาสตร์การเมือง ของศูนย์กลางไปสู่การศึกษาประวัติศาสตร์ขององค์รวมด้านอื่น ๆ หรือประวัติศาสตร์ท่องถิน ที่สำคัญคือการศึกษาประวัติศาสตร์สังคม ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์วัฒนธรรม

ประการที่สอง ต้องเสริมด้วยการมองในมิติทางวัฒนธรรมมากขึ้น หมายความถึงการเคลื่อนไหวทางความคิดซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เรียก “วาทกรรม” เพราะจะทำให้การสื่อความหมายมีนัยแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงสมัยของประวัติศาสตร์

ประการสุดท้าย ประวัติศาสตร์ท่องถิน ไม่อาจสมบูรณ์ในตัวเองหรือสามารถแยกศึกษาออกมาร่วมกับริบบททางสังคมและกระบวนการทางประวัติศาสตร์ในวงกว้าง เพราะประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวของการเคลื่อนไหวทางความคิด ที่มีความขัดแย้ง ต่อสู้รอบจำาและแผลเปลี่ยน มีการผสมผสานระหว่างกันและกันอยู่ตลอดเวลา

เทคนิคการสัมภาษณ์เพื่อกระตุนจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์เป็นการเร้าอารมณ์เพื่อกระตุนความทรงจำ การสัมภาษณ์เป็น “ไดอะเล็กติก” คือเป็นการตอบโต้กันไปมาเพื่อบรรลุความจริงมากขึ้น ตรงนี้เองนับเป็นความแตกต่างระหว่างหลักฐานจากเอกสารและหลักฐานจากบุคคลผู้สัมภาษณ์ มีส่วนในการกระตุนความทรงจำที่เคยมีอยู่แล้วและลืมไปให้กลับปรากฏอีกด้วยการซักถามการใช้คำและการสร้างสถานการณ์แวดล้อม ผู้สัมภาษณ์จึงทำหน้าที่เหมือนนักจิตวิทยา ที่บุคคลยังไม่สนใจและความทรงจำ

ดังนั้นแนวทางสัมภาษณ์ประวัติศาสตร์ชุมชนคือรวมกลุ่มผู้เฒ่าเล่าเรื่องต่าง ๆ มุลเหตุของ การอพยพ เส้นทางการเดินทาง การเลือกทำเลที่ตั้ง เครื่องข่ายชุมชนดั้งเดิม สภาพภูมิประเทศ การทำมาหากิน ตลอดถึงความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสภาพชีวิตและชุมชน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้การวิจัย

กระบวนการเรียนรู้นี้มีหลากหลายวิธีที่จะนำพาผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ แต่เดิมนี้การเรียนการสอนจะเน้นให้ครูเป็นศูนย์กลาง ก่อนจะพัฒนาเป็นการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student centered learning) การเรียนรู้จากการปัญหา (Problem based learning : PBL) เป็นต้น

ปัจจุบันรูปแบบการเรียนรู้ประเภทนี้ที่กำลังได้รับความนิยม คือ การเรียนรู้ผ่านกระบวนการวิจัย (Research-based Learning : RBL) เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาทักษะในการแสวงหาความรู้ และสามารถใช้ทดสอบความสามารถทางการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ จึงเป็นวิธีการที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาเป็นส่วนมาก อย่างไรก็ได้ การเรียนรู้ที่เน้นการใช้งานวิจัยเป็นพื้นฐานนี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะการเรียนรู้ในระดับสูงเท่านั้น แต่สามารถนำมาใช้กับการสร้างองค์ความรู้แก่ผู้เรียน ได้ในทุกระดับ เพราะหลักการสำคัญของการศึกษาในลักษณะนี้ คือ พัฒนาและเสริมสร้างทักษะ ตลอดจนลักษณะนิสัยในการไฟหานความรู้ และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองไปตลอดชีวิต ดังความเห็นของทิศนา แรมนณี (2548. หน้า 162) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการวิจัยไว้ว่า จะช่วยให้ผู้เรียนมีเครื่องมือในการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ผู้เรียน ได้รับประสบการณ์ตรงในการใช้กระบวนการวิจัย จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและมีความหมายต่อตนเอง

รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการวิจัยเป็นฐานในการสร้างองค์ความรู้แบ่งได้ 2 ลักษณะ สำคัญ คือ การเรียนการสอนที่นำผลการวิจัยมาใช้โดยผู้สอนหรือผู้เรียน และการเรียนการสอนที่ผู้สอนและผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยนั้นสร้างองค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเอง

เที่ยมจันทร์ พานิชย์พลิน ไชย (2552. เว็บไซต์) กล่าวถึง แนวทางการเรียนการสอนโดยผู้เรียน ใช้การวิจัยของทิศนา แรมนณีไว้ดังนี้

แนวที่ 1 ผู้สอนศึกษาค้นคว้างานวิจัยและนำผลการวิจัยนั้นมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง เช่น เสริมความรู้ที่ได้จากการวิจัยลงในเนื้อหาที่เรียน หรือยืนยันความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของเนื้อหาด้วยผลการวิจัย เป็นต้น

แนวที่ 2 ผู้เรียนศึกษาค้นคว้างานวิจัยด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการเป็นผู้บริโภค งานวิจัย ซึ่งผู้สอนจะมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการแนะนำ และเลือกสร้างงานวิจัยที่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน

แนวที่ 3 ผู้สอนใช้กระบวนการวิจัยในการสอน คือ ผู้สอนใช้กระบวนการวิจัยกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ต้องการ ซึ่งผู้สอนอาจใช้กระบวนการวิจัยครบถ้วน หรือใช้เพียงบางขั้นตอนที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ และข้อจำกัดที่มี

แนวที่ 4 ผู้เรียนทำวิจัยด้วยตนเอง โดยผู้สอนทำหน้าที่เสนอแนะและช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่าง ๆ อย่างมีคุณภาพมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สำหรับขั้นตอนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยนั้น วิชิต สุรัตน์ เรื่องชัย (อ้างอิงจาก ทิศนา แบบมณี. 2548. หน้า 163-164) ได้เสนอและสรุปไว้ดังนี้

1. เตรียมการสอน เป็นการเตรียมบทเรียน ศึกษาจุดมุ่งหมาย และเนื้อหา ว่ามีความเหมาะสมกับการสอนแบบวิจัยเพียงใด นอกจากนี้จะต้องมีการสำรวจสภาพชุมชนว่ามีปัญหาอย่างไรบ้างเพื่อเตรียมเป็นข้อมูลในการจัดทำบทเรียน

2. ดำเนินการสอน ตามกระบวนการวิจัย ดังนี้

2.1 เลือกประเด็นปัญหา (choosing the problem) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในประเด็นปัญหาต่าง ๆ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการบูรณาการวิจัย ประเด็นปัญหาอาจเป็นปัญหาริบิที่เกิดขึ้นในชุมชน แต่หลักสำคัญคือ ต้องเป็นประเด็นปัญหาที่เกิดจากความสนใจของนักเรียน ไม่ใช่ประเด็นปัญหาที่ครุกำหนด อีกทั้งลักษณะของปัญหาควรเป็นประเด็นเล็ก ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน โดยตรง และอยู่ในขีดความสามารถที่นักเรียนจะแก้ไขได้

2.2 การนิยามปัญหา (identify problem) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนร่วมกันพิจารณาประเด็นปัญหาที่เลือกไว้แล้วให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าสำคัญเพียงใด โดยวิธีการที่จะนิยามปัญหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้นนั้น ต้องหาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาให้มากที่สุด อาจจัดกิจกรรมสำรวจพื้นที่จริงในชุมชน มีการสังเกต สอบถาม สอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือไปศึกษาค้นคว้าจากเอกสารแล้วนำมาอภิปรายกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาที่เลือก

2.3 การพัฒนาวิสัยทัศน์ (vision) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนร่วมกันพิจารณากำหนดแนวทางแก้ปัญหา โดยใช้วิสัยทัศน์เพื่อจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการอย่างชัดเจนภายใต้คำแนะนำของครุกำหนด

2.4 ลงมือปฏิบัติ (action) นักเรียนร่วมกันดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานในพื้นที่จริงในชุมชน หรือเป็นการดำเนินงานในชั้นเรียนแล้วแต่ลักษณะของปัญหา และแผนที่กำหนด

2.5 ตรวจสอบผลการเปลี่ยนแปลง (change) นักเรียนร่วมกันตรวจสอบว่าผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร สามารถแก้ปัญหาได้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร

จากแนวทางการเรียนการสอนที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการเรียนการสอนที่เน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้นั้นเป็นประโยชน์อย่างมาก แต่ต้องอาศัยความเอาใจใส่อย่างยิ่งจากครุกำหนดในอันที่จะเสริมสร้างความสามารถของผู้เรียนในสภาพการเรียนรู้ลักษณะดังกล่าวนี้ ซึ่งความเอาใจใส่ที่กล่าวมาข้างต้น ได้แก่ การส่งเสริมให้มีการสำรวจหาแนวทางการเรียนการสอนอย่างใหม่เพื่อนำมาใช้ในชั้นเรียน รวมถึงการเรียนแบบออนไลน์ นอกจากนี้ ยังต้องจัดเตรียมแหล่งข้อมูลสำหรับการเรียนการสอนให้สามารถส่งผ่านครอสได้ มีการสร้างพื้นที่ใหม่สำหรับการเรียนรู้ และให้การสนับสนุนความร่วมมือด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน เป็นต้น

การเรียนรู้ควบคู่กับการวิจัยที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีสภาพการเรียนรู้ที่เป็นแนวทางและมีปฏิสัมพันธ์กันดีระหว่างผู้เรียนและแหล่งข้อมูล โดยใช้แนวทางงานวิจัยเป็นพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ ตีความ สร้างรูปแบบและสื่อสารกันให้เข้าใจทั้งในส่วนของทฤษฎี คำอธิบาย และการสร้างความเข้าใจ อย่างไรก็ได้ การเรียนรู้ที่เน้นการวิจัยนี้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สืบหาความสนใจของตนเองตามความถนัด แต่ยังคงอยู่ภายใต้แนวคิดร่วมและหลักการของการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสมรรถภาพ และความสามารถของผู้เรียนที่เน้นในส่วนของการเรียนรู้และผลลัพธ์ ที่ได้ ซึ่งวิธีการนี้จะต้องขยายประสบการณ์ของผู้เรียนให้ครอบคลุมมุมมองที่หลากหลายภายใต้การดูแลให้คำปรึกษาของผู้สอน โดยมุ่งหวังว่าท้ายที่สุดแล้ว ผู้เรียนจะเกิดความศรัทธาและไว้วางใจในกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว เมื่อผู้เรียนเกิดความไว้วางใจแล้ว จะเกิดเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในเนื้อหาการเรียนมากขึ้น ด้วยความมั่นใจในการจะเริ่มต้นหาความรู้จากการวิจัย และอยากรู้ส่วนร่วมกับชั้นเรียนมากขึ้น จนนำไปสู่การอภิปรายและให้ผลตอบกลับอย่างมีคุณภาพ (Mellon Library. 2008)

อย่างไรก็ได้ การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการวิจัยนี้จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีศักยภาพเพียงพอ ผู้สอนจำเป็นจะต้องสอนกระบวนการวิจัยหรือกระบวนการสืบเสาะที่จำเป็นต่อการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน จึงจะทำให้การเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยมีประสิทธิภาพ ดังที่ ทิศนา แ xenal (2548. หน้า 166) ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้ ครูมักจัดให้ผู้เรียนดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย แต่จุดอ่อนที่มักพบก็คือ ครูมักกล่่อยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปตามยถากรรม กล่าวคือ เป็นเพียงการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้กระบวนการเหล่านั้นแต่ไม่ได้สอนหรือฝึกทักษะที่ต้องใช้จึงทำให้เป็น “การสั่งมากกว่าการสอน”

จากแนวคิดที่ 1 และแนวคิดที่ 2 คือ แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาประวัติศาสตร์ท่องถิ่น และแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยกระบวนการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท่องถิ่น 2 แนวคิดดังกล่าว มาพิจารณาเพื่อศึกษาแนวคิดและเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยกระบวนการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท่องถิ่น

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยกระบวนการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท่องถิ่น

งานวิจัยเป็นการสร้างความรู้ งานวิจัยประวัติศาสตร์ท่องถิ่นเป็นการสร้างความรู้และอาจนำไปต่อเติมความรู้ที่ผู้ใหญ่สร้างไว้แล้ว เติมสีสันให้สิ่งที่ผู้ใหญ่คิดค้นไว้แล้ว เยาวชนที่เข้ามาร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท่องถิ่นจะได้รับทั้งสาระความรู้และได้รับความสัมพันธ์มากมายที่เป็นความสัมพันธ์ที่ดี กับคนต่างชุด ต่างวัย ต่างถิ่นที่ มีความสวยงานของความหลากหลายของสิ่งที่เยาวชนสามารถทำได้มากนanya ที่สำคัญงานวิจัยประวัติศาสตร์ท่องถิ่นมีเสน่ห์สำหรับเยาวชน เยาวชนมีโอกาส

เรียนรู้กับตำราพูดได้ คือ พี่ป้าน้าอาในชุมชนมากมาย มีโอกาสเรียนรู้สาระของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่น่าสนใจ และไม่ใช่เพียงประวัติศาสตร์ของชื่อที่เเทนนั้น ยังมีโอกาสเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชีวิต ความเชื่อ อาการที่มีต่อ กันในสมัยก่อน รวมทั้งประวัติศาสตร์ของภูมิปัญญาหลายเรื่อง ประวัติศาสตร์ของอาชีพ ประวัติศาสตร์ของคนในอําเภอ ประวัติศาสตร์ของคนรุ่นแรก ๆ ที่มาตั้งรกรากอยู่ในชุมชน เป็นต้น ซึ่งเยาวชนจะได้เรียนรู้ความเป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่หลากหลายด้วยตนเอง จากความสนใจของตนเองและจากประสบการณ์จริง (อมรริชช์ นครทรรพ. 2551)

การเรียนรู้ประวัติศาสตร์มีความจำเป็นสำหรับเยาวชน เนื่องจากประวัติศาสตร์ เป็นเสมือนความทรงจำร่วมกันของสังคม ที่ทำให้สามารถของสังคมหนึ่ง ๆ รับรู้ว่าอะไรคือความสำเร็จและความล้มเหลวในอดีตที่ผ่านมา สาเหตุหรือปัจจัยของความสำเร็จและความล้มเหลวเหล่านั้นมีอะไรบ้าง ทิศทางที่สังคมได้ดำเนินแต่อดีตจนเป็นทิศทางที่เหมาะสมแล้วหรือไม่ เพียงใด และเป้าหมายที่สังคมกำลังดำเนินไปสู่คืออะไร และจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างไร ประวัติศาสตร์จึงเป็นกลไกสำคัญในการก่อรูปลักษณะของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต การสร้างและการถ่ายทอดประวัติศาสตร์จึงเป็นพันธกิจของมนุษย์ในทุกสังคมเสมอมา (อรรถจักร สัตยานุรักษ์. 2548. หน้า 7)

เยาวชนคือความหวังและพลังแห่งความดีของสังคมในอนาคต ดังนั้นการศึกษา “ความทรงจำร่วมกันของสังคม” จึงมีความสำคัญสำหรับเยาวชน อรรถจักร สัตยานุรักษ์ (2548. หน้า 8) กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาเกี่ยวกับ “ความทรงจำร่วมกันของสังคม” มีความสำคัญใน 2 ด้าน ดังนี้

ด้านหนึ่ง การศึกษาเกี่ยวกับ “ความทรงจำร่วมกันของสังคม” ทำให้เข้าใจพลังทางความคิดที่บรรโภงโครงสร้างสังคมในแต่ละช่วงเวลา เหตุที่กล่าวว่าความทรงจำร่วมกันของสังคมเป็นพลังสำคัญในการบรรโภงสังคมให้อยู่ร่วมกันเป็นสังคมอยู่ได้นี้ เป็นเพราะความทรงจำร่วมกันของสังคมจะนำไปสู่การสร้าง “ตัวตน” ของคนในสังคมให้หมายความว่าต้นของนั้นมีความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคมในฐานะ ไหน และในสถานะที่ตนดำรงอยู่นั้นจะทำให้ตนเองมีความหมายได้อย่างไร ที่สำคัญที่สุดคือ ผู้ที่ร่วมอยู่ในความทรงจำเดียวกันนี้ย่อมสำนึกร่วมกันทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ดังนั้น “ความทรงจำร่วมกันของสังคม” จึงเป็นเสมือนสายใยที่เชื่อมโยงทุกคนในสังคมเอาไว้ด้วยกัน

อีกด้านหนึ่ง การศึกษาเกี่ยวกับ “ความทรงจำร่วมของสังคม” เป็นการแสวงหาลู่ทางที่จะสร้าง “ความทรงจำใหม่” หรือปรับเปลี่ยน “ความทรงจำเดิม” เท่าที่จำเป็น เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและการแก้ไขปัญหาการเข้าถึงทรัพยากรที่ไม่เสมอภาคของคนในสังคม อันมีฐานอยู่บน “ความทรงจำเดิมของสังคม” และเมื่อสังคมมีความเปลี่ยนแปลงเกินกว่าที่ความทรงจำร่วม

ของสังคมแบบเดิมจะคงพลังในการอธิบายต่อไปได้ ความเปลี่ยนแปลงในการสร้างความทรงจำร่วมของสังคมแบบใหม่ก็เกิดขึ้นเพื่อที่จะทำให้สังคมเคลื่อนต่อไปโดยไม่เสื่อมสลายไป

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานโครงการ>yuvawijaya ประวัติศาสตร์ท่องถิ่นจังหวัดลำปางบรรลุผลในการศึกษาระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท่องถิ่นจังหวัดลำปางร่วมกับการวิจัย ทีมประสานงานโครงการ>yuvawijaya ฯ จึงได้จัดกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี วิธีการทางประวัติศาสตร์ ท่องถิ่นและการเรียนรู้กุ่มการวิจัย สำหรับ>yuvawijaya ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดลำปาง ทั้งนี้มิใช่ เพียง>yuvawijaya แต่นั้นที่มีโอกาสเรียนรู้ ครูที่ปรึกษาและทีมประสานงานโครงการ>yuvawijaya ฯ ก็มีโอกาสร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกันด้วย

บทที่ 2

การเดินทางของyuวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง : กลไกการประสานงาน

นับตั้งแต่ก้าวแรกของการเดินทาง ด้วยการสนับสนุน ด้วยกำลังใจ ด้วยความเอื้ออาทรของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สถาบันรวมจิตติ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง yuวิจัยระดับ โรงเรียนของจังหวัดลำปาง จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 1-3 รวม 24 โรงเรียน ได้พัฒนา จากความสนใจ ความภาคภูมิใจในชุมชน และเครือข่ายกัลยาณมิตรเพื่อนyuวิจัย ครุฑ์ปรึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง และทีมประสานงานชุด โครงการyuวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ ก่อเกิดเป็น ทีมyuวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง รวม 71 โครงการย่อย การดำเนินงานโครงการyuวิจัย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปางค่อย ๆ ขับเคลื่อน พร้อมกับการเรียนรู้แนวทางในการดำเนินงาน บนพื้นแผ่นดินจังหวัดลำปางในการสานความหวังเพื่อพัฒนาyuวิจัยของจังหวัดลำปาง ได้ร่วม กระบวนการเรียนรู้คู่การวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เกิดความตระหนักร่วมกันในคุณค่าประวัติศาสตร์เรื่องราว และวิถีวัฒนธรรม และเกิดสำนึกร่วมกันขึ้นเป็นคนในท้องถิ่นเดียวกัน มีอัตลักษณ์ ศักดิ์ศรีของสังคม ท้องถิ่น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของผู้คนที่มีประวัติศาสตร์ท้องถิ่นร่วมกัน มาแล้วอย่างต่อเนื่อง

การเดินทางบนเส้นทางแห่งการเรียนรู้ของyuวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปางสามารถ สังเคราะห์กระบวนการและพลังในการประสานงานเพื่อพัฒนาให้เกิดทีมyuวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จังหวัดลำปาง ได้ดังนี้

1. กระบวนการประสานงานด้วยการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผ่านทางหนังสือราชการและ พัฒนาเครือข่ายเว็บไซต์
2. กระบวนการประสานงานด้วยกิจกรรมการมีส่วนร่วมกับ Child Watch ภาคเหนือตอนบน
3. กระบวนการประสานสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ และเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน นักวิชาการ และทีมประสานงานโครงการ โดยมีความทรงจำ ร่วมกันในพื้นที่ชุมชนของyuวิจัยเป็นสายสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายกัลยาณมิตรทางวิชาการ

การเดินทางของต้นกล้าyuวิจัย

วันเริ่มต้นของการดำเนินงานโครงการyuวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง วันที่ 1 สิงหาคม 2551 เป็นวันที่เริ่มต้นด้วยความหวังจะเพาะต้นกล้าyuวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้ได้ถึง 30 โรงเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1-3

นับจากวันเริ่มต้น จนถึงวันที่ 1 ตุลาคม 2551 ทีมยุววิจัยฯ ของจังหวัดลำปาง ค่ายฯ ก่อเกิดจาก 1 ทีม นานถึง 55 ทีม (โครงการย่อย) และกระบวนการที่ช่วยบ่มเพาะต้นกล้า�ุววิจัยฯ จาก 1 ต้น ให้เติบโตเป็นต้นไม้เล็กๆ 55 ต้น ประกอบด้วยกระบวนการประสานงานสายสัมพันธ์วิชาการจาก ชีวิตยุววิจัย ครุฑ์ปรึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการ และทีมประสานงาน ในลักษณะที่ 1-3 ร่วมกัน

1. กระบวนการการประสานงานด้วยการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผ่านทางหนังสือราชการ และพัฒนาเครือข่ายเว็บไซต์

ในระยะเริ่มต้นของการประสานงาน (สิงหาคม 2551) กระบวนการที่ง่ายและรวดเร็วที่สุดคือ การประสานงานประชาสัมพันธ์เผยแพร่ โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ห้องถินจังหวัดลำปาง โดยใช้ หนังสือราชการทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มเป้าหมายรวม 4 กลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำปาง เขต 1-3
2. ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำปาง เขต 1-3
3. ครุฑ์กลุ่มเป้าหมายรายบุคคล พิจารณาจาก

ครุฑ์เป้าหมายกลุ่มที่ 1 เป็นครุฑ์ที่มีความสนใจร่วมโครงการตั้งแต่ก่อนนำเสนอโครงการ

ครุฑ์เป้าหมายกลุ่มที่ 2 เป็นครุฑ์ที่มีเครือข่ายความร่วมมือ การช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกัน รวมทั้งเป็นศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ครุฑ์เป้าหมายกลุ่มที่ 3 เป็นครุฑ์ที่แสดงความสนใจโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ห้องถินจังหวัดลำปาง

4. นักเรียนกลุ่มเป้าหมายรายบุคคล ซึ่งเป็นนักเรียนที่แสดงความสนใจเข้าร่วมโครงการและได้ ติดต่อประสานมายังทีมประสานงานโดยตรง ร่วมไปกับการส่งหนังสือเชิญผ่านทางผู้อำนวยการ สถานศึกษา

5. องค์กรเอกชน และชุมชนในจังหวัดลำปาง

การประสานงานที่ควบคู่ไปกับกระบวนการที่ 1 ดังกล่าว คือ การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ แนะนำโครงการยุววิจัยฯ ข้อเสนอโครงการยุววิจัยฯ แบบยุววิจัย 1 และ แบบยุววิจัย 2 ผ่านทาง www.Childwatchlanna.com และได้พัฒนาเครือข่ายทางเว็บไซต์ร่วมกับ www.Childwatchlanna.com และเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง www.lpru.ac.th

ข้อมูลที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ ประกอบด้วย

1. เอกสารเผยแพร่แนะนำโครงการ ที่พัฒนาปรับมาจากข้อเสนอโครงการวิจัยที่นำเสนอไปยังสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.)
 2. ข้อเสนอโครงการยุววิจัย แบบยุววิจัย 1
 3. ข้อเสนอโครงการยุววิจัย แบบยุววิจัย 2
 4. ภาพนิทรรศการคดีประวัติศาสตร์ท้องถิ่น...เส้นทางการเรียนรู้ สู่อนาคต
 5. ภาพกิจกรรมของโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง
 6. เว็บบอร์ด
 7. ท่ามกลางยุววิจัย
 8. E mail yuvavijai@hotmail.com

2. กระบวนการมีส่วนร่วมกับกิจกรรม Child Watch ภาคเหนือตอนบน

“ผู้อยู่อาศัยอ่อนบ้านเอ่า” ...“ดูแลให้ความคุ้มครองเด็กบ้านเรา”

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปางมีกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายที่ดำเนินงานด้านเด็ก เยาวชน และโรงเรียน รวม 3 ลักษณะ (ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม - 1 ตุลาคม 2551) ดังนี้

1. กิจกรรมประชาสัมพันธ์โครงการร่วมกับเครือข่าย “โครงการติดตามสภากาณฑ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ภาคเหนือตอนบน”
2. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการร่วมกับเครือข่าย “โครงการติดตามสภากาณฑ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ภาคเหนือตอนบน”
3. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการร่วมกับเครือข่ายนักเรียน ครู เยาวชน และผู้สนใจที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ แต่มีความสนใจเรียนรู้การวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และการพัฒนาเด็กและเยาวชน
4. กิจกรรมนำเสนอผลการศึกษาค้นควาระระหว่าง 6-8 เดือน ร่วมกับกิจกรรมในเครือข่าย “โครงการติดตามสภากาณฑ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ภาคเหนือตอนบน”

“กิจกรรมประชาสัมพันธ์ โครงการยุววิจัย ร่วมกับกิจกรรมของ Child Watch ภาคเหนือตอนบน”

3. กระบวนการประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ และเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียน ครูผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน นักวิชาการ และทีมประสานงานโครงการ โดยมีความทรงจำร่วมกันในพื้นที่ชุมชนของยุววิจัยเป็นสายสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายกัลยาณมิตรทางวิชาการ

การพัฒนาให้เกิดกระบวนการดังกล่าวในปีประกอบด้วยกิจกรรมประสานงานรวม

3.1 กิจกรรมประชาสัมพันธ์-แนะนำ-ชี้แจงแนวคิด ความสำคัญ-แนวทางการจัดทำข้อเสนอโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง เมื่อวันเสาร์ที่ 30 สิงหาคม 2551

กิจกรรมดังกล่าวที่มีประสานงานโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปางได้รับความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันรามจิตติ ดร.อมรวิชช์ นครทรรพ ดร.จุพารณ์ นาเสถียรวงศ์ นายเกินศักดิ์ ศรีสวย ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรณู บรรฐานเมศร์ ผู้ทรงคุณวุฒิและหัวหน้าชุดโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือและคณะ ครุผู้สอนจากโรงเรียนในจังหวัดลำปางรวม 52 คน นักเรียนผู้สอนรวม 110 คน รวมจำนวนโรงเรียน 26 โรงเรียน และผู้สอนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง นาร่วมประชุมรับฟังการประชาสัมพันธ์โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันถึงแนวทางการเขียนข้อเสนอโครงการยุววิจัย ฯ การเข้าร่วมโครงการ ข้อคิด และกำลังใจในการดำเนินงานตามความสนใจของยุววิจัย ฯ เพื่อการพัฒนาโครงการยุววิจัย ฯ ด้วยการประสานงานจากทีมประสานงานโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง

**“กิจกรรมประชาสัมพันธ์-แนะนำ-ชี้แจงแนวคิด ความสำคัญ-แนวทางการจัดทำ
ข้อเสนอโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง วันเสาร์ที่ 30 สิงหาคม 2551”**

**3.2 กิจกรรมทบทวนแนวคิด...จิตสำนึกประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้
(วันเสาร์ที่ 1 พฤศจิกายน 2551)**

กิจกรรมการประชุมครั้งนี้ดำเนินการในขั้นตอนต่อจากการพัฒนาข้อเสนอโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ของนักเรียนในจังหวัดลำปาง และทีมประสานงานโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันรามจิตติ และผู้ทรงคุณวุฒิจากทีมประสานงานโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ ได้พิจารณาข้อเสนอโครงการยุววิจัยฯ ซึ่งมีจำนวน 55 โครงการย่อย จากโรงเรียน 20 โรงเรียนที่ส่งข้อเสนอโครงการร่วมโครงการยุววิจัยฯ มีความเห็นพ้องกันว่า โครงการของนักวิจัยน้อยส่วนใหญ่ยังไม่ได้ระบุประเด็นสำคัญในเรื่องของความเปลี่ยนแปลง ความทรงจำ ประสบการณ์ร่วมกันของคนในชุมชน และโจทย์วิจัยของครุที่ปรึกษา ควรมีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียน

ทีมประสานงานโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ได้จัดกิจกรรมประชุมปฏิบัติการพัฒนาข้อเสนอโครงการยุววิจัยฯ ของนักวิจัยน้อย จากโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำปาง เขต 1-3 ในวันเสาร์ที่ 1 พฤศจิกายน 2551 ณ ห้องประชุมชั้น 8 อาคารวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง โดยได้รับความกรุณาในเรื่องของการประชุมทบทวนแนวคิด จิตสำนึก และวิธีการทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จากวิทยกรผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ดร.อมรวิชช์ นากบรรพ

ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ ผู้ทรงคุณวุฒิของโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรณู อรรถจิราเมศร์ ผู้ทรงคุณวุฒิของโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง และเป็นหัวหน้าชุดโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ รองศาสตราจารย์ ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิของโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ดร.จุพารอน์ มาเสถียรวงศ์ นักวิชาการผู้ให้คำปรึกษาโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง นายเกินศักดิ์ ศรีสวาย นักวิชาการผู้ให้คำปรึกษาโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง และนักวิชาการจากสถาบันรามจิตติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.)

สรุปแนวคิดที่ได้รับจากการประชุมปฏิบัติการในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2551 คือ ความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและการเรียนรู้ด้วยการวิจัย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีความสำคัญมากกว่าข้อมูลความรู้ในอดีต แต่มีความหมายสัมพันธ์กับพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ตัวของเรารุ่นชนและท้องถิ่นของเรา จนมาถึงปัจจุบัน ทำให้เรารู้จักอดีต และเข้าใจคนรุ่นก่อนหน้า/รุ่นชนของเราได้ดีขึ้น ทำให้เรารู้จัตัวเราเองในปัจจุบัน และทำให้เราตั้งหลักและตัดสินใจในวันข้างหน้าอย่างรู้ตัวเอง กระบวนการเรียนรู้ด้วยการวิจัยจะเป็นเครื่องสร้างความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นความรู้ความเข้าใจที่สามารถสร้างขึ้นได้ด้วยการศึกษาอย่างเป็นระบบระเบียบ สามารถนำความรู้จากอดีตมาใช้กับชีวิตในปัจจุบันและในอนาคตได้ นำไปสู่ความรู้ทั้งตัวเอง ท้องถิ่น และเป็นการสร้างภูมิคุ้นทางวัฒนธรรม (อมรวิชช์ นครทรรพ. 2551)

“กิจกรรมบททวนแนวคิด...จิตสำนึกประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้น้ำสู่การพัฒนา
ข้อเสนอโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง วันเสาร์ที่ 1 พฤศจิกายน 2551”

3.3 กระบวนการเยี่ยมเยียนสถานศัยสัมพันธ์...รอยยิ้ม...กำลังใจ...เรียนรู้ความสำเร็จ อุปสรรค ปัญหา ร่วมกัน...สู่การพัฒนาข้อเสนอโครงการ...การเก็บข้อมูล...การวิเคราะห์ข้อมูล

กระบวนการนี้เริ่มต้นด้วยกิจกรรมเดินทางไปเยี่ยมยุววิจัย ครุฑีปรีกษา ณ โรงเรียน หรือ แหล่งเรียนรู้ที่ยุววิจัยสะทวကในการพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับทีมประสานงาน การดำเนินงาน กิจกรรมดังกล่าวมีกระบวนการดำเนินงาน “สถานแหนวคิด�ุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น...สู่...พัฒนา ข้อเสนอโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง” ระหว่างวันที่ 10 พฤศจิกายน 2551 – วันที่ 25 พฤศจิกายน 2551

“ภาพกิจกรรมวันที่ 10 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย)
อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง”

“ภาพกิจกรรมวันที่ 11 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง”

“กิจกรรมวันที่ 12 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนaleighค้นคร อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง”

“กิจกรรมวันที่ 12 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนป่องหลวงวิทยา รัชมังคลาภิเษก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง”

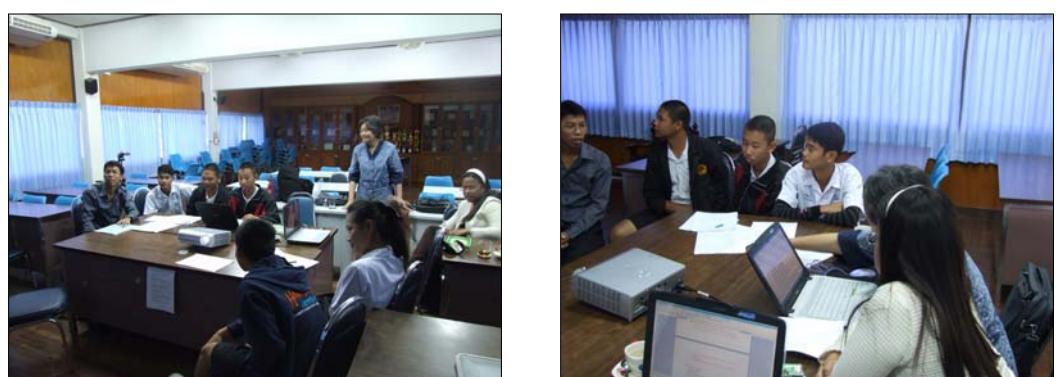
“กิจกรรมวันที่ 14 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนวิชชานารี อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง”

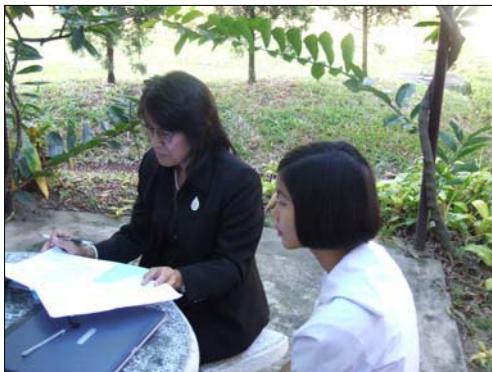
“กิจกรรมวันที่ 14 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนลำปางกัลยาณี อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง”

“กิจกรรมวันที่ 15 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนเจ้าห่นวิทยา อำเภอเจ้าห่น จังหวัดลำปาง”

“กิจกรรมวันที่ 16 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนเดินวิทยา อำเภอเดิน จังหวัดลำปาง”

“ภาพกิจกรรมวันที่ 16 พฤศจิกายน 2551 ณ วิทยาลัยพยาบาล เรียนรู้ร่วมกับโรงพยาบาล โรงพยาบาลแม่ต่ออดวิทยา
อำเภอเคน จังหวัดลำปาง”

“ภาพกิจกรรมวันที่ 17 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงพยาบาลทุ่งกวางวิทยาคม ดำเนินทุ่งกว้า
อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง”

“ภาพกิจกรรมวันที่ 17 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงพยาบาลทุ่งอุดมวิทยา ดำเนินทุ่นข้อ
อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง”

“กิจกรรมวันที่ 17 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนเมืองปานวิทยา ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง”

“กิจกรรมวันที่ 18 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนห้างนัตรวิทยา อำเภอห้างนัตร จังหวัดลำปาง”

“กิจกรรมวันที่ 19 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนปงแสณทองวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง”

“กิจกรรมวันที่ 21 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนบ้านแม่ตีบ ตำบลแม่ตีบ อำเภอจ่าว จังหวัดลำปาง”

“กิจกรรมวันที่ 21 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนประชาราชวิทยา
ตำบลบ้านร่อง อำเภอจ่าว จังหวัดลำปาง”

“กิจกรรมวันที่ 21 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนประชาราชวิทยา
ตำบลหลวงเหนือ อำเภอจ่าว จังหวัดลำปาง”

“กิจกรรมวันที่ 24 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนไหหลำวิทยา อำเภอแกะកะคา จังหวัดลำปาง”

“กิจกรรมวันที่ 24 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนสนปราบพิทยาคม อำเภอสนปราบ จังหวัดลำปาง”

“กิจกรรมวันที่ 25 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงเรียนแม่เมะวิทยา อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง”

ผลการดำเนินงานในระหว่างวันที่ 10 พฤษภาคม 2551 – วันที่ 25 พฤษภาคม 2551 ก่อให้ทีมยุววิจัยฯ และครูที่ปรึกษา พัฒนาข้อเสนอโครงการยุววิจัยฯ จำนวน 61 โครงการย่อย จากโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1-3 รวม 20 โรงเรียน และได้นำเสนอขออนุมัติทุนสนับสนุนระดับโรงเรียนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้รับอนุมัติทุนสนับสนุนเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2552 โดยผ่านการพิจารณาจากทีมประสานงานโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ผู้ทรงคุณวุฒิในจังหวัดลำปาง และผู้ทรงคุณวุฒิจากทีมประสานงานชุดโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ สถาบันรามจิตติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

“ภาคกิจกรรมการมอบทุนสนับสนุนโครงการยุววิจัยฯ ระดับโรงเรียน”

กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการที่ทีมประสานงานใช้ในการเรียนรู้ร่วมกับทีมยุววิจัยครูที่ปรึกษา เพื่อพัฒนางานยุววิจัยฯ Mao ย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดในการสร้างความเข้าใจระหว่างกัน และที่สำคัญเป็นกระบวนการที่ช่วยแก้ไขปัญหา อุปสรรคต่างๆ ในการเรียนรู้ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

3.4 กระบวนการรับฟัง...แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับครูที่ปรึกษา

ทีมประสานงานและครูที่ปรึกษาได้ร่วมกระบวนการรับฟัง...แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทางหนึ่งผ่านทางกระบวนการเยี่ยมเยียนให้กำลังใจในโรงเรียนหรือชุมชน และอีกทางหนึ่งจากการประชุมพูดคุยกับความต้องการของครูที่ปรึกษา ซึ่งกิจกรรมการประชุมครั้งแรกในวันเสาร์ที่ 27 ธันวาคม 2551 ณ ห้องประชุมชั้น 2 อาคารอาลัมพาง มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง คือ “กิจกรรมการประชุมเสวนา บทบาทครูที่ปรึกษาโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง” เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการรับฟัง...แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างทีมประสานงานและครูที่ปรึกษา ซึ่งในระยะเวลาต่อมา ใช้กระบวนการนี้ควบคู่ไปกับการเยี่ยมเยียนโรงเรียนและโทรศัพท์พูดคุยกัน

ในกระบวนการรับฟัง...แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับครูที่ปรึกษานี้ ประกอบด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องของแนวทางการดำเนินงานโครงการสานคุณค่ายุววิจัยด้วยกระบวนการวิจัย

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ปัจจุบัน อุปสรรคในการดำเนินงาน และการวิจัยของครูที่ปรึกษาในประเด็นวิธีการจัดการเรียนรู้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาระบบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการทำวิจัยร่วมกันของนักเรียน ครู และชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การบูรณาการในการเรียนการสอนของครู และการเสริมสร้างบทบาทความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

“ภาพกิจกรรมการประชุมเสวนา บทบาทครูที่ปรึกษา
โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง วันที่ 27 ธันวาคม 2551”

3.5 กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเก็บข้อมูล-การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม ด้วยการประชุมกลุ่มย่อย ๆ พื้นที่ชุมชนตัวอย่าง

จากผลการประชุมเสวนาร่วมกับครูที่ปรึกษา วันเสาร์ที่ 27 ธันวาคม 2551 ทำให้เกิด “กิจกรรมประชุมเรียนรู้ เก็บข้อมูล – การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม ณ พื้นที่ชุมชนตัวอย่าง” โดยที่ประชุมร่วมกันพิจารณากำหนดระยะเวลาและการศึกษาจากพื้นที่ชุมชนตัวอย่าง โดยมีขั้นตอน สำหรับกิจกรรมในแต่ละพื้นที่ สำหรับยุววิจัย ครูที่ปรึกษา และโรงเรียนที่ต้องอยู่ในบริเวณพื้นที่เดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน ในภาพรวม 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมชี้แจงแนะนำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การเก็บข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์
2. ทดลองเก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่จำลอง รอบที่ 1 พร้อมสรุปปัจจุบัน
3. แนะนำวิธีแก้ปัญหาในการเก็บข้อมูล และเก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่จำลอง รอบที่ 2
4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการภาคสนาม

การจัดกิจกรรมดังกล่าวในระยะแรก ดำเนินไปตามมติของการประชุมเสนาครูที่ปรึกษา เมื่อวันเสาร์ที่ 27 ธันวาคม 2551 ณ ห้องประชุมชั้น 2 อาลัมพาง มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง โดยจัดกิจกรรมตามกลุ่มของพื้นที่โรงเรียนที่ไม่เป็นกลุ่มใหญ่มากเกินไป และดำเนินกิจกรรมตามระยะเวลาที่ทางกลุ่มยุววิจัย ครูที่ปรึกษา ของโรงเรียนสะดวก เพื่อให้กลุ่มที่ร่วมกิจกรรมดำเนินกิจกรรมได้อย่าง

กลัชิกทั่วถึง รวมการดำเนินกิจกรรมระหว่างวันที่ 11 มกราคม 2552 – 1 กุมภาพันธ์ 2552 จำนวน 6 วัน ดังนี้

1. “กิจกรรมประชุมเรียนรู้ เก็บข้อมูล – การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม วันอาทิตย์ที่ 11 มกราคม 2552 ณ พื้นที่ชุมชนภาคองค์ต้า” การดำเนินงานกิจกรรมเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง ยุววิจัย ครูที่ปรึกษา โรงเรียนลำปางกัลยาณี โรงเรียนบุญวิทยาลัย โรงเรียนป่องหลวงวิทยา รัชมังคลากิจเขต โรงเรียนเหลางค์นคร และชุมชนภาคองค์ต้า อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

2. “กิจกรรมประชุมเรียนรู้ เก็บข้อมูล – การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม วันสาร์ที่ 17 มกราคม 2552 ณ พื้นที่ชุมชนวัดอุ่มล่อง” การดำเนินงานกิจกรรมเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง ยุววิจัย ครูที่ปรึกษา โรงเรียนเดินวิถยา โรงเรียนแม่ถอดวิถยา โรงเรียนสบปราบพิทักษ์ โรงเรียนแม่อกวิทยา (โรงเรียนแม่อกวิทยา เป็นโรงเรียนที่สนใจเข้าร่วมโครงการยุววิจัยฯ อยู่ในระหว่างการพัฒนาข้อเสนอโครงการ จึงขอเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้) และชุมชนวัดอุ่มล่อง อำเภอเดิน จังหวัดลำปาง

3. “กิจกรรมประชุมเรียนรู้ เก็บข้อมูล – การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม วันอาทิตย์ที่ 18 มกราคม 2552 ณ ห้องประชุม 418 อาคารจิตกัثار โรงเรียนประชาธิรัฐธรรมคุณ และพื้นที่ชุมชนบริเวณ ใกล้โรงเรียนประชาธิรัฐธรรมคุณ” การดำเนินงานกิจกรรมเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง ยุววิจัย ครูที่ปรึกษา โรงเรียนประชาธิรัฐธรรมคุณ และชุมชนใกล้โรงเรียนประชาธิรัฐธรรมคุณ สำหรับงาน จังหวัดลำปาง

4. “กิจกรรมประชุมเรียนรู้ เก็บข้อมูล – การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม วันอาทิตย์ที่ 24 มกราคม 2552 ณ ห้องภาษาไทยอินเดียน่า สำนักวิชาภาษาไทย อาคาร 3 โรงเรียนแม่มาวิทยา และพื้นที่ชุมชน บริเวณใกล้โรงเรียนแม่มาวิทยา” การดำเนินงานกิจกรรมเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างขุววิจัย ครุที่ปรึกษา และชุมชนใกล้โรงเรียนแม่มาวิทยา อำเภอแม่มา จังหวัดลำปาง

5. “กิจกรรมประชุมเรียนรู้ เก็บข้อมูล – การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม วันอาทิตย์ที่ 25 มกราคม 2552 ณ ห้องโถงทัศน์ อาคารอาลัมพาง โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) โรงเรียนวิชชานารี โรงเรียนปงและองวิทยา และพื้นที่ชุมชนบริเวณใกล้โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย)” การดำเนินงานกิจกรรมเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างยุววิจัย ครูที่ปรึกษา และชุมชนใกล้โรงเรียน เทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

6. “กิจกรรมประชุมเรียนรู้ เก็บข้อมูล – การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม วันอาทิตย์ที่ 1 กุมภาพันธ์ 2552 ณ ห้องประชุมรัมฉัตร อาคารราชากปเกศ โรงเรียนแจ้ห่มวิทยา โรงเรียนทุ่งกวัววิทยาคม โรงเรียนทุ่งอุดมวิทยา โรงเรียนเมืองปานวิทยา โรงเรียนวังเหนือวิทยา และพื้นที่ชุมชนบริเวณใกล้โรงเรียนแจ้ห่มวิทยา” การดำเนินงานกิจกรรมเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างยุววิจัย ครูที่ปรึกษา และชุมชนใกล้โรงเรียนแจ้ห่มวิทยา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

3.6 กระบวนการเยี่ยมเยียนสถานศัยสัมพันธ์...เรียนรู้ร่วมกันเพื่อเติมเต็มข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ในระหว่างเดือนมีนาคม 2552 จนถึงปัจจุบัน (31 กรกฎาคม 2552) บันเสื้นทางแห่งการเรียนรู้เก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่ชุมชน ทีมยุววิจัยฯ ครูที่ปรึกษา ชุมชน และทีมประสานงาน ได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกับการเยี่ยมเยียน รับฟังข้อมูลจากความทรงจำร่วมบนพื้นที่ชุมชน การค้นพบของยุววิจัยยังประสบกับอุปสรรคในเรื่องของระยะเวลา ความเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ และวิถีชีวิตของคนในชุมชน เนื่องจากยังได้รับข้อมูลและข้อค้นพบไม่ชัดเจน ลุ่มลึก ตามที่คาดไว้ การเรียนรู้ร่วมกันบนพื้นที่แห่งความทรงจำร่วมกันของทีมยุววิจัยฯ จึงเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ข้อค้นพบเป็นระยะๆ แต่เนื่องจากปัญหารี่องของระยะเวลาที่ยุววิจัยมีการรับผิดชอบ การเรียน การสอน การเรียนพิเศษเพื่อให้สามารถสอนเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐบาลตามความคาดหวังของตนเองและครอบครัว รวมทั้งการทำงานพิเศษ หรือช่วยเหลืองานของครอบครัว ในส่วนของครูที่ปรึกยานั้น มีการรับผิดชอบในเรื่องการเรียนการสอน โครงการต่างๆ ที่โรงเรียนได้รับมอบหมายจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานราชการอื่นๆ ทำให้ปัญหาที่ทีมยุววิจัยฯ ประสบมากที่สุด คือเรื่องของ “เวลาที่ไม่เพียงพอและความเครียดจากการรับผิดชอบหลายด้าน”

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การเยี่ยมเยียนให้กำลังใจตามที่ทีมยุววิจัยฯ ติดต่อประสานมา จึงเป็นกระบวนการสำคัญในการดำเนินงานมากกว่าการติดตามความก้าวหน้าของทีมยุววิจัยฯ ด้วยโทรศัพท์ หรือ E mail ทีมประสานงานจึงใช้กระบวนการดังกล่าวมาจนถึงปัจจุบัน และคงจะดำเนินการต่อเนื่องจนถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2552 ซึ่งเป็นระยะเวลาสิ้นสุดการดำเนินงานของทีมยุววิจัยฯ

“ภาพกิจกรรมเยี่ยมเยียนสถานศัยสัมพันธ์...เรียนรู้ร่วมกันเพื่อเติมเต็มข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น”

“ภาพกิจกรรมเยี่ยมเยียนสถานสายสัมพันธ์...เรียนรู้ร่วมกันเพื่อเติมเต็มข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น”

3.7 กระบวนการประสานสายสัมพันธ์ด้วยกิจกรรมประชุมกลุ่มย่อยระดมความคิด...เรียนรู้ร่วมกันเพื่อเติมเต็มข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ในระหว่างเดือนมีนาคม 2552 จนถึงปีชูบัน (31 กรกฎาคม 2552) บนเส้นทางแห่งการเรียนรู้เก็บข้อมูลเพื่อเติมเต็มข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น นอกจากใช้กระบวนการประสานสายสัมพันธ์ด้วยการเยี่ยมเยียนให้กำลังใจเพื่อเรียนรู้ร่วมกันในการเติมเต็มวิชาการทางด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ณ โรงเรียน และชุมชนของบุรีจัจย์แล้ว ยังใช้กระบวนการประสานสายสัมพันธ์ด้วยกิจกรรมประชุมกลุ่มย่อยระดมความคิด...เรียนรู้ร่วมกันเพื่อเติมเต็มข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

กระบวนการดังกล่าวเนี่ยช่วยทำให้ทีมyuวิจัยฯ ครุที่ปรึกษา ตัวแทนชุมชน และทีมประสานงาน มีโอกาสนำเสนอผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทีมyuวิจัยฯ ด้วยกัน นำเสนอวิธีการที่ช่วยให้ได้รับข้อค้นพบตามแนวทางวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ปัญหาที่ทีมyuวิจัยฯ และครุที่ปรึกษา ของโรงเรียนต่างๆ มีร่วมกัน คือ “เวลาว่างต่อเนื่อง สำหรับดำเนินการเก็บข้อมูลในเชิงลึก และการรวมทีมyuวิจัยฯ ในการร่วมกันเก็บข้อมูล วิเคราะห์ ข้อมูล จนมองเห็นช่วงเวลาจาก 100 ปี ที่ผ่านมา ช่วงเวลาในระยะต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ของความทรงจำทีมyuวิจัยฯ สนใจ กับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

ถึงแม้ว่าในการประชุมยังไม่อาจให้คำตอบสำเร็จรูปได้ชัดเจนในการดำเนินงานวิจัย แต่ การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อค้นพบบางส่วน ข้อมูลบางส่วน วิธีการดำเนินงานyuวิจัยที่เหมือนและแตกต่างของทีมyuวิจัยฯ แต่ละโรงเรียน ก็ช่วยเติมเต็มกำลังใจในการดำเนินงานyuวิจัยฯ ต่อไป

“กระบวนการประสานสายสัมพันธ์ด้วยกิจกรรมประชุมกลุ่มย่อย
ระดมความคิด...เรียนรู้ร่วมกันเพื่อเติมเต็มข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น”

ในกระบวนการที่ 3.7 ก่อให้เกิดโรงเรียนที่ร่วมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับทีมยุววิจัยฯ เพิ่มอีก 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนสุนทรศึกษา โรงเรียนแม่morกวิทยา โรงเรียนบ้านสบป้าด และโรงเรียนแม่สัน วิทยา และในที่สุดเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2552 ทีมยุววิจัยฯ ของจังหวัดลำปางที่นำเสนอด้วยตัวเอง โครงการยุววิจัยฯ เพิ่มอีก 4 โรงเรียนดังกล่าว ได้รับอนุมัติทุนสนับสนุนการวิจัยโดยผ่านเกณฑ์การประเมินจากทีมประสานงานโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ผู้ทรงคุณวุฒิของจังหวัดลำปาง ผู้ทรงคุณวุฒิจากทีมประสานงานชุดโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ สถาบันรามจิตติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.)

3.8 กระบวนการสร้างความภูมิใจร่วมกับชุมชนและเผยแพร่ผ่านสื่อ

ในเดือนเมษายน 2552 เมื่อทีมสารคดีของสถาบันรามจิตติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.) ได้แสดงความสนใจในข้อมูลและกระบวนการเรียนรู้ของทีมยุววิจัยฯ ทีมหนึ่งของโรงเรียนเมืองปานวิทยา คือ “ขอนรอยที่บันдолอยป่าเหมี้ยง” และเดินทางมาเก็บข้อมูลกระบวนการทำงานยุววิจัย และข้อค้นพบเบื้องต้นของทีมยุววิจัยฯ ขอนรอยที่บันдолอยป่าเหมี้ยง ซึ่งเป็นทีมยุววิจัย 1 ทีม จากทีมยุววิจัยทั้งหมด 5 โครงการย่อยของโรงเรียนเมืองปานวิทยา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

วันที่ 24 เมษายน 2552 จึงเป็นวันแห่งความตื่นเต้นและดีใจของทีมยุววิจัยฯ ขอนรอยที่บันдолอยป่าเหมี้ยง และเพื่อนๆ ยุววิจัยทีมอื่นที่อยู่ไม่ไกลจากชุมชนบ้านป่าเหมี้ยง รวมทั้งครูที่ปรึกษาผู้ปกครองและชุมชน

ผู้ปกครองของทีมยุววิจัยและชุมชนร่วมกันถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับต้นเหมี้ยง การปลูกเหมี้ยง อาชีพเกี่ยวกับเหมี้ยง การค้าขายเหมี้ยง ผลิตภัณฑ์อื่นๆ ของชุมชน การรักษาชุมชนบ้านป่าเหมี้ยงให้มีความอุดมสมบูรณ์และคนในชุมชนมีความสุข ความภาคภูมิใจในการทำเหมี้ยงและบ้านป่าเหมี้ยง

“ขอบคุณน้องๆ เยาวชนทุกคนที่มาสนใจตามผมในฐานะคนด้อยโอกาส ด้อยการศึกษา เป็นว่าฟันฟางก์หัก ผมก์หงอกออกเป็นมงกุฎธรรมชาติ เสาเกิดใจที่เด็กๆ บ้านเราอย่างสนใจได้สูงสุดดีๆ ในบ้านเรา ปราษัชช่าวบ้านของเรา ปื้อแม่หละอ่อน หมู่เยาเป็นญาติปีน้องกันหมด ภูมิปัญญาของการทำเหมี้ยงแต่เมื่อก่อน ยะกันมา บ่ยะให้ป่าไม้หมดความอุดมสมบูรณ์ เสาเกิดใจที่หละอ่อนหือความสนใจบ่ดูถูกความสักคนเผ่าคนแก่ ป่าเหมี้ยง บ่มีนา มีแต่เหมี้ยง ตึ่งแต่หัวจรดเท้า เด็กๆ ใช้เงินจากเหมี้ยง ตะก่อนยะเหมี้ยง บ่หยุดแท้ คนทำเหมี้ยงต้องทำมาทั้งใจทั้งตัว ประเพณีต่างๆ ในหมู่บ้านก็ทำมาด้วยกัน” (สาวาท เทพสิงห์. เมษายน 2552)

(ขอบคุณน้องๆ เยาวชนทุกคนที่มาสนใจตามคนเผ่าคนแก่ ฟันฟางหัก ผมหงอกขาว ผมเป็นคนด้อยโอกาส ด้อยการศึกษา พวกราดใจที่เด็ก เยาวชนปัจจุบัน สนใจอย่างมาก อยากเรียนรู้สิ่งที่ดี ความรู้ที่ดีจากหมู่บ้านของเรา ปราษัชช่าวบ้านของเรา พ่อแม่ของเด็กๆ ทุกคนในหมู่บ้านเป็นญาติ

พี่น้องกัน ภูมิปัญญาในการทำเหมืองของบรรพบุรุษ ของผู้เฒ่าผู้แก่ พ่อแม่ของเด็ก ๆ ในหมู่บ้านที่สืบทอดกันมา ช่วยทำให้บ้านป่าเหมืองยังคงมีป่าที่อุดมสมบูรณ์ พวกเราดีใจที่เด็ก ๆ เยาวชนให้ความสนใจไม่ดูถูกความรู้ของคนเฒ่าคนแก่ ที่บ้านป่าเหมือง ไม่มีที่นา มีแต่ต้นเหมือง พ่อแม่ของเด็ก หาเงินเลี้ยงดูเด็กทุกอย่างจากการทำเหมือง...ผู้วิจัย)

“อยากรู้สักหานสืบทอดตรงนี้ สืบทอดจากพ่อแม่ ผู้เฒ่าผู้แก่ ความรู้ของพ่อแม่ที่สืบทอดกันมา ช่วยทำให้บ้านป่าเหมืองยังคงมีป่าที่อุดมสมบูรณ์ พวกเราดีใจที่เด็ก ๆ เยาวชนให้ความสนใจไม่ดูถูกความรู้ของคนเฒ่าคนแก่ ที่บ้านป่าเหมือง ไม่มีที่นา มีแต่ต้นเหมือง พ่อแม่ของเด็ก หาเงินเลี้ยงดูเด็กทุกอย่างจากการทำเหมือง...ผู้วิจัย” (นวลดี. หมายเหตุ 2552)

(อยากรู้สักหานสืบทอดความรู้ ประเพณีดี ๆ จากพ่อแม่ คนเฒ่าคนแก่ ถึงแม้ว่าคนเฒ่าคนแก่ บางคนเข่นตัวพม่อง มีความรู้น้อย เหมือนแสงหิ่งห้อยตัวน้อย ๆ ในป่า ทุกคำพูดกลั่นออกมาจากการสั่งลือของหัวใจ ดีใจที่หมู่บ้านของเรามีเด็ก ๆ มาอนุรักษ์สืบทอดสิ่งดี ๆ ต่อไป ต้องนำสิ่งเก่า ๆ มาปรับปรุงพัฒนาต่อไป ทำทุกอย่างต้องใส่ใจ” (นวลดี. หมายเหตุ 2552)

“ภาพกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับโครงการข้อมูลอยป่าเหมือง”

“เด็ก ๆ ทีมยุววิจัยป่าเหมี้ยง เป็นลูกหลานของชุมชนเด็ก ๆ และตัวเองจะมาร่วมกันเรียนรู้ในวันหยุดเสา อาทิตย์ ซึ่งเป็นวันที่เด็ก ๆ กลับบ้าน บางครั้งก็มียุววิจัยทีมอื่นตามมาร่วมเรียนรู้ด้วย การที่โรงเรียนมีทีมยุววิจัยหลายคนทีม หลายคนโครงการย่อย เป็นจุดเสริมในการร่วมเรียนรู้ในลักษณะของการวิจัย แม้ว่าจะเป็นเรื่องใหม่สำหรับเด็กเล็กและต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้นานกว่าการเรียนในห้องเรียน ต้องมีการทบทวนข้อมูลและเก็บข้อมูลเพิ่มเติมซึ่งเป็นวิธีการที่เด็ก ๆ ไม่คุ้นเคย แต่กลับทำให้เด็ก ๆ สนุก ไม่ท้อใจ เพราะมีเพื่อน ๆ ทีมยุววิจัยอื่นมาร่วมเรียนรู้ และเปลี่ยนประสบการณ์ ปัญหาร่วมกัน ไม่โดดเดี่ยว และยังขยายการเรียนรู้แบบวิจัยไปยังเด็ก ๆ คนอื่นที่ไม่ได้ร่วมโครงการยุววิจัย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เด็ก ๆ อยู่ในชุมชนอยู่แล้ว ตัวเองก็พกอยู่ที่เมืองปาน อาจารย์ท่านอื่น ๆ ก็เช่นกัน

เด็ก ๆ เองก็ยังอยู่ในชั้น ม.ต้น เป็นห่วงเด็ก ๆ ก็มักจะมาเก็บข้อมูลร่วมเรียนรู้กับเด็ก ชุมชนก็มีความสุข ที่เห็นเด็ก ๆ สนใจ เพราะเด็ก ๆ ก็เป็นลูกหลานของชุมชน ชุมชนให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล” (พัชรี ชุมกฎ ครุที่ปรึกษาโครงการ “ย้อนรอยที่บันดอยป่าเหมี้ยง. เมษายน 2552)

“การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยทางประวัติศาสตร์ท่องถินช่วยทำให้เด็ก ๆ นักเรียนมีความอดทนในการหาความรู้ เก็บข้อมูล ไม่ใช่ว่าลงพื้นที่ครั้งเดียวก็เสร็จสิ้นการเรียนรู้ ทำให้เด็ก ๆ รู้จักการแก้ปัญหา มีความมานะเพื่อให้ได้ข้อมูลของความสัมพันธ์ในเรื่องเหมี้ยงที่เด็กสนใจกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน ศึกษาให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลง ตัวเองสอนสาระสังคมอยู่แล้ว แม้จะเป็นครุที่ปรึกษาของโครงการยุววิจัยอื่น ไม่ใช่โครงการย้อนรอยที่บันดอยป่าเหมี้ยง แต่ก็อย่างน่าร่วมเรียนรู้กับครุพัชรี และเด็ก ๆ ครุที่ปรึกษาท่านอื่นก็มีความคิดเช่นเดียวกัน คือ พวกราชและเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ การเรียนรู้ ปัญหาต่าง ๆ และแนวทางแก้ไขปัญหา การที่มีทีมยุววิจัยในโรงเรียนหลายทีม ทำให้สนุก และได้ความคิดที่เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ ไม่ห้อใจ (โรงเรียนเมืองปานวิทยา มีทีมยุววิจัย ๑๕ ทีม โครงการย่อย ๕ โครงการ ยุววิจัยนักเรียน ๒๐ คน ครุที่ปรึกษา ๕ ท่าน)” (ดวงจันทร์ จันทะมาลา ครุที่ปรึกษาโครงการ “ลีบسانด้านnanพระชาตุดอยชาง”. เมษายน 2552)

จากการบันการประสานสายสัมพันธ์แห่งการเรียนรู้ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท่องถินจังหวัดลำปางในวันที่ 24 เมษายน 2552 ณ บ้านป่าเหมี้ยง รวมทั้งในชุมชนต่าง ๆ ที่มีทีมยุววิจัยอื่น ๆ เรียนรู้จากชุมชนในระหว่างเดือนเมษายน 2552 จนถึงปัจจุบัน ทำให้ทีมประสานงานได้เรียนรู้ถึงเครือข่ายของผู้ใหญ่ใจดีและยุววิจัยที่ต่างก็เติมเต็มพลังใจให้กันและกัน

ระหว่างวันที่ 18-19 และวันที่ 25-26 กรกฎาคม 2552 ทีมยุววิจัยประวัติศาสตร์ท่องถินจังหวัดลำปาง ได้รับความกรุณาจากเครือข่ายผู้ใหญ่ใจดี นำกระบวนการเรียนรู้ “การทำหนังสารคดีวัฒนธรรม” ในรูปแบบของกิจกรรม “โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม” เพื่อนำเสนอข้อค้นพบและกระบวนการเรียนรู้ของทีมยุววิจัยถ่ายทอดในรูปแบบของการพยนต์สารคดียุววิจัยประวัติศาสตร์ท่องถิน

“โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม” โดยการสนับสนุนจากกระทรวงวัฒนธรรม สถาบันรำนิจิตติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และได้รับความอนุเคราะห์ในเรื่องของสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมจากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ได้จัดกิจกรรมเพื่ออบรม และเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับยุววิจัย ครุที่ปรึกษา ชุมชน ทีมคุณครู โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรมและนักวิชาการจากสถาบันรำนิจิตติ นักวิชาการจากทีม Child Watch ภาคเหนือ และเครือข่ายผู้ปกครอง โดยใช้ชื่อว่า การอบรม “สร้างสรรค์ เติมแต่ง สารคดี ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท่องถินจังหวัดลำปาง”

“หลักสูตร โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม” มีเป้าหมายชัดเจนและมีพลังสูงมากในการสร้างกำลังใจในการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของทีมยุววิจัยฯ ของจังหวัดลำปาง ให้มีความต่อเนื่องเนื่องจากเมื่อยุววิจัยมีภาระเรื่องการเรียน การเตรียมตัวสอบ ความกังวลของผู้ปกครองในเรื่องที่ยุววิจัยควรใช้เวลาเรียนพิเศษให้นานเพื่อเตรียมการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ภาระโครงการอื่นๆ ของโรงเรียนซึ่งในช่วงเวลาที่ผ่านมานี้มีกิจกรรมโครงการต่างๆ มาสู่โรงเรียนเป็นจำนวนมาก ยุววิจัยเริ่มท้อใจในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ได้รับข้อมูลในเรื่องของ “ความสัมพันธ์-ความเปลี่ยนแปลง-วิถีชีวิต” จากความทรงจำร่วมที่ยุววิจัยสนใจ “หลักสูตร โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม” ได้สร้างพลังในกระบวนการเรียนรู้ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ได้มากมายนัก

การอบรม “สร้างสรรค์ เติมแต่ง สารคดียุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง” เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากกระทรวงวัฒนธรรม สถาบันรวมจิตติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง สถาบันรวมจิตติในฐานะผู้ประสานงานเครือข่ายด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษา ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) ได้พัฒนาหลักสูตร “โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม” ร่วมกับโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของสกว. ขึ้นมาโดยมีกรอบความคิด คือ การส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยของเยาวชนในมิติประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะในด้านการผลิตสื่อเผยแพร่ และมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการผลิตสื่อเผยแพร่ของยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในรูปของ “โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม” มีกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มเครือข่ายยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ใน 2 พื้นที่ คือพื้นที่จังหวัดลำปาง และพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

ในพื้นที่จังหวัดลำปางนั้นมีเครือข่ายยุววิจัย รวมทั้งสิ้น 24 โรงเรียน มีโครงการย่อยรวม 74 โครงการ รวมจำนวนยุววิจัยทั้งสิ้น 281 คน และครุที่ปรึกษา 62 คน ได้จัดการอบรมออกเป็น 2 รุ่น รุ่นแรก ระหว่างวันที่ 18-19 กรกฎาคม 2552 มียุววิจัยผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 50 คน ครุที่ปรึกษา จำนวน 20 คน รุ่นที่สองมีการดำเนินงานระหว่างวันที่ 25-26 กรกฎาคม 2552 มียุววิจัยผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 90 คน ครุที่ปรึกษา จำนวน 30 คน

“ภาพกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม”

“ภาพกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับโครงการ โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม”

การร่วมกิจกรรมการอบรม “สร้างสรรค์ เติมแต่ง สารคดียุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง” กับโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม ระหว่างสองสัปดาห์นี้ มีผลต่อการสร้างพลังแห่งการเรียนรู้ ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ควบคู่กับการเรียนรู้ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นระหว่างยุววิจัย ครูที่ปรึกษา ความทรงจำร่วม ชุมชน และทีมประสานงาน

คุณครูทิพยา จิวัkitติศักดิ์กุล โรงเรียนลำปางกัลยาณี, คุณครูละเอียด สุจิตต์ โรงเรียนบุญวิทยาลัย, คุณครูวันเพ็ญ ประมาณ โรงเรียนวิชชานารี, คุณครูมานะ ปัญญาแก้ว โรงเรียนไป่งหลวงวิทยา รัชมังคลาภิเษก, คุณครูสุพัตรา โลรสิงห์ โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย), คุณครูดวงจันทร์ จันทะมาลา โรงเรียนเมืองปานวิทยา, คุณครูปียะณัฐ หริ่งรอด โรงเรียนประชารัฐธรรมคุณ และคุณครูอุวิล มิงสมร โรงเรียนเจ้าฟุ่นวิทยา (กรกฎาคม 2552) ได้ให้ข้อมูลในลักษณะเดียวกันว่า

“กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันครั้งนี้ เด็ก ๆ ตื่นเต้นมาก เพราะเด็ก ๆ ปัจจุบันสนุกและอยากรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ และยังนำข้อมูล ข้อค้นพบระยะที่กำลังเก็บข้อมูล ปัญหาการเขียนนำเสนอด้วย már ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน แก้ไขปัญหาร่วมกัน พี่ ๆ คุณครู โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม ได้นำวิธีการเขียนสคริปต์ สถาเรียนอร์ค มาเป็นแรงจูงใจให้เด็ก ๆ วิเคราะห์ข้อมูลยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของทีมตนเอง และมีแนวคิด แนวทางในการไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ให้มีความสมบูรณ์ขึ้น”

คุณครูสุพัตรา ไสรสิงห์ โรงเรียนเทศบาล 4 บ้านเชียงราย (กรกฎาคม 2552) ได้แสดง
ความคิดเห็นจากประสบการณ์และปัญหาในการเรียนรู้ร่วมกันของทีมยุววิจัย ฯ โรงเรียนเทศบาล 4
ดังนี้

“ยุววิจัยของ โรงเรียนเป็นนักเรียน ม.ต้น และหอการค้ามีภาระรับผิดชอบเรื่องงานที่บ้านค่อนข้างมาก บางครั้งก็ห้อใจในเรื่องการไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม บอกครูว่า...แค่นี้ พอดีแล้วครู อย่างไปทำกิจกรรมชุมชนการต่อเลโก การเล่นกีฬา มากกว่า สนุกกว่า ครูต้องใช้วิธีหลอกล่อหอการค้าอย่าง พานักเรียนไปเก็บข้อมูลตอนเย็น หรือวันเสาร์ วันอาทิตย์ แต่ถ้าถามว่าทำไม่ครุยังต้องทำอยู่ โรงเรียนเทศบาล 4 มีโครงการยุววิจัย 6 โครงการ ยอมรับว่าหนี้อยาเมื่อนกัน แต่ที่ครูของทีมยุววิจัยร่วมกันทำ ต่อไป เพราะมองเห็นความเปลี่ยนแปลงในด้านที่ดีของเด็กนักเรียนซึ่งหอการค้ามีปัญหาของนักเรียนเอง มาก นักเรียนยังยอมทำงานยุววิจัย แม้บางครั้งจะงงบ้าง ครูสรุปได้เลยว่า เด็ก ๆ จะอย่างเรียนรู้ หรือไม่ จากการให้กำลังใจ การร่วมคิดร่วมแก้ปัญหากับเด็ก เห็นได้ชัดจากเมื่อชุมชนเข็นดูเด็ก เด็ก ได้รับเอกสารหลักฐานจากชุมชน เช่น ภาพถ่ายของผู้สร้างวัสดุศรีชุม เอกสารเก่าแก่เกี่ยวกับตลาดมีด ที่ผู้เฒ่าผู้แก่หอการค้าจะทิ้งแล้ว พอดีก ๆ ไปถามข้อมูล ผู้เฒ่าผู้แก่เข็นดูเด็ก ๆ และมอบให้เด็ก ๆ เป็นถุงใหญ่ เด็ก ๆ ภาคภูมิใจมาก ยิ่งพอโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรมมา เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ร่วมกับพี่ ๆ คุณครู โรงเรียนทำหนัง ๆ ที่เป็นวัยรุ่นและเป็นนักวิชาการด้วย เมื่อตอนเดิมต่อไฟในหัวใจเด็ก ๆ เด็ก ๆ อย่าง

เป็นคนเก่ง คนดีอย่างพี่ ๆ คุณครูโรงเรียนทำหนัง ครูสุพัตราองก์เรียนรู้จากโครงการยุววิจัย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนี้เองว่า การสร้างให้เด็ก ๆ อย่างเรียนรู้และมีกำลังใจเรียนรู้แม้จะมีอุปสรรค ครูต้องอยู่เคียงข้างเด็ก เด็ก ๆ จะไม่ได้เพียงความรู้ แต่ยังได้รับมุมมองของความดี ความรัก และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไป”

การร่วมกิจกรรมการอบรม “สร้างสรรค์ เติมแต่ง สารคดียุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง” กับโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม ทำให้เกิดเครือข่ายสามสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างยุววิจัย ครูที่ปรึกษา นักวิชาการ บุนความรักความสนใจในความทรงจำร่วมของยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จังหวัดลำปางแต่ละทีมยุววิจัยแล้ว ยังก่อให้เกิดสายสัมพันธ์เครือข่ายกับตัวแทนชุมชนซึ่งมีความสนใจและเข้ามาร่วมรับฟัง คือ ตัวแทนจากชุมชนย่านตลาดจีน (โครงการ “ย่านตลาดจีน ความเจริญในความทรงจำ”) ตัวแทนจากชุมชนผู้ตระหนักในคุณค่าของคุ้มเจ้าหลวงลำปาง (โครงการ “ตามรอยคุ้มเจ้าหลวงลำปาง”) และเครือข่ายที่ทีมประสานงานไม่ได้คาดคิดมาก่อนคือ เครือข่ายผู้ปักปักของ ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ

1. ผู้ปักปักที่มีความเป็นห่วงยุววิจัยในเรื่องความปลอดภัย และมีความกังวลในเรื่องของการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยที่ใช้ระยะเวลานาน มีผลต่อการเรียนพิเศษและอาจจะเป็นปัญหากับผลการเรียนในชั้นเรียน

“เป็นห่วงลูกค่ะ ไม่คิดว่าการทำวิจัยแบบนี้จะใช้เวลาผูกพันนาน และร่วมกิจกรรมหลายครั้ง ลูกอยากร่วมกิจกรรม แต่คุณแม่กังวลมาก นี่ก็ต้องหยุดเรียนพิเศษอีกแล้ว พอกุยกับอาจารย์ก็เริ่มเข้าใจขึ้น ยังไงฝ่ากลุกด้วยค่ะ” (ผู้ปักปักของยุววิจัยท่านหนึ่ง. กรกฎาคม 2552)

ในระหว่างที่ผู้ปักปักกล่าวกับทีมประสานงาน ยุววิจัยพยาบาลจะแสดงท่าทางขอไม่ให้คุณแม่แสดงความคิดเห็น ทางทีมประสานงานขอรับฟังความคิดเห็นจากตัวแทนผู้ปักปักของ ซึ่งไม่ใช่เพียงท่านเดียว ยังมีอีกหลายท่านที่มีความกังวลเช่นนี้ จากการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปักปักของ ทำให้ทีมประสานงานได้ตระหนักถึงปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานอีกปัจจัยหนึ่ง คือปัจจัยครอบครัว การมีโอกาสได้เรียนรู้กับผู้ปักปักของทำให้ได้รับแนวคิดในการประสานงานด้วยความละอ่อนและสร้างความเข้าใจร่วมกับผู้ปักปักของ เมื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันได้แล้ว จะได้รับเครือข่ายปัจจัยสนับสนุนให้ยุววิจัยมีกำลังใจเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังเช่นผู้ปักปักของในลักษณะที่ 2

2. ผู้ปักปักที่มีความเป็นห่วงยุววิจัยในเรื่องความปลอดภัย และมีความกังวลในเรื่องของการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย และร่วมเรียนรู้กับยุววิจัยมาอย่างต่อเนื่อง

“ตอนแรกผมกับคุณแม่ของน้องก็เป็นห่วงลูก เห็นลูกตั้งใจทำงานมาก กลัวลูกจะเครียด เพราะการเรียนก็หนักอยู่แล้ว แต่ลูกสนใจจริง ๆ ทั้งที่ไม่มีคะแนนอะไรเลย ลูกบอกว่าลูกองก์เข้าร่วมโครงการที่หลัง แรงบันดาลใจมาจากลูกไปจังหวัดน่าน ที่น่านมีพิพิธภัณฑ์ มีการอนุรักษ์โบราณวัตถุ

โดยร้านสถานจากหน่วยงานราชการและหน่วยงานต่างๆ แต่ของลำปาง “คุ้มเจ้าหลวงลำปาง” ลูกคละเลยะ ลูกสนไจ ประทับใจในเรื่องราวของเจ้าหลวงลำปาง คุ้มเจ้าหลวงลำปางของเจ้าหลวงองค์แรก ที่ตอนนี้ เหลือเพียงไม้เก็บไว้ที่วัดเชียงราย พอผอมศึกษาไปกับลูก ผนกไได้รับความรู้จนสนุกไปด้วย ที่สำคัญผน กับแม่ เห็นความเปลี่ยนแปลงของลูก จากที่เป็นคนขี้อาย ลูกมีความเชื่อมั่นมากขึ้น กล้านำเสนอต่อที่ ประชุม การที่ผน ได้มาร่วมกิจกรรมในวันนี้ ผนดีใจมาก ผนคิดว่าการเรียนรู้แบบนี้มีคุณค่ามาก เด็กไได้ ค้นพบสิ่งที่ตนเองสนใจโดยไม่ต้องอาศัยแนะนำเป็นเครื่องล่อใจ มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับ บุคคลหลายคนวัย มีโลกทัศน์กว้างและลึก ขอบคุณโรงเรียนทำหนัง ขอบคุณสกาว. ขอบคุณสถาบัน รามจิตติ ขอบคุณทีมงานลำปางและทุกคนที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เช่นนี้” (ผู้ปกครองของ นางสาวพิชชาพร สิทธิโชค ขั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. กรกฎาคม 2552)

กระบวนการประสานสายสัมพันธ์เรียนรู้ร่วมกันครั้งนี้ ทำให้ทีมประสานงานได้มองเห็น เครื่อข่ายของการดำเนินงาน โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปางเพิ่มขึ้น และยังได้รับ เครื่อข่ายเพิ่มจากความสนใจของสื่อ คือ มีผู้สื่อข่าวมาขอบันทึกการจัดกิจกรรมการอบรม “สร้างสรรค์ เติมแต่ง สารคดียุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง” จากโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม และ กระบวนการเรียนรู้ของยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ได้นำบันทึกการถ่ายทำ การสัมภาษณ์ และการตามรอยยุววิจัยฯ เก็บข้อมูล นำเสนอทางรายการทีวีไทยสุดสัปดาห์ เวลา 08.00-09.00 น. ทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส

สรุป

นับเนื่องจากวันแรกของการเดินทางจนถึงปัจจุบัน ทีมยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัด ลำปาง เริ่มเติบโต กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันด้วยความรักและความสุข ด้วยความตั้งใจจะรดน้ำ เติมปุ๋ยวิชาการทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นพลังสำคัญก่อเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง นักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน นักวิชาการ และทีมประสานงานโครงการ โดยมี ความทรงจำร่วมกันในพื้นที่ชุมชนของยุววิจัยเป็นสายสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายภูมิตรทางวิชาการ

จากการกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันดังกล่าว ยุววิจัยเริ่มนองเห็นปัญหา แนวทางการศึกษาค้นคว้า จากข้อเสนอโครงการของตนเอง และร่วมเรียนรู้พัฒนาข้อเสนอโครงการยุววิจัยฯ ได้รับทุนสนับสนุน โครงการจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สก.) ในวงคพิเศษ จ ในวันที่ 1 มีนาคม 2552 และ ดำเนินงานยุววิจัยอย่างต่อเนื่องจากทีมยุววิจัยฯ 55 โครงการย่อย ขยายเพิ่มเป็น 61 โครงการย่อย...69 โครงการย่อย จนถึงปัจจุบัน ณ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2553 จังหวัดลำปางมีทีมยุววิจัยประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น 71 โครงการย่อย จากโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1-3 รวม 24 โรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1 (อำเภอเมือง)

1. โรงเรียนลำปางกัลยาณี

- “ย่านตลาดจีน” ความเจริญในความทรงจำ
- ตามรอยคุ้มเจ้าหลวงลำปาง

2. โรงเรียนบุญวายวิทยาลัย

- ปูน! ปูน! สถานีน้ำประปา...สู่...กุกุณคร
- เก้าจ้าว ถนนแห่งชีวิต
- ประวัติและผลงานของครูนาคำปัน ปภากร おりยสังข์ของจังหวัดลำปาง ยุคปัจจุบัน
- ภูมิปัญญาแก่สักวิชีชีวิตบ้านหุก

3. โรงเรียนเขตบางกุ้ง

- วิถีชีวิตคนประตุม่า จากอดีต...ปัจจุบัน
- แหะดู...ภาษาไทยลือ

4. โรงเรียนโป่งหลวงวิทยา รัชมังคลากิ่ง

- พระพุทธศิลากับวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ของชุมชนบ้านค่า – ชุมชนบ้านปลายนา
- ตามรอยวิถีชีวิตของชุมชนบ้านหนองค่า ในอดีต มาถึงบ้านเอื่อมในวันนี้

5. โรงเรียนปงแสนทองวิทยา

- บ้านหลังสุดท้ายของชาวล้านนา
- ประเพณีก่อแกะในชุมชน(ประเพณี “ตานข้าวใหม่”)
- สืบสานประเพณีตานกวยสถาบันชุมชนตำบล ปงแสนทอง
- สืบสานตำนานในตากล่องข้าว

6. โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย)

- ย้อนรอย อดีต...ปัจจุบัน ณ กำแพงเมืองเชียงราย
- วัดพม่าในเขตเทศบาลนครลำปาง
- ทำไนถึงวงเล็บ (บ้านเชียงราย)
- 3 หนุ่มย้อนรอยตลาดมีดสู่ตลาดบริบูรณ์ปราการ
- ประเพณีล่องสะเปาแห่งแม่น้ำวังในวันเยี่ยง
- แกงชั่งเด...อร่อยทะลุมิติของชุมชนบ้านกาดเมฆ บ้านสนค่อม และบ้านม้า

7. โรงเรียนวิชาการ

- สืบค้นประวัติโรงเรียนวิชาการ
- ถูก ถูก ไก่ สู่การเรียนรู้ชุมชนล้ำป่าง เขตอำเภอเมือง
- วิถีชีวิตคนอำเภอห้างนัตตระกับวัฒนธรรมการฟ้อนผีเมือง
- พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ วิถีชีวิชาเมืองปาน

โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1 (อำเภอห้างนัตตระ)

8. โรงเรียนห้างนัตตระวิทยา

- สืบสานตำนานการเข้าทรง “สูผีลอง”
- ข้อนเวลาตามหา “ประตพลี”
- ช่วมสืบ ช่วมسان พิชิตกำจันปอยบ้านเสา
- บอดีสะแ霖 รุ่นเก่า

9. โรงเรียนแม่สันวิทยา

- เก้าไม้เป็นเงิน

โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1 (อำเภอแม่เมะ)

10. โรงเรียนแม่เมะวิทยา

- คนแบบซ้างที่แม่เมะ
- ปฏิบัติการยึดข้าวครัว
- เตานี้ที่รอดอย

11. โรงเรียนบ้านสบป้าด

- เปิดประตู้ดูประเพณี “ทานข้าวใหม่”

โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1 (อำเภอจาว)

12. โรงเรียนประชาราชวิทยา

- พิธีกรรมความเชื่อเรื่องการเลี้ยงผี กับวิถีชีวิตของชุมชนปงเตา อำเภอจาว

13. โรงเรียนประชารัฐธรรมคุณ

- สะพานโยงกับวิถีชีวิตของคนเมืองจาว
- แกระรอยวัดแห่งแรกในอำเภอจาว
- ตามติด... วิถีชีวิตของ ป้อหนาน
- ตามรอยวิถีชีวิตคนทำตุ้งชาวว้า

โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 (อำเภอแม่ทะ)

14. โรงเรียนสุนทรศึกษา

- ป้าวีียงความทรงจำถิ่นวัฒนธรรมลุ่มน้ำเจ้า
- “ดอยศักดิ์สิทธิ์” กับจิตศรัทธาชาวบ้านหนองม่องคำ
- นักแกะลายรูปเดอจะ

โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 (อำเภอเดิน)

15. โรงเรียนเดินวิทยา

- ส้มเกลี้ยงสีบ้านคำนานเมืองเดิน
- แก้วโปงข่าม มนต์คลังที่กำลังจากหาย

16. โรงเรียนแม่เม่งอควิทยา

- ตาม้าหัวยันหัวอุ่นกับความศรัทธาของชุมชน
- ข้อนร้อย ความเชื่อ ความศรัทธา เจ้าปุ่นตาแห่งบ้านแม่เม่งอค

17. โรงเรียนแม่คลอวิทยา

- แม่คลอวิทยาสถานศึกษาสูนย์รวมของชุมชน
- สีบ้านภูมิพญา ปัลภูจากบ้าน น้ำมนต์เมือง
- ข้อนอดีตการละเล่นผี ประเพณีบ้านเชา

โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 (อำเภอเกาะคา)

18. โรงเรียนไหหล่หินวิทยา

- วัดไหหล่หลวง...จากปัจจุบันสู่ความทรงจำ...วิถีชุมชนไหหล่หิน
- ครูบาเจ้าวัดไหหล่หลวงความเชื่อจากอดีตสู่ปัจจุบัน

โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 (อำเภอสบป่าบาน)

19. โรงเรียนสบป่าพิทยาคม

- ข้อนร้อยถ้อยดีดี วิถีชีวิตริษยาบ้านนายาง
- น้ำตกแม่ไชยในความทรงจำที่เลื่องร่าง
- สีต้อยบ่อโข้งคำนาน บ่า เก่า
- หนองกลิ่นกำข้าว เล่าเรื่องพิธีกรรม

โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3 (อำเภอเมืองปาน)

20. โรงเรียนเมืองปานวิทยา

- ตามรอยวิหารชุมชนเมืองปาน
- ตวยซอย ดอยเต่าคำ
- สืบสานตำนานพระชาตดอยชาง
- คร.หมอมีอง
- ขอนรอยที่บันดอยป่าเหมี้ยง

21. โรงเรียนทุ่งอุดมวิทยา

- เปิดตำนานอินฐานตำบลบ้านขอ : สืบสานประวัติศาสตร์ วัดพระชาตุจอมก้ออ
- เปิดตำนานอินฐานตำบลบ้านขอ : หมอมีย
- เปิดตำนานอินฐานตำบลบ้านขอ : ตวยซอยจักสาน สืบสานวัฒนธรรมตำบลบ้านเส้า
- เปิดตำนานอินฐานตำบลบ้านขอ : สายธารการเปลี่ยนแปลงด้านความบันเทิง
จากรุ่นสู่รุ่นของชุมชนบ้านขอ

22. โรงเรียนทุ่งกว่าววิทยาคม

- ภูมิพัฒนาสีข้อมพ้าทอบ้านเส้า
- ช่วงอักษร ภูมิพญา ผ้าทอทุ่งกวัว

โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3 (อำเภอเจี้ยห่ม)

23. โรงเรียนเจี้ยห่มวิทยา

- อดีตลุ่มน้ำสอย ขอนรอยเกษตร
- แ่อวัดดอย กอยวัดผาแดง แยงวิถีชุมชน
- ยุววิจัยน้อยขอนรอยพระพุทธบาท

โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3 (อำเภอเจี้ยห่ม)

24. โรงเรียนวังเหนือวิทยา

- ขอนรอยเมืองวัง
- โบราณสถานน่ารู้ คู่สมัย “เจ้าพ่อหอคำ”

ประเด็นความสนใจของยุววิจัย พอจะสรุปได้เป็น 3 ประเด็นคือ “ความทรงจำร่วมกันบนพื้นที่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของบ้านแก่เมืองเก่า” “ความทรงจำร่วมกันบนพื้นที่ประวัติศาสตร์ของเมืองเค้าเหง้า ฮิตซอยป่าเวณี” “ความทรงจำร่วมกันบนพื้นที่ประวัติศาสตร์ของวิถีชีวิต อยู่คือกินม่วน” ดังนี้

“บ้านแก่เมืองเก่า”

ลำดับ	ชื่อโครงการ	โรงเรียน
1	บ้านรอยเมืองวัง	วังหนีอวิทยา อ.วังหนีอ
2	โบราณสถานน่ารู้ คู่สมัย “เจ้าฟ่อหอคำ”	วังหนีอวิทยา อ.วังหนีอ
3	อดีตลุ่มน้ำสอย บ้านรอยเกย特ร	แจ้ห่มวิทยา อ.แจ้ห่ม
4	แ่อวัดดอย กอยวัดแพแดง แห่งวิถีชุมชน	แจ้ห่มวิทยา อ.แจ้ห่ม
5	ยุววิจัยน้อยบ้านรอยพระพุทธบาท	แจ้ห่มวิทยา อ.แจ้ห่ม
6	บ้านรอยถ้อยอดีต วิถีชีวิตรากบ้านนายาง	สนปรานพิทยาคม อ.สนปราน
7	น้ำตกแม่ไชยในความทรงจำที่เลือนราง	สนปรานพิทยาคม อ.สนปราน
8	ตามหัวหอยน้ำอุ่นกับความครัวท้าของชุมชน	แม่เมอกวิทยา อ.เดิน
9	เบิดด้านนันทีฐานตำนานบ้านขอ : สืบสานประวัติศาสตร์ วัดพระธาตุจอมกือย	ทุ่งอุดมวิทยา อ.เมืองปาน
10	ตามรอยวิหารชุมชนเมืองปาน	เมืองปานวิทยา อ.เมืองปาน
11	ตามรอย ดอยเต่าคำ	เมืองปานวิทยา อ.เมืองปาน
12	สืบสานตำนานพระธาตุดอยชา	เมืองปานวิทยา อ.เมืองปาน
13	ป่าเวียงความทรงจำล้วนวัฒนธรรมลุ่มน้ำจาง	สุนทรศึกษา อ.แม่ทะ
14	“ดอยศักดิ์สิทธิ์” กับจิตศรัทธาชาวบ้านหนองฟ้องคำ	สุนทรศึกษา อ.แม่ทะ
15	พระพุทธศิลป์กับวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ของชุมชนบ้านค่า - ชุมชนบ้านปลายนา	โป่งหลวงวิทยา รัชมังคลากิเมก อ.เมือง
16	ตามรอยวิถีชีวิตร่องรอยชุมชนบ้านหนองคำ ในอดีต มาลึงบ้านอี้มในวันนี้	โป่งหลวงวิทยา รัชมังคลากิเมก อ.เมือง
17	สะพาน โยงกับวิถีชีวิตของคนเมืองจว	ประชารัฐธรรมคุณ อ.จว
18	แกรอยวัดแห่งแรกในอำเภอจว	ประชารัฐธรรมคุณ อ.จว
19	แม่ถอดวิทยาสถานศึกษาศูนย์รวมของชุมชน	แม่ถอดวิทยา อ.เดิน
20	วัดไห่ลิ่นหลวง...จากปัจจุบันสู่ความทรงจำ...วิถีชุมชนไห่ลิ่น	ไห่ลิ่นวิทยา อ.เกาค่า
21	สืบคันประวัติโรงเรียนวิชาการรี	วิชาการรี อ.เมือง
22	กึก กึก ไก่ สู่การเรียนรู้ชุมชนลำปาง เขตอำเภอเมือง	วิชาการรี อ.เมือง
23	บ้านรอย อดีต...ปัจจุบัน ณ กำแพงเมืองเบลางค'	เทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) อ.เมือง
24	วัดพม่าในเขตเทศบาลครล้ำปาง	เทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) อ.เมือง
25	ทำไม้ถึงวงเล็บ (บ้านเชียงราย)	เทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) อ.เมือง
26	3 หมู่บ้านรอยตลาดมีดสุ่ตตลาดบริบูรณ์ปราการ	เทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) อ.เมือง
27	วิถีชีวิตคนประทุม่า จากอดีต...ปัจจุบัน	เบลางค์คร อ.เมือง
28	ปูน! ปูน! สถานีน้ำครลำปาง...สู่...กุกภูนคร	บุญวาร์ด์วิทยาลัย อ.เมือง
29	เก้าจ้าว ถนนแห่งชีวิต	บุญวาร์ด์วิทยาลัย อ.เมือง
30	“ย่านตลาดจีน” ความเจริญในความทรงจำ	ลำปางกัลยาณี อ.เมือง
31	“ตามรอยคุ้มเจ้าหลวงลำปาง”	ลำปางกัลยาณี อ.เมือง

“เค้าหนังสือตออยป่าวณี”

ลำดับ	ชื่อโครงการ	โรงเรียน
1	พิธีกรรมความเชื่อเรื่องการเลี้ยงผี กับวิถีชีวิตของชนชนปงเตา อำเภอวัว	ประชาราชวิทยา อ.งัว
2	วิถีชีวิตคนอำเภอห้างฉัตรกับวัฒนธรรมการฟ้อนผีเมือง	วิชานารี อ.เมือง
3	ข้อมูลดีดีการเล่นผี ประเพณีบ้านเรา	แม่ต่อวิทยา อ.เกิน
4	สืบสานตำนานการเข้าทรง “สู่ผีลง”	ห้างฉัตรวิทยา อ.ห้างฉัตร
5	ข้อมูลตามหา “เปรตพลี”	ห้างฉัตรวิทยา อ.ห้างฉัตร
6	สำรวจสืบสาน พิธีกำจานปอยบ้านเรา	ห้างฉัตรวิทยา อ.ห้างฉัตร
7	บ้านหลังสุดท้ายของชาวล้านนา	ปงแสงทองวิทยา อ.เมือง
8	ประเพณีล่องสะเป่าแห่งแห่งเม่น้ำวังในวันยี่เป็ง	เทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) อ.เมือง
9	ข้อมูลความเชื่อ ความศรัทธา เจ้าปุ่นตานแห่งบ้านแม่อก	แม่อกวิทยา อ.เกิน
10	สืบสานภูมิพญา ปัญญาชาวบ้าน น้ำมนต์เมือง	แม่ต่อวิทยา อ.เกิน
11	พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ วิถีชีวิตรชาวเมืองปาน	วิชานารี อ.เมือง
12	อีตซอยป่อ โข้งตำนาน บ่า เก่า	สนบปرانพิทยาคม อ.สนบปران
13	หอมกเลินกำช้า เล่าเรื่องพิธีกรรม	สนบปرانพิทยาคม อ.สนบปران
14	เปิดประดู่ดูประเพณี “ตานข้าวใหม่”	บ้านสนป้าด อ.แม่เมะ
15	ประเพณีเก่าแก่ในชนชน(ประเพณี “ตานข้าวใหม่”)	ปงแสงทองวิทยา อ.เมือง
16	สืบสานประเพณีตานกวยสลากชุมชนตำบล ปงแสงทอง	ปงแสงทองวิทยา อ.เมือง
17	ครูบานเจ้าวัดไหหลินหลวงความเชื่อจากอดีตสู่ปัจจุบัน	ไหหลินวิทยา อ.เกาะคา
18	ประวัติและผลงานของครูบานคำปัน ปภาคิโระ อริยสังฆ์ของจังหวัดลำปาง ยุคปัจจุบัน	บุญวายวิทยาลัย อ.เมือง
19	ตามคิด... วิถีชีวิตของ ปืือหานาน	ประชารัฐธรรมกุณ อ.งัว
20	ตามรอยวิถีชีวิตคนทำตุ้งชาววัว	ประชารัฐธรรมกุณ อ.งัว
21	คนแบกช้างที่แม่เมะ	แม่เมะวิทยา อ.แม่เมะ

“อยู่ดีกินม่วน”

ลำดับ	ชื่อโครงการ	โรงเรียน
1	ปฏิบัติการยืดข้าวควบ	แม่เมะวิทยา อ.แม่เมะ
2	เตาน้ำที่รอดอย	แม่เมะวิทยา อ.แม่เมะ
3	แกงซังเล...อร่อยทะลุนิติของชุมชนบ้านกาดเมฆ บ้านสบค่อม และบ้านม้า	เทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) อ.เมือง
4	เก้าไม้เป็นเงิน	แม่สันวิทยา อ.ห้างฉัตร
5	ดร.หมอมเมือง	เมืองปานวิทยา อ.เมืองปาน
6	เปิดตำนานถินฐานตำบานบ้านขอ : หมอมเมี่ย	ทุ่งอุดมวิทยา อ.เมืองปาน
7	เปิดตำนานถินฐานตำบานบ้านขอ : ดวยซอยจักسان สืบสานวัฒนธรรมตำบานบ้านเชา	ทุ่งอุดมวิทยา อ.เมืองปาน
8	เปิดตำนานถินฐานตำบานบ้านขอ : สายธารการเปลี่ยนแปลงด้านความบันเทิงจากรุ่นสู่รุ่นของชุมชนบ้านขอ	ทุ่งอุดมวิทยา อ.เมืองปาน
9	ข้อนรอยที่บันดอยป่าเหมียง	เมืองปานวิทยา อ.เมืองปาน
10	สืบเกลียงสืบสานตำนานเมืองเดิน	เดินวิทยา อ.เดิน
11	แก้วโป่งข่าน มนต์คลังที่กำลังจางหาย	เดินวิทยา อ.เดิน
12	ภูมิพะหมุสีชื่อเมืองพ้าทอบ้านเชา	ทุ่งกวัววิทยาคม อ.เมืองปาน
13	ช่ำมหักษา ภูมิพญา พ้าทอทุ่งกวัว	ทุ่งกวัววิทยาคม อ.เมืองปาน
14	สะตูเร...ภาษาไทยลือ	เชียงคานคร อ.เมือง
15	นักแกะลายรุ้นเดอะ	สุนทรศึกษา อ.แม่ทะ
16	สืบสานตำนานใบตาลกล่องข้าว	ปงแสนาทองวิทยา อ.เมือง
17	ภูมิปัญญาแกะสลัก วิถีชีวิตบ้านหลุก	บุญญาวย์ อ.เมือง
18	ครบเครื่องเรื่องช่างขอ (จี้ซ้อเพลง...บรรเลง แจ้ห่ม)	แจ้ห่มวิทยา อ.แจ้ห่ม
19	บอดี้สะแลง รุ่นเก่า	ห้างฉัตรวิทยา อ.ห้างฉัตร

ยุววิจัย ควรค่าข่ายผล

จากการดำเนินงานโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง นับตั้งแต่เริ่มดำเนินงานโครงการจนถึงวันนี้ ได้ข่ายผลเข้าไปในระดับโรงเรียนและระดับชุมชน

- โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ได้ข่ายผลไปสู่กิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ

- ชมรมยุววิจัย
- เครือข่ายการเรียนรู้ชุมชน
- การเรียนการสอนโดยกระบวนการวิจัย

- โครงการ Child Watch ภาคเหนือ ใช้ชุดความรู้ กระบวนการของยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ข่ายผลไปสู่โครงการยุววิจัยสังคม โดยร่วมมือกับองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาลตำบล สนับสนุนเด็กและเยาวชน ในสภากาดกและเยาวชน ทำวิจัย

บทที่ 3

คือมือผู้เสียสละและความห่วงใยจากหัวใจ บนเส้นทางการเรียนรู้ : กลไกครูที่ปรึกษาและบริบทของยุควิจัย

การเดินทางพร้อมกระบวนการเรียนรู้ของยุควิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปางก้าวเดินบนเส้นทางการเรียนรู้อย่างเข้มแข็งด้วยพลังใจของตนเอง และยังได้รับพลังจากความปรารถนาดีของบุคคลหลายฝ่าย บุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและช่วยเสริมพลังใจ พลังความคิด และพลังในการศึกษาด้วยกระบวนการเรียนรู้ยุควิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คือ ครูที่ปรึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการ ชุมชน และเครือข่ายผู้ปกครอง

กำลังใจจากครูที่ปรึกษา

“กำลังใจจากครูที่ปรึกษา” คือกำลังล่ามที่อาจารย์สุพัตรา ไสรสิงห์ (ธันวาคม 2551) ได้กล่าวถึงแนวทางในการเดินทางบนเส้นทางการเรียนรู้ยุควิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นร่วมกับยุควิจัยโรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) ไว้ในวันประชุมเสวนา โครงการยุควิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง “บทบาทครูที่ปรึกษาโครงการยุควิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง” ในวันเสาร์ที่ 27 ธันวาคม 2551 ณ ห้องประชุมชั้น 2 อาคารอลาภพาง มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง และยังได้ใช้การให้กำลังใจเพื่อการเรียนรู้ของยุควิจัยมานานถึงปัจจุบัน

บนเส้นทางการเรียนรู้ยุควิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง 12 เดือน ผ่านกระบวนการประสานสายสัมพันธ์เรียนรู้ร่วมกัน 6 ลักษณะ นอกจากกำลังใจที่มีอยู่ในหัวใจครูที่ปรึกษาและพร้อมจะมอบให้แก่ยุควิจัยแล้ว วิธีการในการมอบกำลังใจและแนวทางในการเรียนรู้ร่วมกับยุควิจัยของครูที่ปรึกษาโครงการยุควิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง สรุปได้เป็น 4 แนวทาง ดังนี้

1. มือที่เสียสละ กำลังใจเสริมการเรียนรู้ ด้วยสายใยครอบครัว
2. มือที่เสียสละ กำลังใจเสริมการเรียนรู้ ด้วยแรงเสริมจิตวิทยา
3. มือที่เสียสละ กำลังใจเสริมการเรียนรู้ ด้วยการย้ายเน้นวิชาการ
4. มือที่เสียสละ กำลังใจเสริมการเรียนรู้ ด้วยการให้อิสระและค่อยช่วยเหลือเมื่อทกดหือ

แนวทางทั้ง 4 แนวทางดังกล่าว呢 ไม่อาจระบุเป็นจำนวน โรงเรียนได้ เนื่องจากครูที่ปรึกษาในโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีแนวทางที่หลากหลาย แต่รวมอยู่ในแนวทางทั้ง 4 แนวทาง มีที่ เสียสละ กำลังใจเสริมการเรียนรู้ ด้วยสายใยครอบครัว

แนวทางการให้คำปรึกษาและสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของยุววิจัย แนวทางที่ 1 นี้ pragmatics จากสถานการณ์แห่งการเรียนรู้ร่วมกันของยุววิจัยและครูที่ปรึกษาในบรรยายกาศของครอบครัว ครูที่ปรึกษาจำนวนหนึ่งมีวิธีการที่ประคับประคองยุววิจัยให้ดำเนินงานวิจัยได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อยุววิจัย พนักงานปัญหาจากข้อมูล อุปสรรคจากการรวมทีมยุววิจัยในบางคราวที่ไม่สามารถรวมทีมได้ตามความตั้งใจ อุปสรรคจากเวลาอันจำกัดเนื่องจากภาระรับผิดชอบเรื่องการเรียนและงานของครอบครัว สายใยจากครูที่ปรึกษาช่วยเหลือเดียงหัวใจให้ยุววิจัยมีพลังต่อสู้ต่อไป

“เมื่อเจ้า จะยะจะ ไดต่อเจ้า น้องจะต้องไปเก็บข้อมูลต่อจะไดดี จะทันก่อเจ้า” (ยุววิจัย ๑. กรกฎาคม 2552)

(แม่คะ แม่ครับ พวกราจะทำงานวิจัยต่อไปอย่างไรจึงจะถูกต้องกะ/ครับ พวกราจะต้องไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอย่างไรจึงจะได้ครบถ้วนสมบูรณ์กะ/ครับ จะทันกำหนดให้มะกะ/ครับ”...ผู้วิจัย)

“น้อง ค่อย ๆ ยะ เน้อลูก แต่บ่ดีลีมที่หมู่へาเรียนรู้มา ความเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ และวิถีชีวิต” (ครูที่ปรึกษา. กรกฎาคม 2552)

(นักเรียน ค่อย ๆ ทำงานให้ดี ๆ นะลูก แต่อย่าลืมที่พวกราได้ไปร่วมเรียนรู้มา อย่าลืมข้อมูลที่แสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ และวิถีชีวิต”...ผู้วิจัย)

ยุววิจัยส่วนหนึ่งร่วมเรียนรู้เพื่อให้ได้ข้อค้นพบด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่ปรึกษาในจำนวนนี้ จังหวัดลำปาง โดยมีกำลังใจจากครูที่ปรึกษาในความสัมพันธ์แบบ “แม่” สำหรับครูที่ปรึกษาผู้มีวัยรุ่น และ “พี่” สำหรับครูที่ปรึกษาในวัยไม่เกิน 30 ปี บรรยายกาศในการเรียนรู้และการทำงานวิจัยจึงเป็นบรรยายกาศแบบครอบครัว ยุววิจัยและครูที่ปรึกษาสามารถเรียนรู้ร่วมกันในระหว่างวันเวลาเรียนปกติ ในระหว่างพักกลางวัน และในวันหยุดเสาธาร-อาทิตย์ ส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นครูที่มีภูมิลำเนาในบริเวณที่ไม่ไกลจากโรงเรียน หรือพักในบ้านพักของโรงเรียน ส่วนยุววิจัยนั้นเป็นยุววิจัยในชุมชนบริเวณที่ไม่ห่างไกลจากโรงเรียน แนวทางดังกล่าวในนี้มีสายใยของความใกล้ชิด เป็นกันเอง ปราศจากความกลัวหรือวิตกกังวล เป็นพลังรักที่ทำให้ยุววิจัยเดินทางตามหา “ความเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ และวิถีชีวิต... บนความทรงจำร่วมกันที่ยุววิจัยในที่มีสันใจ” อย่างมีความสุขและอบอุ่น

มือที่เลี้ยงสละ กำลังใจเสริมการเรียนรู้ ด้วยแรงเสริมจิตวิทยา

“ครูครับ ผมหิวแล้วครับ ผมคิดอะไรไม่ได้แล้วครับ”

“ครูครับ หนูต้องไปเล่นกีฬาแล้วค่ะ พอดีนั่นนะครับ”

“ครูครับ กล่องนี้ใช้ยังไงครับ หนูของลองเล่นกล่องนี้ก่อนนะครับ”

“ครูครับ ผมขอเล่นคอมฯ ทดลองคอมฯ ก่อน ยังไม่ต้องคุยเรื่องงานวิจัยได้ไหมครับ”

“ครูครับ ผมเหนื่อยแล้ว ร้อนแล้ว เดี๋ยวก่อนนะครับ”

“ครูครับ พ่อไม่ยอมให้ผมมาร่วมกิจกรรมยุววิจัยฯ ครับ พ่ออยากให้ช่วยทำงานที่บ้าน”

“ครูครับ ผมมาร่วมกิจกรรมเก็บข้อมูลไม่ได้ครับ แม่กล่าวว่าพ่อจะมาเยี่ยงตัวผมไปครับ เพราะตอนนี้พ่อมาอยู่ที่ล้ำปางแล้วครับ”

“หนูมาร่วมกิจกรรมไม่ได้ค่ะ พอกับแม่ไม่อยากให้หนูขาดเรียนพิเศษ”

“ผมขาดเรียนพิเศษไม่ได้จริงๆ ครูสอนพิเศษไม่สอนชดเชยให้อีกครับ”

คำพูดซึ่งๆ จากยุววิจัยหลากหลายวัยทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในระหว่างทางแห่งการเรียนรู้และดำเนินงานยุววิจัยฯ เป็นอุปสรรคในการเดินทางเพื่อเรียนรู้และดำเนินงานยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของทีมยุววิจัยฯ จังหวัดลำปางส่วนหนึ่ง หากไม่ได้รับการแก้ไข อุปสรรคดังกล่าวอาจทำให้กระบวนการเรียนรู้และดำเนินงานยุววิจัยฯ หยุดนิ่งและล้มเหลว ครูที่ปรึกษาที่ประสบอุปสรรคเหล่านี้ ได้ใช้แนวทางอธิบายด้วยแรงเสริมจิตวิทยา บางครั้งครูต้องเสริมกำลังกาย กำลังใจ ด้วยอาหารและขนมเพื่อให้อิ่มห้อง อิ่มใจ แล้วเรียนรู้และดำเนินงานยุววิจัยต่อได้ ในขณะเดียวกันครูใช้ความสนใจในเทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้และการดำเนินงานโครงการยุววิจัยฯ หรือพยายามช่วยให้กำลังใจในเรื่องปัญหาครอบครัว อธิบายให้ผู้ปกครองมองเห็นคุณค่าของกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ครูต้องอธิบายให้ยุววิจัยตระหนักในคุณค่าของการเรียนรู้ในแนวทางยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นว่ามีความแตกต่างจากการเรียนพิเศษอย่างไร

“บ่อยครั้งที่ครูห้อ เหนื่อยมาก เพราะงานที่โรงเรียนก็เยอะมากฯ ยังดีที่ พอ.สนับสนุน โครงการยุววิจัยฯ เพราะในเรื่องของประวัติศาสตร์ โรงเรียนต้องดำเนินการให้เด็กนักเรียนเรียนอยู่แล้ว แต่พอร่วมเรียนรู้กับทีมประสานงานและนักวิชาการจากกรุงเทพฯ หลายท่าน ได้รับข้อคิดที่ดี ได้แลกเปลี่ยนกับครูโรงเรียนเรียนอื่น และที่สำคัญนักเรียนหลายคนมีพัฒนาระบบการเรียนรู้ดีขึ้น นักเรียนมีที่ยืนบนที่ยืนที่ดีมากขึ้น ไม่ใช่มีเฉพาะผลสอบในโรงเรียน พอใช้วิธีตะล่อม ไปร่วมเก็บข้อมูลกับนักเรียน นักเรียนเก็บข้อมูลได้ นักเรียนพูดว่า...ครูครับ ผมได้ข้อมูลแล้ว ผมจะเอาไปอวดอาจารย์และพี่ๆ ฯ ยุววิจัย...ครูที่มีความสุข มีกำลังใจทำงานต่อ” (ครูที่ปรึกษา. กรกฎาคม 2552)

บรรยายการเรียนรู้และการทำงานวิจัยด้วยวิธีทางจิตวิทยาให้มีความสนุก ดำเนินถึงความต้องการของยุววิจัยด้วยความเข้าใจในบริบทของวัย ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันในการเรียน การสอนเพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย จึงเป็นบรรยายแบบเป็นกันเองผสานกับการกระตุ้นให้ยุววิจัยมีความรับผิดชอบเพื่อร่วมกระบวนการเรียนรู้และดำเนินงานยุววิจัยฯ แบบค่อยเป็นค่อยไป อย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่แล้วครูที่ปรึกษาจะเป็นครูที่มีภูมิลำเนาในเขตอำเภอเมือง ส่วนยุววิจัยนี้เป็นยุววิจัยที่เรียนในอำเภอเมือง บ้านของยุววิจัยอยู่ในชุมชนที่หลากหลาย มีทั้งที่อยู่ในบริเวณที่ไม่ห่างไกลจากโรงเรียน และห่างไกลจากโรงเรียน และยุววิจัยส่วนหนึ่งเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีผู้ปกครองมารับ หรือกลับบ้านโดยรถโดยสารประจำ แนวทางดังกล่าวเน้นวิธีการสร้างความสนใจ เติมพลังการเรียนรู้ตามความสนใจของยุววิจัย เพื่อให้ยุววิจัยเดินทางตามหา “ความเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ และวิถีชีวิต...บนความทรงจำร่วมกันที่ยุววิจัยในทีมสนใจ” อย่างกระตือรือร้นและเปี่ยมด้วยความหวัง

มือที่เดียสละ กำลังใจเสริมการเรียนรู้ ด้วยการย้ำเน้นวิชาการ

“นักเรียนลองค้นหาข้อมูลจากเอกสาร หลักฐานอื่น ๆ และสัมภาษณ์อย่างมีหลักการ”

“นักเรียนลองศึกษาจากเอกสารงานวิจัยนี้ ลองคุยกับวิธีการทางประวัติศาสตร์”

“เรานัดหมายเวลามาพบกัน มาก verease หัวข้อมูลด้วยกัน”

“งานวิชาการไม่ได้ทำกันง่าย ๆ หนูต้องมีความพยายาม แล้วจะติดตัวหนูจนถึงเรียนในมหาวิทยาลัยและทำงาน”

ครูที่ปรึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนหนึ่งใช้แนวทางการเสริมการเรียนรู้ด้วยการให้คำแนะนำในวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการดำเนินงานยุววิจัยประวัติศาสตร์ห้องถีน เมื่อ ยุววิจัยเก็บข้อมูลมาได้ระยะหนึ่ง ครูที่ปรึกษาและทีมยุววิจัยฯ นำข้อมูลมาพิจารณา วิเคราะห์ เมื่อพบกันปัญหา ก็ติดต่อประสานมายังทีมประสานงาน ขอให้ทีมประสานงานให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ ทาง E mail หรือการพบและเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทีมยุววิจัยฯ ทีมอื่นในโรงเรียนเดียวกันและเครือข่ายโรงเรียนอื่น

เมื่อดำเนินงานยุววิจัยฯ มาได้ระยะหนึ่ง ครูที่ปรึกษาแนะนำให้ทีมยุววิจัยฯ นำเสนอข้อค้นพบ เท่าที่ดำเนินการได้ในรูปแบบของหนังสั้นที่ทีมยุววิจัยฯ ทดลองทำเอง หรือหนังสือเล่มเล็ก หรือหนังสือการ์ตูน เมื่อ命名แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับทีมประสานงานและระหว่างทีมยุววิจัยฯ ทั้งในโรงเรียนเดียวกันและต่างโรงเรียนแล้ว ก็นำไปพัฒนาระบวนการเรียนรู้และการนำเสนอข้อค้นพบโดยไม่ย่อท้อต่อไป

มือที่เลี้ยงสละ กำลังใจเสริมการเรียนรู้ ด้วยการให้อิสระและค่อยช่วยเหลือเมื่อทุกห้อ

“ครูปล่อยให้บุกวิจัยเรียนรู้และดำเนินงานอย่างอิสระ เด็ก ๆ ที่รับผิดชอบ แต่เมื่อมีปัญหา เมื่อเด็ก ๆ มาปรึกษา ครูก็ร่วมเรียนรู้เพื่อช่วยประคับประคองเด็ก ๆ นักเรียนมีความสามารถ คิดสร้างสรรค์ ได้เองในระดับหนึ่ง แต่พอถึงความลึกของข้อมูล ก็ต้องเข้ามาให้กำลังใจ เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาไปด้วยกัน”

แนวทางสุดท้ายนี้เป็นแนวทางที่มีครูที่ปรึกษาส่วนหนึ่งใช้ในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับทีมบุกวิจัย ๆ ด้วยความเชื่อมั่นในพลังสร้างสรรค์ส่วนหนึ่งของบุกวิจัย ในส่วนของการนำเสนอข้อค้นพบ ด้วยภาพร่างความคิดอย่างสร้างสรรค์ที่บุกวิจัยนำเสนอ แต่ยังไม่ได้รับข้อค้นพบที่แท้จริง บุกวิจัยทำได้มาก เมื่อนำผลของการเรียนรู้และการดำเนินงานบุกวิจัย ๆ ในระหว่างการเดินทางนั้นทางแห่งการเรียนรู้ นานนำเสนอบางส่วนแล้ว ครูที่ปรึกษาต้องใช้กระบวนการคิดร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาข้อมูล ข้อค้นพบที่ยังไม่ถูกเพียงพอที่จะมองเห็น “ความเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ และวิธีชีวิต...บนความทรงจำร่วมกันที่บุกวิจัยในทีมสนใจ” ครูที่ปรึกษาจึงเข้ามาให้กำลังใจ เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาไปด้วยกัน บนรากฐานของความเป็นวิชาการ เพื่อให้บุกวิจัยเดินทางต่อไปด้วยความระมัดระวังและแสวงหา ข้อค้นพบที่สมบูรณ์บรรลุตามวัตถุประสงค์

4 ข้อคิด...วรรณกอง คู่ขานกับแนวทางในการเรียนรู้ร่วมกับบุกวิจัย

บนเส้นทางการเรียนรู้บุกวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง 12 เดือน ผ่านกระบวนการประสานสายสัมพันธ์เรียนรู้ร่วมกัน 6 ลักษณะ และวิธีการในการมองกำลังใจเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ร่วมกับบุกวิจัยของครูที่ปรึกษา โครงการบุกวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง 4 แนวทาง ดังกล่าวใน 4 ข้อคิดของครูที่ปรึกษาที่หล่อหลอมและแทรกซึ้นคู่ไปกับแนวทางทั้ง 4 มีดังนี้

1. “มองกำลังใจ พบรู้ได้เสมอ เพื่อเรียนรู้และแก้ปัญหา”
2. “สนับสนุนในเรื่องเดียวกัน คุยปัญหาได้สนับสนุนมาก”
3. “จุดประกายจากห้องเรียน สู่ความภาคภูมิใจในชุมชน”
4. “สัมผัสประสบการณ์จริง เรียนรู้วิชาการด้วยชีวิต”

“มองกำลังใจ พบรู้ได้เสมอ เพื่อเรียนรู้และแก้ปัญหา”

หัวใจสำคัญของการเป็นครูที่ปรึกษาที่ทำให้เด็กประสบความสำเร็จได้ คือ ต้องถูกต้องตามความก้าวหน้าของโครงการ และปัญหา โดยให้คำแนะนำ และช่วยเหลือ ตลอดจนเรียนรู้จากสิ่งที่เด็กได้มามาไปพร้อมกัน แต่โดยมากจะเป็นปัญหา เพราะเป็นการทำงานกลุ่ม ส่วนงานที่ได้รับกลับมาจากเด็ก

อาจารย์จะช่วยตรวจสอบว่า มีจุดใดที่ยังขาดและการให้กำลังใจมีส่วนสำคัญมากในการทำงาน
(คัตรชนก ตื้อยศ. ธันวาคม 2551)

ในการดำเนินงาน โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในระดับโรงเรียน ทีมยุววิจัย ๑ ซึ่งยังไม่มีประสบการณ์การทำวิจัยและในบางทีมนั้น ยุววิจัยไม่ได้เรียนในชั้นเรียนเดียวกัน ประกอบกับโรงเรียนมีโครงการหลากหลายมากที่นักเรียนต้องช่วยดำเนินงาน ยุววิจัยไม่ค่อยมีเวลาว่างหรือยุววิจัยในทีมของตนเองมีเวลาว่างไม่ตรงกัน ครุจึงต้องนัดเด็กมาพบ และสอบถามความคืบหน้า เจอนานทุกวัน ตามทุกวัน (เครือวัลย์ หมอยา. ธันวาคม 2551)

การเรียนรู้และดำเนินงานยุววิจัย ๑ ที่ผ่านมา ครูมักตั้งคำถามกับเด็กว่า มีอะไรให้ช่วยเหลือบ้าง และเน้นให้เด็กได้ลองทำเอง แต่ให้กำลังใจด้วยการสอบถาม และกระตุ้นให้เด็กได้แนวคิดของตนเอง ซึ่งครูจะพยายามและให้คำเสนอแนะอยู่เสมอ (จินดา ขันธหัตถ์. ธันวาคม 2552)

จากประสบการณ์ของครูที่ปรึกษา แม้ว่ายุววิจัยจะไม่ก้ามามาก หรือปรึกษา ครูที่ปรึกษาจะใช้วิธีการเข้าไปพูดคุยเรียนเอง โดยการใช้ทักษะ ๕ ประการที่แฟรงค์อยู่ในตัวนักเรียนเอง คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน และวิเคราะห์ ซึ่งหลักการสำคัญของครูที่ปรึกษา คือ การให้คำปรึกษาและให้กำลังใจ และพร้อมให้การสนับสนุน (มานะ ปัญญาแก้ว. ธันวาคม 2551)

ยุววิจัยจะมีกำลังใจหลังจากการเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทีมยุววิจัยอื่น ๆ นักวิชาการ และทีมประสานงาน เมื่อยุววิจัยมีเพื่อนร่วมเรียนรู้ จึงไปชักชวนเพื่อนมาสร้างทีมงาน และเขียนข้อเสนอโครงการ เมื่อเริ่มดำเนินการแล้วพบปัญหาที่ได้กำลังใจจากครูที่ปรึกษา ตลอดจนให้เวลาแก่ยุววิจัยได้มารายงานถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้มา ซึ่งยุววิจัยชอบที่จะได้ลงพื้นที่เพื่อเรียนรู้ และทำให้ยุววิจัยมีความสนใจย่างต่อเนื่อง สิ่งที่สำคัญในบทบาทของที่ปรึกษา คือ การเลี้ยงดูของครู ในฐานะผู้อำนวยประโภชัณของครู และอีกประการหนึ่ง คือ การเป็นกองเสบียงให้แก่ยุววิจัย ซึ่งคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวของครูเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้ยุววิจัยมีพลังในการเรียนรู้และทำงานวิจัย (สุพัตรา ไสรสิงห์ และอุทัย ไสรสิงห์. ธันวาคม 2551)

ข้อคิดของครูที่ปรึกษา “มองกำลังใจ พนใจได้เสมอ เพื่อเรียนรู้และแก้ปัญหา” ดังกล่าววนมี “ครูเป็นหน่วยสืบสาน และสนับสนุน” เพื่อเรียนรู้ไปพร้อมกับยุววิจัย ดังบทกลอนที่ครูที่ปรึกษาท่านหนึ่งมอบให้ยุววิจัยและทีมประสานงาน ดังนี้

“อยาก คืนหาวิถีแต่เก่าก่อน
 ส่ง คนใหม่คิดย้อนถึงความหลัง
 เสริม ความภูมิใจให้เด็กมีพลัง
 สนับสนุน และคงอยู่นเป็นกำลังใจ
 เยาวชน คนรุ่นใหม่ไฟแรงกล้า
 คน ใจแกร่งหัวใจกล้าวัยใสใส
 แข็งแกร่ง แต่อุดตเป็นเช่นไร
 เรา จะสืบด้วยวิจัยขุวัชน” (กวิล มิงสมร. ธันวาคม 2551)

“ภาพกิจกรรมการร่วมเรียนรู้ระหว่างครูที่ปรึกษากับแนวทางการสนับสนุนยุววิจัย”

“สนใจในเรื่องเดียวกัน คุยกับเพื่อนได้สบายมาก”

ข้อคิดสำคัญประการหนึ่งในการเสริมพลังใจแห่งการเรียนรู้และดำเนินงานวิจัย คือ การร่วมคิดร่วมเรียนรู้ ร่วมทำงานในเรื่องที่สนใจเหมือนกัน ครูมีความสนใจร่วมกันกับนักเรียน จุดมุ่งหมายของกระบวนการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ไม่เน้นเฉพาะยุววิจัยที่มีผลการเรียนดีเท่านั้น ครูที่ปรึกษากางท่านได้ลองชักชวนเด็กที่เคยมีปัญหา มาสร้างจุดยืนให้แก่เด็กกลุ่มนี้ และการเริ่มต้นทำงานวิจัย ยัง

ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กด้วย ซึ่งการทำวิจัยกับครูที่มีวัยใกล้กันกับเด็กก็ช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปได้ง่ายขึ้น (วสันต์ สายเหมย. ธันวาคม 2551)

ในฐานะของการเป็นที่ปรึกษา นอกจากสร้างความรู้สึกร่วมสนใจในประเด็นเดียวกัน มีจุดร่วมกันแล้ว การนำประเด็นสนใจทางวิชาการมาเข้ามายิงกับการให้ความสำคัญและให้โอกาสกับเด็ก และให้เวลากับเด็กในการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหา ช่วยก่อเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข และยั่งยืน เมื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลหลายครั้งและยังไม่ได้รับข้อมูลที่ตั้งเป้าหมายไว้ ยุววิจัยก็ไม่เกิดความท้อหรือเบื่อหน่าย หลังจากลงพื้นที่อีกครั้งและอีกครั้ง อาจจะได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากที่ตั้งเป้าหมายไว้ และนำไปสู่การสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ทีมงานยุววิจัย (ดวงจันทร์ จันทะมาลา. ธันวาคม 2551)

ยุววิจัยส่วนหนึ่งมาจากครอบครัวที่ขาดโอกาสในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านฐานะการเงิน ความอบอุ่น สมบูรณ์พร้อมในครอบครัว และความรู้ทางวิชาการ เด็กนักเรียนจำนวนมากมีปัญหาจากครอบครัว ทางโรงเรียนพยายามนำเด็กนักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว เช่น ขาดพ่อ แม่ไม่แรงขับด้านบวก สามารถเรียนได้ดี มีผลการเรียนดี มาเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว พฤติกรรมการเรียน และผลการเรียน นักเรียนและครูของโรงเรียนดีใจมากที่มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกับโครงการยุววิจัย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง มีโอกาสได้รับฟังแนวคิดในเรื่องของการเรียนรู้และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจาก นักเรียนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน (สุพัตรา ஸ୍ରୀ ພຸກສິຈິກາຍນ 2551)

ข้อคิดของครูที่ปรึกษา “สอนในเรื่องเดียวกัน คุยกับเด็ก ให้สนใจมาก” ดังกล่าวเป็น “ครูเป็นผู้สร้างบรรยากาศให้น่าสนใจ มีความกระตือรือร้น” เพื่อเรียนรู้และแก้ไขปัญหาไปพร้อมกับยุววิจัย

บทบาทของครูที่ช่วยผลักดันให้การดำเนินงานโครงการยุววิจัยฯ ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง คือ การประชาสัมพันธ์ให้ยุววิจัยและผู้ปกครองทราบความสำคัญของโครงการ ขอความร่วมมือจากคณะครุ และโรงเรียน ช่วยเติมความรู้ต่าง ๆ ที่สำคัญ ครูต้องมี ความกระตือรือร้น ที่จะทำให้เด็กอย่างมีส่วนร่วม ดังนั้น หากสามารถ สร้างความสนใจ และความสำคัญ ให้กับทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง ได้ ความช่วยเหลือและข้อมูลต่างๆ ก็จะหลังให้มาอย่างมากmany และวิจังค์ตุ้นและผลักดันให้เด็กได้ลองแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเอง ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้น ให้ถือว่า ปัญหาไม่ได้มีไว้กู้ภัย แต่มีไว้แก้ ซึ่งอาจต้องอาศัยการพูดคุย และแลกเปลี่ยนกันระหว่างคณาจารย์และนักเรียน และต้องตั้งค่าตามเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การดำเนินงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม (ละเอยด สุขจิตต์. มิถุนายน 2552)

“ภาพกิจกรรมการร่วมเรียนรู้ระหว่างครุที่ปรึกษา กับแนวทางการสนับสนุนยุววิจัย”

“จุดประกายจากห้องเรียน สร้างความภาคภูมิใจในชุมชน”

ด้วยความรักนักเรียน และความศรัทธาในบทบาทของครูที่ปรีกษา ครูที่ปรีกยากลุ่มนั้นจึงได้ชักชวนนักเรียน ให้ลองทำโครงการด้วยการพูดคุยกับคนในหมู่บ้าน และนำความรู้ที่ได้นั้นมาสร้างประโยชน์ให้แก่โรงเรียนด้วยความตั้งใจอย่างแท้จริง ครูที่ปรีกยาจึงต้อง ลุยไปกับนักเรียน และบางครั้งผ้าดูอุ่นๆ ห่างๆ เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือเมื่อยุววิจัยมีปัญหา (ปาร์มี สุปีนนະ. เมษายน 2552)

ครูที่ปรึกษาส่วนหนึ่งจุดประกายความคิดด้วยการพูดคุยกับยุววิจัยในห้องเรียนในลักษณะของการพูดคุยกับเป็นกลุ่มเพื่อจุดประกายความคิด จุดประกายให้ยุววิจัยได้ประยุกต์ หรือเจาะลึกเรื่องราวในชุมชนของตนเอง โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ในการเรียนรู้ ร่วมกับการดำเนินงานโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หลังจากการลงพื้นที่ เด็กจึงได้ประกายความคิดมาเริ่มตั้งคำถามมากขึ้น และใช้หลักการตั้งผู้ประสานงานกลุ่มเพื่อให้เด็กสามารถทำงานเป็นกลุ่มได้ (ขมิจกร พรหมปลูก. ธันวาคม 2551)

การเรียนรู้คู่คุณวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเริ่มต้นจากห้องเรียนสีเหลืองเล็ก ๆ ท่ามกลางการให้กำลังใจของครูที่ปรึกษาที่เป็นคนในชุมชน สร้างความภูมิใจในท้องถิ่นของคุณวิจัย เป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้คุณวิจัยด้วยความสนใจครรภ์ความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่น และมีความยั่งยืนด้วยการต่อยอดให้คุณวิจัยเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ (ธีรภัทร ล้ำคี ปิยณัฐ หวังรอด และมานะ ปัณญากี้ว. ธันวาคม 2551)

ข้อคิดของครูที่ปรึกษา “จุดประกายจากห้องเรียน สู่ความภาคภูมิใจในชุมชน” ดังกล่าวเนี้ย “ครูเป็นผู้แนะนำให้ยุววิจัยตระหนักถึงสายสัมพันธ์ระหว่างการเรียนในห้องเรียนที่สานต่อไปยังการเรียนรู้ในชุมชนค่าของแหล่งความรู้และวิถีชีวิตร่องชุมชนที่ควรค่าแก่ความภาคภูมิใจ” เพื่อเรียนรู้และดำเนินการโครงการยุววิจัยฯ ด้วยความภาคภูมิใจในชุมชนของตนเอง

“ภาพกิจกรรมการร่วมเรียนรู้ระหว่างครุที่ปรึกษากับแนวทางการสนับสนุนยุววิจัย”

“สัมผัสประสบการณ์จริง เรียนรู้วิชาการด้วยชีวิต”

ครุที่ปรึกษากล่าวว่าหนึ่งมีแนวคิดในเรื่องของการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากชุมชนด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน การคิดคนเดียวนั้น ไม่อาจดำเนินการเรียนรู้วิจัยได้สำเร็จ ต้องหาคนมาช่วยมองด้วยกัน มาคุยกันถึงปัญหาที่สนใจร่วมกัน ต้องถือว่า งานของชาวบ้านคือ งานของเรา แล้ววิเคราะห์ สาเหตุ การเรียนรู้เช่นนี้ เป็นลักษณะของ PBL (problem based learning) จนนำไปสู่การทำหนังสือด้วย ฝีมือของยุววิจัยเองซึ่งถือเป็นการกระทำที่ยิ่งใหญ่ เป็นพื้นฐานที่ดีสำหรับการเตรียมความพร้อมของ ยุววิจัยในการเรียนที่สูงขึ้น นอกจากนี้ การทำวิจัยห้องถูบีบเป็นไปเพื่อสร้างสายใยในชุมชนด้วย และเป็นการสร้างเวทีให้แก่เด็ก ได้มาเรียนรู้ร่วมกัน

“หนูฟังแล้วหนูถึ่ม หนูเห็นแล้วหนูจำ หนูทำแล้วหนูเข้าใจ” จากการลงพื้นที่ ทำให้พบว่า ชาวบ้านมีความรู้ความสามารถที่ปริญญาใดๆ ก็ไม่สามารถเรียนรู้ได้ ดังนั้น ในการทำวิจัย ต้อง คิดเอง ทำเอง ตามศักยภาพของเรา โดยเริ่มต้นจากตนเองแล้วจึงขยายผลไปยังคนอื่น ๆ เป็นการรวมกลุ่ม แล้ว จึงหาเครือข่าย เพื่อให้มีแรงใจที่จะเดินต่อ ปัญหาประการหนึ่งของยุววิจัยในเมือง คือ ไม่ค่อยมีเวลา แต่ครุสามารถกระตุ้นหรือเป็นแรงใจให้เข้าทราบให้ได้ว่า เขาจะได้อะไรบ้างจากการทำงานนั้น เช่น ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น องค์ความรู้ใหม่ที่ไม่มีใครเคยเห็นมาก่อน และรางวัล ตลอดจนทักษะในการวิจัยที่ส่งเสริมให้คิดเป็น ทำเป็น เพราะมีความเข้าใจในกระบวนการซึ่งสั่งสมจากการทำงานจริง ดังนั้น บทบาทของครุที่สำคัญ คือ การกระตุ้นให้เด็กอยากรู้ และอยากรู้ ในลักษณะของ “การระเบิด จากข้างใน” ส่วนประสบการณ์ในการทำวิจัยนั้น ถือเป็นเพียงส่วนหนึ่ง แต่ที่สำคัญ คือ หัวใจ ที่ต้อง เปลี่ยนจาก ครุผู้สอน เป็นครุผู้สร้าง (พิพยา จิวิกิตติศักดิ์กุล. ธันวาคม 2551)

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ห้องถูนั้นจะช่วยให้นักเรียนได้รับโอกาสในการเรียนรู้ผ่าน ประสบการณ์ตรง อีกทั้งยังสร้างความสัมพันธ์ด้วยการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน ทำให้เด็กได้รับความ

เอื้อเพื่อ ความมีน้ำใจ และได้ฝึกความเป็นผู้นำ การเข้าสังคมในชุมชนของตนเอง และผู้สอนก็ได้เรียนรู้จากเด็กไปพร้อมกัน (แจ่มศิริ พานทอง. ธันวาคม 2551)

“ภาพกิจกรรมการร่วมเรียนรู้ระหว่างครูที่ปรึกษากับแนวทางการสนับสนุนยุววิจัย”

ข้อคิดของครูที่ปรึกษา “สัมผัสประสบการณ์จริง เรียนรู้วิชาการด้วยชีวิต” ดังกล่าว呢
สอดคล้องกับแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการทางการศึกษาและการวิจัย ดังนี้

ดร.อมรวิชช์ นาครทรรพ (2551) ได้กล่าวถึงข้อคิดของคุณครูท่านหนึ่ง จากประสบการณ์การพูดคุยกับคุณครูที่ ดร.อมรวิชช์ นาครทรรพ นำนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปเรียนรู้ในสถานการณ์จริง

“เป็นครูนี่เท่า มือของครูนี่เองที่เป็นมือแรกจับมือลูกศิษย์ให้เขียนหนังสือได้ เด็ก ๆ เขียนหนังสือได้จากมือของครู วิญญาณครูอยู่ในตัวลูกศิษย์เป็นร้อยเป็นพันคน ครูมองเด็กเหมือนอะไร ครูมองเด็กเหมือนเด็กนั้นไม่ใช่ ถ้าเขาเป็นหญ้าขอให้เป็นหญ้าขอที่ดี ต้องสร้างความอดทนให้เด็ก ถ้าเด็กจะเป็นไม้ยืนต้น ต้องเป็นต้นไม้ที่ตั้งลำให้ตรง ครูต้องมองให้อกกว่าเด็กคนไหนเป็นต้นไม้แบบไหน ไม่ว่าเด็กจะร้ายเพียงใด หน้าที่ของครูต้องทำความร้ายของเด็กให้จางลงในเวลาที่ทันเหตุการณ์ เป็นผลเมื่อที่ดีเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ได้ ความเป็นครูมีความสวยงามมาก”

มือของครู จิตวิญญาณของครู มีพลังสร้างเยาวชนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ได้เพียงใด บทเรียนความจริงจากประวัติศาสตร์และการวิเคราะห์ครรภ์ความคิดที่ถูกต้อง เป็นพลังสำคัญในการสร้างเยาวชนให้มีความรัก ความภาคภูมิใจ และความปรารถนาจะรักษา พัฒนาสังคมท้องถิ่นของตนเอง ได้เพียงนั้น เช่นกัน

“งานวิจัยเป็นการสร้างความรู้ งานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นก็เป็นการสร้างความรู้และอาจไปต่อเติมความรู้ที่ผู้ใหญ่สร้างไว้แล้ว เติมเต็มให้สัมภ์ที่ผู้ใหญ่คิดค้นไว้แล้ว...หัวใจของประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นอยู่ตรงที่จะทำอะไรให้ “ต่อมอเอ็ช” แตก และพวกราจกulary เป็นคนมีพลังที่สูงมากสำหรับชาติ บ้านเมือง ไม่ใช่เป็นคนที่รับสิ่งที่มืออยู่อย่างที่เป็นที่เห็นเพียงเท่านั้น กล้ายเป็นคนที่ไม่ได้รับทุกอย่าง เพียงเท่าที่เห็นเท่าที่เป็นอยู่เท่านั้น แต่มีความดี ๆ สำหรับสิ่งรอบตัวเสมอ สิ่งต่าง ๆ เรื่องราวต่าง ๆ ที่สังสัมภាយอาจมีอยู่ในตัวน้อง ๆ เองก็ได้ มองเห็นคุณค่าบุคคลรอบตัว สิ่งต่าง ๆ รอบตัวมากขึ้น มองเห็นว่าคุณปู่คุณย่า คุณตาคุณยายสายขึ้น เรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ มีความน่าสนใจ มีหัวใจที่จะเรียนรู้สิ่งรอบตัว...ผู้ที่ทำงานเรื่องการศึกษา ผู้เชื่ออย่างสนิทใจว่า การเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือการสร้างความรู้ด้วยตัวเอง เรียนรู้ด้วยตัวเอง สร้างความรู้ด้วยตัวของเราเอง ด้วยจิตะ พัฒนาด้วยความสุขใจ และความพอใจ อย่าให้การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเรียนรู้ด้วยความทุกข์ แต่ขอให้การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นกระบวนการของพัฒนา ของความสุข ที่เปิดประชุมออกไปสู่โลกภายนอก เปิดห้องเรียนที่ยิ่งใหญ่ เปิดประตูโรงเรียนออกไปหาห้องเรียนในชีวิตจริง จำกัดราที่พูดไม่ได้ไปสู่ ตำราที่พูดได้ ด้วยความสุขที่แท้จริง คือเปิดห้องเรียนไปสู่ชีวิตจริง เปิดตำราไปหาความรู้จากตำราของผู้ใหญ่หลายช่วงอายุ...” (อมรวิชช์ นาครทรรพ. 2551)

กระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ผ่านการวิจัย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของเยาวชน จึงเป็นการเรียนรู้เรื่องราวเพื่อให้รู้จักความเป็นมาของตนเองและท้องถิ่น กระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นด้วยกระบวนการวิจัยของเยาวชน จึงเป็น

การศึกษาความรู้และสำนักงานประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างอัตลักษณ์และสักดิ์ศรีความเป็นชนชนท้องถิ่น เนื่องจากหากขาดการศึกษาและสืบทอดประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไปสู่เยาวชนแล้ว ประวัติศาสตร์เรื่องราว และวิถีวัฒนธรรมอันมีคุณค่าก็จะถูกลืมและเลือนหายไปกับการเดินทางของเวลาและกระแสนโยกย้าย

“การส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชนศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนรุ่นเก่ากับเยาวชน ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้ได้ใช้ชุมชนท้องถิ่นเป็นพื้นที่การเรียนรู้ของโรงเรียน โดยมีชุมชนเป็นเวทีแห่งการเรียนรู้ และเป็นการส่งเสริมบทบาทการทำงานร่วมกันของคนรุ่นเก่า เยาวชน นักเรียน ครู โรงเรียน และชุมชน ที่ช่วยส่งเสริมความรักความผูกพันโดยมีประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นสายสัมพันธ์ระหว่างกัน

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จึงมีได้เป็นเพียงการเรียนรู้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เท่านั้น หากแต่ยังเป็นพลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนเชื่อมโยงความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่น เชื่อมโยงปัญหาปัจจุบันกับความเป็นมาของท้องถิ่นให้รู้ที่มาที่ไปของตนเอง เกิดความสำนึกรักในตนเองและคุณค่าทางสังคมวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น” (ภาพยนต์สารคดีประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เส้นทางสู่อนาคต. สถาบันรามจิตติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2550)

กำลังใจจากผู้บริหารสถานศึกษา

“ผมยินดีมากที่เด็กนักเรียนและคุณครูของโรงเรียนได้มีโอกาสทำวิจัย ร่วมโครงการกับ สกอ. และราชภัฏลำปาง โรงเรียนปोเปঁหลวงฯ ของเรารวบเป็นโรงเรียนเล็ก ๆ ถึงอยู่ในอำเภอเมือง ก็ไม่เหมือนโรงเรียนใหญ่ ๆ การที่เด็กและครูมีโอกาสทำวิจัย ผสมสนับสนุนเต็มที่ครับ” (บุญทวี วิทยาคุณ ผู้อำนวยการ โรงเรียนปोเปঁหลวงวิทยา รัชมังคลากิยา. มีนาคม 2552)

“คิณรู้สึกยินดีที่นักเรียนของเราร่วมโครงการวิจัย ที่จริงมีโครงการหลายโครงการเข้ามาในโรงเรียน ตั้งใจจะตามอาจารย์เหมือนกันในประเด็นความสุขของเด็กนักเรียน แต่อาจารย์พูดอธิบายมาแล้ว คิณก็เบาใจ เพราะไม่ต้องการให้นักเรียนได้รับความกดดัน ไม่ใช่ว่า โครงการวิจัยต้องการผลของงานวิจัย แล้วทำอย่างไรก็ได้ให้ได้ผลงานวิจัย โดยไม่คำนึงถึงเด็ก คิณมีแนวคิดว่า ในการเรียนรู้ของเด็กนั้น เด็กควรเรียนรู้อย่างมีความสุข ไม่ใช่ว่าทำยังไงก็ได้ให้ได้ผลงาน เด็กนักเรียนอยู่กับเรา เราที่ต้องดูแล เมื่อได้รับฟังแนวคิด แนวทางของโครงการยุววิจัยที่จะให้เด็กเรียนรู้การทำงานวิจัย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ควบคู่กับการเรียนรู้อย่างมีความสุข คิณก็เบาใจและยินดีที่เด็กจะเข้าร่วมโครงการ” (เบญจวรรณ ไกรวุฒินันท์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบุญวายวิทยาลัย. เมษายน 2552)

“ผนดิจิมานาครับที่โรงเรียนเล็ก ๆ เด็ก ๆ ที่อยู่ห่างไกลเมืองที่แทบจะไม่มีโอกาสเรียนรู้วิทยาการทันสมัย อุปกรณ์การเรียนดี ๆ ได้มีโอกาสเรียนรู้การวิจัยเรื่องดี ๆ จากห้องถินของตนเอง” (สมเกียรติ นันดาดี ผู้อำนวยการ โรงเรียนแม่อกวิทยา. กรกฏาคม 2552)

กระบวนการประสานสายสัมพันธ์ร่วมเรียนรู้โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ห้องถินจังหวัดลำปาง ดำเนินมาได้ตลอดระยะเวลา 12 เดือน ยุววิจัยและครูที่ปรึกษามีกำลังใจก้าวเดินตามหาข้อค้นพบตามเป้าหมายโครงการที่ตั้งไว้โดยไม่ท้อแท้นั้น ปัจจัยเสริมสำคัญปัจจัยหนึ่งคือกำลังใจจากผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา 24 โรงเรียน มีแนวคิดเช่นเดียวกับตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษาดังที่แสดงทัศนะมาข้างต้น

ความรักในนักเรียนของ โรงเรียน ความห่วงใยในเรื่องสุขภาพกาย สุขภาพจิตของนักเรียน ความปรารถนาให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้งานวิจัยและคุณค่าของความรู้ในชุมชนห้องถิน รวมทั้งความเชื่อมั่นในโครงการวิจัยของสถานบันยรัมじตติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.) จึงเป็นพลังสำคัญที่อยู่เบื้องหลังสนับสนุนในเรื่องของเวลาและสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมยุววิจัย ประวัติศาสตร์ห้องถิน เป็นกำลังใจให้ยุววิจัยและครูที่ปรึกษาดำเนินกระบวนการเรียนรู้คู่ยุววิจัย ประวัติศาสตร์ห้องถินจังหวัดลำปางมาอย่างต่อเนื่อง

“ภาพกิจกรรมการประสานสายสัมพันธ์กับผู้บริหารสถานศึกษา”

กำลังใจจากนักวิชาการ

“คุณครูดีใจที่มีโอกาสทำงานร่วมกับ สกอ. ท่านอาจารย์อมรวิชช์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏ ลำปาง อย่างให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ร่วมกันคิด กล้านำเสนอความคิด และมีโอกาส ได้รับความรู้ พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดกับทีมงานของ สกอ. ในทุกกิจกรรมที่มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกับ นักวิชาการของ โครงการยุววิจัยฯ สถาบันรามจิตติ และ สกอ. เด็ก ๆ ตื่นเต้นที่ได้มีโอกาสแบ่งกลุ่ม พูดคุยกับพี่ ๆ อาจารย์จากกรุงเทพฯ ซึ่งน้อยมากที่เด็ก ๆ จะมีโอกาสเช่นนี้” (ละเอียด สุขจิตต์. เมษายน 2552)

“อย่างให้เด็กนักเรียนในโรงเรียนมีโอกาสเรียนรู้ ครูของก็จะ ได้เรียนรู้เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และการทำวิจัยไปด้วย โรงเรียนไปปงหลวง เป็นโรงเรียนเล็ก ๆ มีนักเรียนเพียง 200 คน เด็กนักเรียนอยู่ ใกล้แหล่งเรียนรู้และส่วนใหญ่ยกงาน เด็ก ๆ ดีใจที่วันนี้ (วันที่ 1 พฤษภาคม 2551) มีโอกาสพูดคุยกับพี่ ๆ นักวิชาการจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะท่านอาจารย์ ดร.อมรวิชช์ ที่เด็ก ๆ ภูมิใจมาก เด็ก ๆ จำชื่อท่านไม่ได้ บอกว่า ท่านอาจารย์เก่ง ๆ ที่มีหนวดนิด ๆ مانั่งคุยกับกลุ่มของหนูด้วย” (นานะ ปัญญาแก้ว. พฤษภาคม 2551)

“ทาง โรงเรียนดีใจมากที่นักเรียนของเรามีโอกาสไปประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับ นักวิชาการและ โรงเรียนอื่น ๆ ทาง โรงเรียนอย่างให้ทีมของอาจารย์มาเยี่ยมและให้คำแนะนำแก่ พากเรา ทีมของยุววิจัยฯ มาได้บ่อย ๆ นจะ ไม่มีห้องประชุมเตรียมไว้ให้ เด็ก ๆ เอง ก็จะได้ตั่งตัว และมีความเชื่อมั่นเรียนรู้กับคุณครู ได้มากขึ้น ทาง โรงเรียนขอเพียงให้เด็ก ๆ มีโอกาสเรียนรู้ มีโอกาส เข้าร่วมประชุมเพื่อพัฒนานักเรียนและสร้างความเข้าใจให้คุณครู เราต้องใจแล้วก็ รายนี้สนับสนุน ให้นักเรียนทำวิจัย นักเรียนของเรารاحจะ ไม่เก่งถึงขั้น ได้รับทุนวิจัย เรายอเพียงให้เด็กได้เรียนรู้ค่ะ” (ดร. วีณา หาญ ผู้อำนวยการ โรงเรียนวิชานารี. พฤษภาคม 2551)

“ตอนนี้นักเรียนในระดับมัธยมทั้งตอนต้นและตอนปลาย สนใจแต่เรื่องเรียนพิเศษ กล่าวว่าจะ สอบได้คะแนนไม่ดี พิพากยามจะเน้นกระบวนการเรียนการสอนแบบวิจัย ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการ ลงมือปฏิบัติจริง พี่เป็นอาจารย์สอนสาระวิทยาศาสตร์ แต่มีความสนใจประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สถาปัตยกรรม และศิลปะ โดยเฉพาะของจังหวัดลำปาง พอชวนนักเรียนสายวิทย์ เข้าร่วมโครงการ ยุววิจัยฯ เด็ก ๆ สนใจ พี่ก็ดีใจมาก เด็ก ๆ ดีใจมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิชาการหลายท่านและ นักเรียนจากหลายโรงเรียน เด็ก ๆ รู้สึกตื่นเต้นที่เรื่อง ตลาดจีน ที่นักเรียนส่งข้อเสนอโครงการไป ในที่ ประชุมได้นำมายกตัวอย่างให้ฟังและนำเสนอ เด็ก ๆ เด็ก ๆ อยากทำเพื่อส่วนหนึ่ง เด็ก ๆ บอกว่า เขาเป็นคนลำปาง และบางคนมีเชื้อสายจีนปักกันไทย และเกิดในลำปาง เด็ก ๆ อยากทำ” (ทิพยา จิวกิตติศักดิ์กุล. เมษายน 2552)

“การทำงานวิจัยร่วมกับ สกอ. เท่าที่ผมเคยร่วมงานวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ จนถึงวันนี้ที่ได้พูดคุยกับทีมของอาจารย์ มนรุส์สึกว่า การเรียนรู้ร่วมกับ สกอ. ทำให้เราภักดีหาญ กล้าคิดออกแบบ ไม่ใช่ทำเพียงตามคำสั่ง หรือทำให้เสร็จสิ้นเห็นแต่ผลงานเท่านั้น การทำงานกับ สกอ. ยังทำให้เราภักดีคิดวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ความล้มเหลวจากทุกอย่างที่เราได้ทำ แล้วเกิดเป็นบทเรียนเพื่อเรียนรู้ ทำให้เราอย่างเรียนรู้ต่อไปเรื่อย ๆ โดยไม่กลัวความล้มเหลว ทำให้เกิดความกล้าหาญที่จะนำความผิดพลาดมาศึกษาต่อ กล้าบอกผู้อื่นว่าเราพบอุปสรรค แต่เราไม่ท้อที่จะเรียนรู้เพื่อแก้ไขอุปสรรค และถ้าหากเรียนได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการแบบนี้ตั้งแต่เล็ก ๆ เขาจะเป็นผู้กล้าหาญที่จะเรียนรู้จากคนอื่นและด้วยตนเองตลอดชีวิต” (วรัญญา เรือนคำ. พฤศจิกายน 2551)

“ทาง โรงเรียนทุ่งอุดมวิทยา เห็นความสำคัญของการเรียนรู้แบบโครงงานวิจัย และดีใจที่มีโอกาสได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทีมประสานงาน นักวิชาการจากสถาบันรามจิตดี และ สกอ. เด็ก ๆ ตื่นเต้นที่มีโอกาสพูดคุยกับท่านอาจารย์อมรวิชช์ เด็กหลายคนที่มีโอกาสซักถามพูดคุยกับนักวิชาการ ตื่นเต้นและดีใจมาก วันนี้พากเราตั้งใจจะพยายามปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอโครงการยุววิจัย ๆ ให้ดีที่สุด ปัญหาคือพื้นฐานความรู้ทางการวิจัยและประวัติศาสตร์ห้องถังยังมีไม่เพียงพอ แต่จะพยายามให้ดีที่สุด” (เอกชัย เปี้ยอุด, สายพิน มีมาก, ชิปป์ไทร รุ่งเดช และทัศนีย์ ยศสุรินทร์. พฤศจิกายน 2551)

“หนูดีใจที่มีโอกาสพูดคุยกับท่านอาจารย์ที่มีหนวด (หมายถึงท่านอาจารย์ ดร.อมรวิชช์ นาครทรรพ) ท่านเป็นคนเก่ง ท่านแนะนำหนูเกี่ยวกับเรื่อง ตุนช่าวาวา มากมาย หนูดีใจที่มีโอกาสพูดคุยกับอาจารย์ที่มีความรู้สูง ๆ” (ทีมยุววิจัย “ตามรอยวิถีชีวิตคนทำตุนช่าวา”. พฤศจิกายน 2551)

คุณครูสุพัตรา ไสรสิงห์ โรงเรียนเทศบาล 4 บ้านเสียงราย (กรกฎาคม 2552) ได้แสดงความคิดเห็นจากประสบการณ์และปัญหาในการเรียนรู้ร่วมทีมยุววิจัย ๆ ของโรงเรียนเทศบาล 4 และความเปลี่ยนแปลงไปในทางสร้างสรรค์เมื่อทีมยุววิจัยและครูที่ปรึกษามีโอกาสร่วมเรียนรู้กับนักวิชาการในกิจกรรมการอบรม “สร้างสรรค์ เติมแต่ง สารคดียุววิจัยประวัติศาสตร์ห้องถังหวัดลำปาง โรงเรียนทำหนองวัฒนธรรม” วันที่ 18-19 กรกฏาคม 2552 ดังนี้

“ยุววิจัยของโรงเรียนเป็นนักเรียน ม.ต้น และหลายคนมีภาระรับผิดชอบเรื่องงานที่บ้านค่อนข้างมาก บางครั้งก็ห้อใจในเรื่องการไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม บอกครู่ว่า...แค่นี้ พอกแล้วล่ะครู อย่างไร ทำกิจกรรมชุมนุมการต่อเลโก การเล่นกีฬา มากกว่า สนุกกว่า ครูต้องใช้วิธีหลอกล่อหลายอย่าง พานักเรียนไปเก็บข้อมูลตอนเย็น หรือวันเสาร์ วันอาทิตย์ แต่ถ้าถามว่าทำไม่ครุยังต้องทำอยู่ โรงเรียนเทศบาล 4 มีโครงการยุววิจัย 6 โครงการ ยอนรับว่าหนี้อย่าเหมือนกัน แต่ที่ครูของทีมยุววิจัยร่วมกันทำต่อไปเพื่อรวมองเห็นความเปลี่ยนแปลงในด้านที่ดีของเด็กนักเรียนซึ่งหลายคนมีปัญหาของนักเรียนเองมาก นักเรียนยังยอมทำงานยุววิจัย แม้บางครั้งจะอ้างบ้าง ครูสรุปได้เลยว่า เด็ก ๆ จะอย่างเรียนรู้

หรือไม่ จากการให้กำลังใจ การร่วมคิดร่วมแก้ปัญหา กับเด็ก เห็นได้ชัดจากเมื่อชุมชนอีนดูเด็ก เด็กได้รับเอกสารหลักฐานจากชุมชน เช่น ภาพถ่ายของผู้สร้างวัดศรีชุม เอกสารเก่าแก่เกี่ยวกับตลาดมีดที่ผู้มาผู้ไปแก่หลายคนจะทิ้งแล้ว พอดีก ๆ ไปตามข้อมูล ผู้มาผู้ไปแก่เมื่อคุณเด็ก ๆ และมองให้เด็ก ๆ เป็นถุงใหญ่ เด็ก ๆ ภาคภูมิใจมาก ยิ่งพอโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรมมา เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ร่วมกับพี่ ๆ คุณครูโรงเรียนทำหนัง ๆ ที่เป็นวัยรุ่นและเป็นนักวิชาการด้วย เหมือนเติมต่อไฟในหัวใจเด็ก ๆ เด็ก ๆ อย่างเป็นคนเก่ง คนดีอย่างพี่ ๆ คุณครูโรงเรียนทำหนัง ครูสุพัตราองก์เรียนรู้จากโครงการyuวิจัย ประวัติศาสตร์ท่องถิ่นนี้เองว่า การสร้างให้เด็ก ๆ อย่างเรียนรู้และมีกำลังใจเรียนรู้แม้จะมีอุปสรรค ครูต้องอยู่เคียงข้างเด็ก เด็ก ๆ จะไม่ได้เพียงความรู้ แต่ยังได้รับมุ่งมองของความคิด ความรัก และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไป”

คุณครูทิพยา จิวิคิตศักดิ์กุล โรงเรียนลำปางกัลยาณี, คุณครูละเอียด สุขจิตต์ โรงเรียนบุญวารษีวิทยาลัย, คุณครูวันเพ็ญ ประมาณ โรงเรียนวิชชานารี, คุณครูมานะ ปัญญาแก้ว โรงเรียนโป่งหลวงวิทยา รัชมังคลากิเมย์, คุณครูสุพัตรา ไสรสิงห์ โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย), คุณครูดวงจันทร์ จันทะมาลา โรงเรียนเมืองปานวิทยา, คุณครูปียะณัฐ หริรอด โรงเรียนประชารัฐธรรมคุณ และคุณครูถวิล มิ่งสมร โรงเรียนเจ้าห่มวิทยา (กรกฎาคม 2552) ได้ให้ข้อมูลในลักษณะเดียวกันว่า

“กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันครั้งนี้ เด็ก ๆ ตื่นเต้นมาก เพราะเด็ก ๆ ปัจจุบันสนุกและอย่างเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี ภาพ yen คอมพิวเตอร์ และยังนำข้อมูล ข้อค้นพบระยะที่กำลังเก็บข้อมูล ปัญหาการเจียนนำเสนอด้วยมูล มากว่า 20 แบบเปลี่ยนประสบการณ์กัน แก้ไขปัญหาร่วมกัน พี่ ๆ คุณครูโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรมได้นำวิธีการเจียนสคริปต์ สถาเรียนอร์ด นาเป็นแรงจูงใจให้เด็ก ๆ วิเคราะห์ข้อมูลyuวิจัยประวัติศาสตร์ท่องถิ่นของทีมคนเอง และมีแนวคิด แนวทางในการไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์ขึ้น”

กระบวนการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการประชุมเสวนาด้วยเส้นทางของกัลยาณมิตร โดยมีวิชาการประวัติศาสตร์ท่องถิ่น และมีyuวิจัยเป็นหัวใจของการพบปะพูดคุย เรียนรู้ร่วมกัน เป็นปัจจัยเสริมที่มีพลังสูงมากปัจจัยหนึ่ง การประชุมyuวิจัยประวัติศาสตร์ท่องถิ่นที่มีนักวิชาการจากสถาบันรามจิตติ ชุดโครงการyuวิจัยประวัติศาสตร์ท่องถิ่นภาคเหนือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สก.ว.) กระทรวงวัฒนธรรม และทีมคุณครูโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม มีพลังสร้างสรรค์ให้ทีมyuวิจัย ครูที่ปรึกษา และทีมประสานงาน ได้รับข้อมูลความรู้ ข้อคิด แนวคิด และแนวทางในการเรียนรู้ ดำเนินการวิจัย และแก้ไขปัญหาอุปสรรค ด้วยหัวใจที่เบิกบานและไม่โดดเดี่ยว

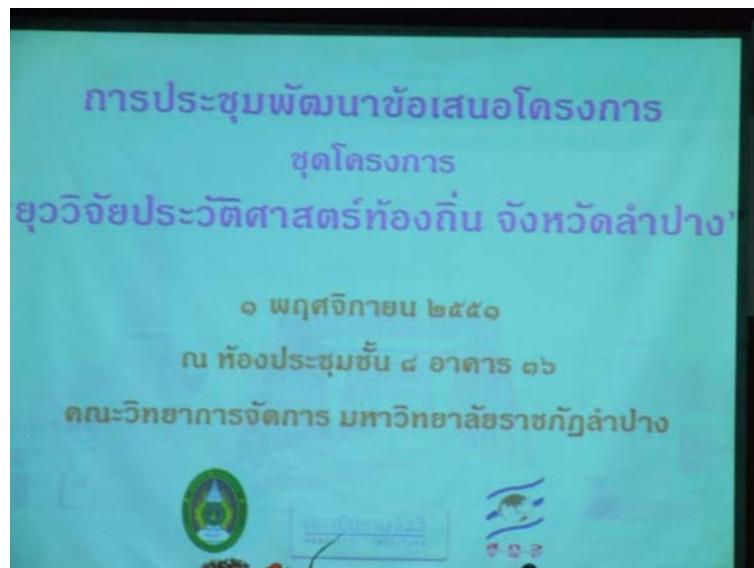
ภาพกิจกรรมการประชุมรับฟังการประชาสัมพันธ์โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันถึงแนวทางการเปลี่ยนข้อเสนอโครงการยุววิจัยฯ วันที่ 30 สิงหาคม 2551

ภาพกิจกรรมการประชุมรับฟังการประชาสัมพันธ์โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันถึงแนวทางการเขียนข้อเสนอโครงการยุววิจัยฯ วันที่ 30 สิงหาคม 2551

ภาพกิจกรรมการประชุมรับฟังการประชาสัมพันธ์โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันถึงแนวทางการเพิ่มข้อเสนอโครงการยุววิจัย ๑ วันที่ 30 สิงหาคม 2551

ภาพกิจกรรมประชุมการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนา
ข้อเสนอโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

ภาพกิจกรรมประชุมการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนา
ข้อเสนอโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง วันที่ 1 พฤศจิกายน 2551